

Sporządził
Wójt Gminy Białopole
ul. Chełmska 1
22-135 Białopole



**PROGNOZA
ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO**

**projektu Planu ogólnego
Gminy Białopole**

Opracował: Krzysztof Kamiński

2025 r.

Spis treści

1. WPROWADZENIE	4
2. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA	4
3. MATERIAŁY WYJŚCIOWE	5
4. METODY BADAWCZE ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZENIU PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	6
5. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	7
5.1. CEL I ZAKRES PLANU OGÓLNEGO GMINY BIAŁOPOLE.....	7
5.2. POWIĄZANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO Z INNYMI DOKUMENTAMI	12
6. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA STANU ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO TERENÓW OBJĘTYCH PROJEKTEM PLANU OGÓLNEGO	16
6.1. POŁOŻENIE, UŻYTKOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU	16
6.2. POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE I RZEŹBA TERENU	20
6.3. BUDOWA GEOLOGICZNA I WARUNKI GRUNTOWE	23
6.4. ZŁOŻA UDOKUMENTOWANE KOPALIN ORAZ OBSZARY I TERENY GÓRNICZE .	26
6.5. WODY PODZIEMNE.....	28
6.6. GLEBY	30
6.7. WARUNKI KLIMATYCZNE	34
6.8. SZATA ROŚLINNA	37
6.9. FAUNA	39
6.10. POWIĄZANIA PRZYRODNICZE	40
6.11. WALORY PRZYRODNICZE, KRAJOBRAZOWE I KULTUROWE	41
6.11.1. WALORY KRAJOBRAZOWE I PRZYRODNICZE	42
6.11.2. OCHRONA PRZYRODY	42
6.11.3. OCHRONA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	44
7. NATURALNA ODPORNOŚĆ ŚRODOWISKA NA DEGRADACJĘ ORAZ JEGO ZDOLNOŚĆ DO REGENERACJI.....	56
7.1. ODPORNOŚĆ LITOSFERY	57
7.2. ODPORNOŚĆ BIOSFERY	58
7.3. ODPORNOŚĆ PEDOSFERY	59
7.4. ODPORNOŚĆ HYDROSFERY	59
7.5. ODPORNOŚĆ ATMOSFERY	60
8. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA	60
8.1. STAN CZYSTOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO.....	60
8.2. STAN CZYSTOŚCI HYDROSFERY	62
8.3. STAN CZYSTOŚCI PEDOSFERY	78
8.4. JAKOŚĆ KLIMATU AKUSTYCZNEGO	78
8.5. PROMIENIOWANIE ELEKTROENERGETYCZNE	79

9. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO	80
10. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO.....	80
10.1. OCHRONA PRZYRODY	80
10.2. OCHRONA ZŁÓŻ KOPALIN.....	88
10.3. OCHRONA ZASOBÓW WODNYCH.....	88
10.4. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ	90
10.5. OCHRONA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH	90
10.6. OCHRONA ZABYTEKÓW I DÓBR MATERIALNYCH	92
10.7. ŁAD PRZESTRZENNY, KSZTAŁTOWANIE I OCHRONA KRAJOBRAZU	92
10.8. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	93
10.9. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ ORAZ UCIAŹLIWOŚĆ AKUSTYCZNA.....	93
11. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA SZCZEBŁA MIĘDZYNARODOWEGO, WSPÓLOTOWEGO I KRAJOWEGO UWZGLĘDNIONE W OPRACOWYWANYM DOKUMENCIE.....	94
12. PROGNOZA WPLYWU PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO NA FUNKCJONOWANIE I JAKOŚĆ ŚRODOWISKA	101
12.1. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA NATURALNEGO	102
13. RYZYKO WYSTĄPIENIA POWAŻNEJ AWARII	114
14. PRAWDOPODOBIENSTWO WYSTĄPIENIA ODDZIAŁYWAŃ TRANSGRANICZNYCH I SKUMULOWANYCH.....	114
15. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO	115
16. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU OGÓLNEGO.....	116
17. WSKAZANE TRUDNOŚCI PRZY OPRACOWANIU PROGNOZY WYNIKAJĄCE Z CHARAKTERU ZMIAN	117
18. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ DOKUMENTU	118
19. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	119

1. WPROWADZENIE

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego Gminy Białopole, opracowywanego na podstawie Uchwały Nr IX/42/24 Rady Gminy Białopole z dnia 27 grudnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Białopole. Obszar opracowania obejmuje teren Gminy Białopole.

Przygotowanie planu ogólnego dla Gminy Białopole jest bezpośrednio wymuszone nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, obowiązującą od 24 września 2023 roku, zgodnie z którą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego automatycznie traci ważność 1 stycznia 2026 roku. Biorąc pod uwagę aktualny stan prac nad planami ogólnymi w wielu gminach, istniało uzasadnione ryzyko, że termin 1 stycznia 2026 roku okaże się niewystarczający do ich finalizacji, co skłoniło ustawodawcę do przesunięcia tego terminu w celu umożliwienia dokończenia procedur bez przerywania uchwalania planów miejscowych oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. W odpowiedzi na tę potrzebę ustawa z dnia 4 kwietnia 2025 roku o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2025 poz. 527), obowiązująca od 7 maja 2025 roku, przesunęła datę utraty mocy obowiązującej studium na 1 lipca 2026 roku, wprowadzając w jego miejsce nowy instrument planistyczny – plan ogólny, który jako akt prawa miejscowego będzie dzielił obszar gminy na strefy planistyczne oraz określał gminne standardy urbanistyczne, precyzujące profile funkcjonalne stref i obowiązujące wskaźniki urbanistyczne, stanowiąc jednocześnie podstawę prawną do sporządzania planów miejscowych i wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu na terenie Gminy Białopole.

2. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Prognoza ma na celu identyfikację przewidywanych ewentualnych skutków wpływu ustaleń projektu planu ogólnego na środowisko, ocenę zaproponowanych w nim rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych, a także ich zgodność z przepisami prawa z zakresu ochrony środowiska.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, sporządzenie planu ogólnego gminy ma na celu, przede wszystkim w oparciu o istniejące uwarunkowania, określenie:

- ✓ stref planistycznych,
- ✓ gminnych standardów urbanistycznych,

W prognozie oddziaływania na środowisko analizie i ocenie podlega projekt uchwały w sprawie planu ogólnego (tekst) wraz z rysunkiem, stanowiącym załącznik graficzny uchwały. Zakres merytoryczny prognozy jest zgodny z ustawą z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Prognoza uwzględnia ustalenia Zamawiającego, który uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie – pismo znak: WSTI.411.10.2025.DB z dnia 26 marca 2025 roku oraz

z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Chełmie - pismo znak: NS-NZ.9027.2.53.2025 z dnia 7 marca 2025 roku.

Zakres i treść Prognozy określa art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku (...). Zgodnie z tym przepisem, prognoza musi zawierać następujące elementy:

- Dane dotyczące zawartości, głównych celów planowanego dokumentu oraz jego powiązań z innymi dokumentami;
- Opis metodologii zastosowanej podczas opracowywania prognozy;
- Propozycje przewidywanych sposobów analizowania skutków realizacji postanowień dokumentu oraz sugerowaną częstotliwość przeprowadzania takich analiz;
- Informacje o potencjalnym transgranicznym wpływie na środowisko;
- Podsumowanie przygotowane w formie przystępnej dla odbiorcy niespecjalisty.

Ponadto prognoza ma za zadanie:

- Określić, przeanalizować i ocenić:
 - Aktualny stan środowiska, szczególnie na obszarach, na których przewiduje się znaczące oddziaływanie;
 - Istniejące problemy środowiskowe oraz priorytetowe cele ochrony środowiska istotne dla przedmiotowego dokumentu;
 - Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko.
- Przedstawić:
 - Rozwiązania ukierunkowane na zapobieganie, minimalizowanie lub rekompensatę przyrodniczą negatywnych skutków dla środowiska;
 - Rozwiązania alternatywne – w przypadku, gdy zostaną wykazane możliwości ich zastosowania.

Zgodnie z wymogami art. 52 ust. 1 ustawy o oś, dane zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko muszą zostać przygotowane z wykorzystaniem aktualnej wiedzy naukowej i metod oceny, odpowiednio do treści oraz poziomu szczegółowości informacji zawartych w projekcie ocenianego dokumentu.

Niniejsza prognoza została przygotowana w pełnej zgodności z zakresem merytorycznym wynikającym z art. 51 cytowanej ustawy, który szczegółowo określa wymagany układ formalny i treściowy dokumentu oraz niezbędny zakres prowadzonych analiz i ocen.

3. MATERIAŁY WYJŚCIOWE

Prognozę dotyczącą projektu Planu ogólnego sporządzono w oparciu o dostępne materiały, publikacje mapowe, literaturę oraz własne obserwacje terenowe. Opracowanie wykonano na podstawie:

- wizji terenu;
- analizy obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Białopole;
- analizy opracowania ekofizjograficznego sporządzonego na potrzeby Planu ogólnego Gminy Białopole;
- analizy Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Chełmskiego na lata 2021 - 2025, Powiat Chełmski Starostwo Powiatowe w Chełmie 2021;
- analizy Raportu o stanie Gminy Białopole w 2023 r.;
- analizy archiwalnych materiałów fizjograficznych i geologicznych;
- dokumentów o charakterze regionalnym, w tym w szczególności Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego oraz Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego;
- Projekt Audytu Krajobrazowego Województwa Lubelskiego
- analizy Raportów o stanie środowiska województwa lubelskiego;
- literatury przedmiotu i obowiązujących w dniu podjęcia uchwały o przystąpieniu do opracowania projektu Planu ogólnego, aktów prawnych (spis w załączeniu), o ile tak stanowią przepisy szczególne.

Ilekcroć w przedmiotowym dokumencie jest mowa o „projekcie Planu ogólnego”, bądź „projekcie dokumentu”, należy przez to rozumieć „projekt Planu ogólnego Gminy Białopole”. Analogicznie, poprzez określenie „prognoza” należy rozumieć „prognozę oddziaływania na środowisko projektu Planu ogólnego Gminy Białopole”.

4. METODY BADAWCZE ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZENIU PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Metodykę przygotowania prognozy regulują przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. dotyczącej udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie, uczestnictwa społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocen oddziaływania na środowisko. Zgodnie z wymogami ustawowymi, procedura polega na ocenie wpływu postanowień projektowanego planu na poszczególne elementy środowiska naturalnego, uwzględniając przy tym wzajemne powiązania między tymi komponentami. Podstawowym założeniem przyjętym podczas analizy jest pełna realizacja wszystkich zapisów planu. To podejście prowadzi z jednej strony do uwidocznienia maksymalnego potencjału oddziaływań – zarówno negatywnych, jak i pozytywnych – wynikających z wdrożenia dokumentu, a z drugiej strony zapewnia wykonanie wszystkich zawartych w nim postanowień ochronnych. Ocena prawdopodobieństwa wystąpienia określonych skutków opiera się na analizie aktualnego stanu środowiska oraz projektowanych zmian w sposobie zagospodarowania terenu, ponieważ rodzaj planowanej działalności bezpośrednio wpływa na intensywność i zakres oddziaływania na przyrodę. Niezbędnym elementem jest przeprowadzenie analizy wpływu środowiskowego, wywołanego realizacją ustaleń planu, na obszar objęty dokumentacją oraz jego bezpośrednie sąsiedztwo, ze szczególnym naciskiem na tereny podlegające różnym formom ochrony przyrody. Finałem procesu jest sformułowanie konkluzji oraz wskazanie potencjalnych modyfikacji, których wprowadzenie do projektu planu mogłoby skutkować ograniczeniem negatywnych oddziaływań.

5. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

5.1. CEL I ZAKRES PLANU OGÓLNEGO GMINY BIAŁOPOLE

Zgodnie z art. 13b ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w planie ogólnym należy, uwzględnić uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, a w szczególności:

- 1/ Politykę przestrzenną gminy określoną w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego
- 2/ Ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
- 3/ Znajdujące się na obszarze gminy:
 - a/ Formy ochrony przyrody oraz ich otuliny
 - b/ Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, wały przeciwpowodziowe oraz pasy o szerokości 50 m od stopy wału,
 - c/ Obszary gruntów zmeliorowanych,
 - d/ Tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy,
 - e/ Strefy ochronne ujęć wody,
 - f/ Obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych,
 - g/ Tereny górnicze i obszary górnicze wraz z filarami ochronnymi,
 - h/ Udokumentowane złoża kopalin, kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla i podziemne bezzbiornikowe magazyny substancji
 - i/ Obszary uzdrowisk oraz obszary ochrony uzdrowiskowej
 - j/ Zabytki objęte formami ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, lub ujęte w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków oraz dobra kultury współczesnej,
 - k/ Obszary pomników zakłady i ich strefy ochronne
 - l/ Tereny zamknięte i ich strefy ochronne
 - m/ Obszary ograniczonego użytkowania,
 - n/ Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji,
 - o/ Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji,
 - p/ Obszary ciche w aglomeracji oraz obszary ciche poza aglomeracją,
 - q/ Grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I- III oraz grunty leśne,
 - r/ Zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
 - s/ Obszary pasa nadbrzeżnego, w tym w szczególności pasa technicznego;
- 4/ Rozmieszczenie istniejących i planowanych obiektów infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej wraz z obowiązującymi dla nich ograniczeniami,
- 5/ Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym oraz krajobrazy priorytetowe,
- 6/ Opracowanie ekofizjograficzne w zakresie wymagań, o którym mowa w art. 72 ust. 1-3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska
- 7/ Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie.

W oparciu o uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego, o których mowa powyżej, wskazano zamknięty katalog 13 stref funkcjonalnych oraz ich profil podstawowy i dodatkowy. Dla wszystkich stref planistycznych, z wyjątkiem stref otwartych, stref infrastruktury, stref komunikacji i stref cmentarzy i stref górnictwa wyznaczono obowiązkowo wartości maksymalnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy,

maksymalnego udziału powierzchni zabudowy. Minimalną powierzchnię ekologicznie czynną, której minimalne wartości zostały określone w w/w rozporządzeniu wyznaczono dla wszystkich stref z wyjątkiem stref otwartych, stref komunikacji i stref górnictwa.

Na terenie Gminy Białopole, wyznaczono następujące strefy planistyczne:

STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ ZAGRODOWĄ - (1SZ – 264SZ)

Profil podstawowy: teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy: teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefa o powierzchni 437,7 ha obejmuje swoim zasięgiem głównie tereny zabudowy zagrodowej które zasadniczo pokrywają się z istniejącym zagospodarowaniem. W luźnych enklawach zabudowy zagrodowej, o ile były spełnione wymogi prawne, wprowadzono obszary uzupełnienia zabudowy w ramach powiększenia w/w strefy planistycznej. Do stref planistycznych wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową włączono także istniejącą zabudowę zagrodową, głównie kolonijną lub zlokalizowaną w bezpośrednim sąsiedztwie tejże strefy.

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SZ:

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: 0,8
- Maksymalna wysokość zabudowy: 12,0 m
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: 40 %
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 30 %
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 30 %

STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ JEDNORODZINNĄ - (1SJ-5SJ)

Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej.

Profile dodatkowe: teren zabudowy lotniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

Strefa o powierzchni pow. 14,9 ha, która obejmuje swoim zasięgiem w większości tereny zabudowy mieszkaniowej osady gminnej Białopole oraz niewielkie kompleksy w miejscowościach Buśno, Raciborowice i Strzelce. Są to tereny o większym zainteresowaniu zabudową mieszkaniową jednorodziną.

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SJ:

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: 1
- Maksymalna wysokość zabudowy: 12,0 m
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: 40 %
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 30 %

STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ WIELORODZINNĄ - (1SW-6SW)

Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej.

Profile dodatkowe: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren zieleni naturalnej
Strefa o powierzchni 5,6 ha, która obejmuje tereny zainwestowane, położone w miejscowości Białopole, Buśno i Strzelce. Dokonano nieznacznej korekty zasięgu w/w strefy włączając do niej istniejące budynki gospodarcze związane z zabudową wielorodzinną ogródki działkowe wraz z zielenią towarzyszącą.

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SW:

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: 1,2
- Maksymalna wysokość zabudowy: 16,0 m
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: 30 %
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 30 %

STREFA USŁUGOWA - (1SU-33SU)

Profil podstawowy: teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej.

Profile dodatkowe: teren składów i magazynów, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefa o powierzchni 32,8 ha, która obejmuje swoim zasięgiem głównie usługi publiczne realizowane przez administrację państwową i samorządową. Wyznaczono je także na terenach istniejących obiektów kultu religijnego. Największy zwarty obszar usług (ponad 6ha) wyznaczono w miejscowości Raciborowice na terenach zabytkowego zespołu dworskiego.

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SU:

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: 1
- Maksymalna wysokość zabudowy: 15 m
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: 50 %
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 20 – 30 %

STREFA GOSPODARCZA - (1SP – 7 SP)

Profil podstawowy: teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Profile dodatkowe: teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefa o powierzchni 7,9 ha, która obejmuje swoim zasięgiem tereny położone w miejscowości Białopole, Buśno, Teresin wyznaczone w miejscowym planie jako tereny rozwoju przedsiębiorczości. W strefie tej realizowane mogą być zakłady produkcyjne i obiekty usługowe

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SP:

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: 1,5
- Maksymalna wysokość zabudowy: 50,0 m
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: 50 %
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 20 %

STREFA PRODUKCJI ROLNICZEJ - (1SR – 6SR)

Profil podstawowy: teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej.

Profile dodatkowe: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefa o powierzchni 15,8 ha, która obejmują swoim zasięgiem głównie tereny zagospodarowane związane z produkcją rolniczą w miejscowościach: Białopole, Kicin, Raciborowice, Strzelce, Buśno.

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SR:

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: 0,5
- Maksymalna wysokość zabudowy: 15,0 m
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: 40 %
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 30 %

STREFA ZIELENI I REKREACJI - (1SN – 2SN)

Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej.

Profile dodatkowe: teren usług sportu i rekreacji, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu.

Strefa o powierzchni 9,9 ha, która obejmuje swoim zasięgiem tereny zieleni urządzonej i zieleni naturalnej wraz ze zlokalizowaną w tym terenie strzelnicą

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SN:

- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 50%

STREFA INFRASTRUKTURALNA - (1SI – 5SI)

Profil podstawowy: teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych.

Profile dodatkowe: teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

Strefa o powierzchni 2,5 ha, która obejmuje istniejące zagospodarowanie tj. komunalne ujęcia wody. Plan ogólny nie wyodrębnia infrastruktury liniowej, gdyż może być ona realizowana w każdej ze stref planistycznych

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SI:

- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 20%

STREFA CMENTARZY- (1SC – 5SC)

Profil podstawowy: teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej.

Profile dodatkowe: teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

Strefa o powierzchni 7,01 ha, która obejmuje tereny istniejących cmentarzy.

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SC

- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 30 %

STREFA GÓRNICTWA - (1-3SG)

Profil podstawowy: teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej.

Profile dodatkowe: teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefa o powierzchni 311,2 ha, która obejmuje strefę położoną na terenach i obszarach górniczych Buśno.

STREFA OTWARTA - (1SO – 12SO)

Profil podstawowy: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej.

Profile dodatkowe: teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren zieleni urządzonej. Tereny elektrowni słonecznych i elektrowni wiatrowych dopuszczone są w strefach otwartych zlokalizowanych poza obszarami chronionymi.

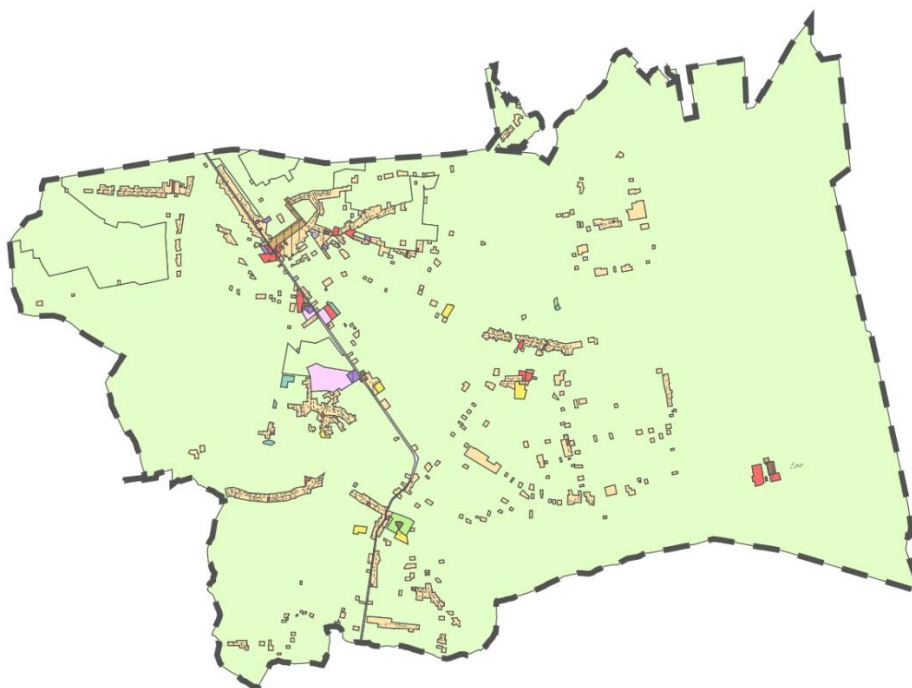
Strefa o powierzchni 9766,7 ha, która obejmuje tereny rolne i leśne oraz nieużytki. Wyznaczono 12 stref, z których jedna położona jest częściowo w Obszarze Chronionego Krajobrazu (OCK) a jedna w obszarach Natura 2000 oraz w Parku Krajobrazowym.

STREFA KOMUNIKACYJNA - (1SK)

Profil podstawowy: teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren infrastruktury technicznej.

Strefa o powierzchni 24,65 ha, która obejmuje drogę wojewódzką nr 844 o klasie technicznej drogi głównej (G)

Rycina 1. Strefy planistyczne na obszarze Gminy Białopole.



5.2. POWIĄZANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO Z INNYMI DOKUMENTAMI

Przy opracowaniu Prognozy wykorzystano obowiązujące dokumenty strategiczne. W dokumentach tych ważne miejsce zajmują zagadnienia ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

❖ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XI/162/2015 z dnia 30 października 2015 r., to dokument określający kierunki zagospodarowania przestrzennego na szczeblu regionalnym. Jest on dokumentem o charakterze długookresowym, stanowiącym element krajowego systemu planowania przestrzennego i określa zasady i kierunki kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu oraz działania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych stanowiąc formalną i merytoryczną płaszczyznę odniesienia dla podejmowanych decyzji przestrzennych w planach niższego szczebla.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej województwa lubelskiego gmina Białopole położona jest w Nadbużańskim obszarze funkcjonalnym. Obszar ten napotyka istotne bariery rozwojowe, do których najważniejszych należą: niedostateczna ilość pieszych przejść granicznych, co znacząco ogranicza lokalne związki społeczno-gospodarcze, oraz ograniczona dostępność do usług, będąca bezpośrednim syndromem peryferyjności jego położenia. W odpowiedzi na te wyzwania, priorytetem rozwojowym jest wykorzystanie walorów turystycznych jako kluczowego czynnika dla ożywienia społeczno-gospodarczego obszaru.

Podstawowe funkcje rozwojowe wyznaczone dla tego terenu to rolnicza i turystyczna. Wiodące kierunki zagospodarowania koncentrują się na: realizacji przejść granicznych dla ruchu lokalnego o charakterze turystycznym; rozwijaniu drobnej przedsiębiorczości (w szczególności w oparciu o mikrostruktury gospodarcze); wykorzystaniu walorów przyrodniczych i kulturowych dla rozwoju turystyki, z wyraźnym uwzględnieniem walorów krajoznawczych rzeki Bug w kontekście rozwoju turystyki wodnej; adaptacji zabudowy zagrodowej dla potrzeb rekreacji; oraz utrzymaniu użytkowania łąkowo-pastwiskowego terenów, które pełnią kluczową rolę w zapewnianiu naturalnej retencji wód powodziowych.

Zagospodarowanie przestrzenne podlega ściśle określonym zasadom i warunkom. Należą do nich: utrzymanie naturalnej retencyjności doliny Bugu; prowadzenie użytkowania doliny Bugu w sposób zapewniający zachowanie drożności i walorów przyrodniczych paneuropejskiego korytarza ekologicznego; ograniczanie osadnictwa wyłącznie do terenów niezagrażonych powodzią; prowadzenie rozwoju zagospodarowania w dostosowaniu do charakteru kulturowego obszaru; oraz zabezpieczenie obiektów kulturowych przed zagrożeniami naturalnymi, takimi jak erozja brzegowa i powódzie.

Zgodnie z typem obszaru strategicznej interwencji według SRWL (Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego), obszar ten klasyfikuje się jako: obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych oraz obszary gospodarczego wykorzystania walorów przyrodniczych i kulturowych. Natomiast w klasyfikacji Typu obszaru funkcjonalnego według KPZK 2030 (Krajowej Polityki Przestrzennej do 2030 roku) identyfikuje się go jako: obszary kształtowania potencjału rozwojowego – cenne przyrodniczo; obszary kształtowania potencjału rozwojowego

– narażone na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy; obszary kształtowania potencjału rozwojowego – ochrony krajobrazów kulturowych; oraz obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej, w szczególności w zakresie ochrony i kształtowania zasobów wodnych.

Na podstawie wykazu inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym umieszczonych w PZPWL (rozdz. VIII) oraz aktualnie obowiązujących dokumentów przyjętych odpowiednio przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra, Sejmik Województwa Lubelskiego lub Zarząd Województwa Lubelskiego, w obszarze Gminy Białopole nie wskazuje się inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym.

❖ **Projekt Audytu Krajobrazowego Województwa Lubelskiego** – dokument po etapie konsultacji z instytucjami

W aktualnej systematyce aktów planowania przestrzennego, audyt krajobrazowy obok planu zagospodarowania przestrzennego województwa należy do podstawowych narzędzi kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie regionalnym. Podstawą wprowadzenia nowych kompetencji organów samorządu województwa, dotyczących sporządzenia audytu krajobrazowego, było przyjęcie ustawy z dnia 24 kwietnia 2015r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu, co skutkowało m.in. nowelizacją przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zgodnie z art. 13 b ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustalenia planu ogólnego muszą uwzględniać rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym oraz krajobrazy priorytetowe. Na terenie województwa lubelskiego, sporządzony został projekt Audytu krajobrazowego województwa lubelskiego, który jest już po etapie opiniowania. Na terenie Gminy Białopole nie wyznaczono krajobrazów priorytetowych. Jednak określono, iż dominującym w gminie jest krajobraz rolniczy (kod: 12.2.2). Pokrywa ~90% powierzchni gminy, obejmując wszystkie tereny poza doliną Bugu. Charakteryzuje się pagórkowatą rzeźbą lessową z licznymi głębokimi wąwozami (do 30 m) oraz dominacją gruntów ornych (ponad 70% powierzchni). Lasy zajmują tu mniej niż 10% terenu, skupiając się głównie w dolinach erozyjnych i na zboczach wąwozów. Krajobraz ma strukturę mozaikową z rozległymi panoramami pól, zadrzewieniami śródpolnymi i alejami przydrożnymi. Głównymi zagrożeniami są erozja gleb i zanik elementów różnicujących przestrzeń (miedze, zadrzewienia).

Krajobraz doliny Bugu (kod: 12.2.3), występuje wzdłuż 12-kilometrowego odcinka rzeki Bug (wschodnia granica gminy), tworząc pas o szerokości 1–3 km. To obszar o najwyższej randze ochronnej: podlega sieci Natura 2000 (PLB140003 Dolina Środkowego Bugu) oraz statusowi obszaru chronionego krajobrazu. Dominują tu naturalne procesy fluwialne: meandrujące koryto rzeczne z piaszczystymi łachami, starorzecza, łęgi wierzbowo-topolowe i łąki zalewowe. Audyt wskazuje ten obszar jako priorytetowy do ochrony z zakazem zabudowy w strefie zalewowej. Kluczowe walory to: bioróżnorodność (ostoje ptaków wodno-błotnych), naturalna dynamika rzeki oraz widokowe skarpy krawędziowe.

Wyznaczono również historyczne krajobrazy kulturowe (kody: 06-845.33-16 oraz 06-845.33-36).

Stanowią warstwę tożsamościową nakładającą się na krajobrazy przyrodnicze:

- Kod 06-845.33-16 dotyczy Sahrynia i Kosmowa: obejmuje pozostałości XIX-wiecznego zespołu dworsko-folwarcznego w Sahryniu (park, relikty zabudowań), autentyczny układ ruralistyczny wsi (ulicówka) oraz cmentarz z okresu II wojny światowej.
- Kod 06-845.33-36 koncentruje się w okolicach Białopola i Terebińca: dokumentuje tradycyjną zabudowę wiejską (drewniane chaty, stodoły), kapliczki przydrożne (m.in. w centrum Białopola) oraz historyczne układy przestrzenne wsi. Oba krajobrazy odzwierciedlają wielokulturowe dziedzictwo (polskie, ukraińskie, żydowskie) oraz krajobraz pamięci związany z konfliktami XX w. (np. pacyfikacja Sahrynia w 1944 r.). Audyt zaleca ich ochronę czynną, w tym rewaloryzację zabytków i ograniczenie współczesnej zabudowy degradującej historyczną strukturę.

❖ Opracowanie ekofizjograficzne sporządzone na potrzeby planu ogólnego

WSKAZANIA W ZAKRESIE OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, W TYM OCHRONY BIORÓŻNORODNOŚCI:

Na terenach o znaczących walorach środowiskowych, które włączono do systemu przyrodniczego gminy, należy ograniczyć wszelkie zagrożenia oraz zapewnić ochronę wszystkich cennych obiektów i struktur przyrodniczych. W tym celu przyjmuje się główne kierunki ochrony środowiska przyrodniczego:

- ✓ zalesianie enklaw i ustalenie granicy polno – leśnej,
- ✓ kształtowanie stref ekonomicznych,
- ✓ kształtowanie struktury lasów i ich wykorzystanie gwarantujące trwałe zachowanie bogactwa biologicznego i wysokiej produktywności,
- ✓ zalesianie obszarów zdegradowanych i zdewastowanych,
- ✓ zalesianie na kierunkach korytarzy ekologicznych w celu polepszenia powiązań przyrodniczych,
- ✓ dostosowanie ruchu turystycznego do chłonności obszarów chronionych,
- ✓ dostosowanie drzewostanów do warunków siedliskowych.

W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania przyrodniczego systemu gminy konieczne jest utrzymanie drożności korytarzy ekologicznych oraz objęcie ochroną obszarów węzłowych. Dla terenów łącznikowych, stanowiących korytarze ekologiczne, istotne jest ograniczenie prowadzenia nowych melioracji w obrębie dolin rzecznych, tworzenie warunków do unaturalniania stosunków wodnych i oczyszczanie koryt rzecznych. Ważnym działaniem jest także redukcja dopływu substancji biogennych do obszarów podmokłych, ograniczenie nowej zabudowy w obrębie korytarzy oraz eliminacja istniejących barier ekologicznych utrudniających migrację zwierząt, na przykład poprzez budowę odpowiedniej szerokości przepustów w miejscach skrzyżowań z drogami. Należy również unikać tworzenia nowych barier w postaci nasypów drogowych, a większe obiekty kubaturowe sytuować wzdłuż osi korytarzy i ciągów ekologicznych. W przypadku obszarów węzłowych, obejmujących kompleksy leśne i leśno-łąkowe, wskazane jest wstrzymanie nowych melioracji, ochrona przed zrębami zupełnymi i zabezpieczenie starodrzewia. Kluczowe znaczenie ma także dążenie do przekształcenia struktury drzewostanów zgodnie

z zajmowanymi siedliskami, tworzenie lasów wielowiekowych, wielopiętrowych i różnokierunkowych, a także zachowanie ich dotychczasowego przeznaczenia i ochrona siedlisk zwierząt. W odniesieniu do sięgaczy ekologicznych szczególnie ważne jest zachowanie ich aktualnego przeznaczenia, wzbogacanie krajobrazu o nowe zadrzewienia oraz ochrona obszarów bagiennych i oczek wodnych przed eutrofizacją.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego należy dążyć przede wszystkim do ograniczenia niskiej emisji ze spalania węgla w piecach domowych poprzez zastępowanie tradycyjnych systemów grzewczych źródłami ciepła wykorzystującymi paliwa ekologiczne. Istotne jest także modernizowanie systemów grzewczych oraz docieplanie budynków, co pozwoli na zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną. Ważną rolę odgrywa rozwój odnawialnych źródeł energii, upowszechnianie programów wsparcia takich jak „Czyste Powietrze” oraz utrzymywanie i rozwijanie pasów zieleni izolacyjnej w sąsiedztwie głównych szlaków komunikacyjnych.

Działania w zakresie ochrony przed hałasem powinny koncentrować się na modernizacji dróg publicznych i poprawie jakości nawierzchni, a także na utrzymaniu istniejących i tworzeniu nowych pasów zieleni izolacyjnej. Istotne jest również odpowiednie lokalizowanie zakładów usługowych lub produkcyjnych generujących hałas, z zachowaniem bezpiecznych odległości od zabudowy mieszkaniowej.

W odniesieniu do ochrony wód podziemnych i powierzchniowych konieczne jest przestrzeganie celów środowiskowych wynikających z Ramowej Dyrektywy Wodnej, Prawa wodnego oraz planów gospodarowania wodami dorzecza Wisły. Szczególne znaczenie ma zapobieganie i ograniczanie dopływu zanieczyszczeń do gleby i wód, dążenie do poprawy ich jakości oraz zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych, tak by osiągnąć dobry stan chemiczny i ilościowy. Należy bezwzględnie zakazać rolniczego wykorzystywania ścieków, zakopywania przeterminowanych środków ochrony roślin czy odwadniania użytków zielonych. Właściwa gospodarka wodno-ściekowa wymaga rozbudowy systemów kanalizacji sanitarnej i wodociągowej oraz stosowania indywidualnych rozwiązań, takich jak ekologiczne oczyszczalnie ścieków bądź szczelne zbiorniki na nieczystości ciekłe tam, gdzie brak jest możliwości podłączenia do sieci. Ważne jest także utrzymanie w dobrym stanie technicznym ujęć wodnych, eliminacja zrzutów nieoczyszczonych ścieków do wód i gruntu oraz sukcesywne likwidowanie źródeł zagrożeń zanieczyszczeniami. Szczególną uwagę należy zwrócić na zakaz lokalizowania obiektów produkcyjnych i dużych gospodarstw hodowlanych na terenach pozbawionych naturalnej izolacji gruntowej, niezabudowywanie dolin rzecznych i unikanie regulacji cieków, a także na zachowanie oczek wodnych i rozwój małej retencji.

W ochronie gleb należy ograniczać przeznaczanie gruntów klasy III na cele nierolnicze i chronić gleby organiczne położone w sąsiedztwie cieków, na których wykształciły się torfowiska i zbiorowiska łąkowe. Słabsze gleby powinny być przeznaczane pod zalesienia. Istotne znaczenie ma racjonalne stosowanie wapna, nawozów sztucznych i środków ochrony roślin oraz zakaz składowania nawozów, pasz i obornika bezpośrednio na ziemi. Ważnym elementem krajobrazu rolniczego pozostają zadrzewienia wzdłuż dróg, miedz i obniżeń terenowych, dlatego należy dążyć do ich ochrony i uzupełniania, wykorzystując rodzime gatunki drzew i krzewów. Konieczne jest także prowadzenie zabiegów przeciwoerozyjnych oraz promowanie rolnictwa ekologicznego.

W zakresie ochrony litosfery wskazane jest prowadzenie eksploatacji złóż zgodnie z zasadami ochrony środowiska oraz obowiązującymi koncesjami, przeciwdziałanie nielegalnej eksploatacji surowców. Niezbędne jest również prowadzenie rekultywacji wyeksploatowanych terenów, zwłaszcza w kierunku leśnym.

Ochrona walorów krajobrazowych powinna polegać na ograniczaniu rozpraszania zabudowy i unikaniu lokalizacji obiektów nieharmonijnych, takich jak wielkopowierzchniowe zakłady produkcyjne czy handlowe, które zakłócają wiejski i przyrodniczy charakter gminy. Istotne jest zachowanie otwarc widokowych i historycznych osi widokowych, a także ochrona zabytków wraz z ich otoczeniem. Ważne jest również pielęgnowanie krajobrazu kulturowego, w tym tradycyjnej drewnianej architektury regionalnej, obiektów małej architektury sakralnej oraz historycznych układów ruralistycznych. W sferze krajobrazu przyrodniczo-kulturowego należy kształtować tereny zieleni w przestrzeni otwartej i towarzyszącej obiektom, dbając o starodrzew, parki, skwery, zielen uliczną, miejsca pamięci oraz cmentarze. Nowe elementy krajobrazowe powinny podnosić estetykę przestrzeni i podkreślać jej powiązania z historycznymi układami urbanistycznymi, tworząc harmonijne zamknięcia i otwarcia przestrzenne.

6. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA STANU ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO TERENÓW OBJĘTYCH PROJEKTEM PLANU OGÓLNEGO

6.1. POŁOŻENIE, UŻYTKOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU

Gmina Białopole zajmuje powierzchnię **10361** ha. Na koniec 2024 roku na terenie 15 miejscowości zamieszkiwało 2 806 mieszkańców (3306 w roku 2001). Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 27,2 osoby na km². Przyrost naturalny na 1000 ludności jest ujemny i wynosił w roku 2023 -4,97.

W skład Gminy Białopole wchodzi 14 sołectw: Białopole, Buśno obejmujące Busieniec (miejscowość z najmniejszą liczbą mieszkańców w gminie), Grobelki, Horeszkowice obejmujące Maziarnię Strzelecką, Kicin, Kurmanów, Raciborowice, Raciborowice Kolonia, Strzelce, Strzelce Kolonia, Teremiec, Teresin i Zabudnowo. Ośrodkiem administracyjnym i usługowym gminy jest miejscowość Białopole.

Nazwa Białopole od wieków budzi zainteresowanie badaczy i lokalnych pasjonatów. Legendy oraz źródła historyczne wskazują na kilka możliwych etymologii. Jedna z nich wiąże się z tragicznym epizodem z czasów wypraw krzyżowych – podobno okoliczne wzgórza pokryły ciała poległych rycerzy krzyżackich, stąd miała powstać nazwa *Biale Pole*. Jednak bardziej prawdopodobne wydaje się, że chodziło o naturalny krajobraz – biel wapiennych skał i marglu, które do dziś odsłaniają się na polach po orce. Inna teoria odwołuje się do staropolskiego słowa *biel*, oznaczającego bagno, co mogło nawiązywać do podmokłego charakteru tych terenów.

Pierwsze wzmianki o Białopolu sięgają XV wieku, ale jego historia jest znacznie starsza. W czasach kształtowania się polskiej państwowości osada wchodziła w skład Grodów Czerwieńskich, by później przechodzić pod władzę książąt halicko-włodzimierskich. W 1387 roku królowa Jadwiga przywróciła te ziemie Koronie. W kolejnych stuleciach Białopole było przedmiotem nadań i zamian – trafiało w ręce biskupów, bojarów, a wreszcie magnatów.

W 1442 roku Filip, koniuch królewski, otrzymał je jako nagrodę za służbę, a w XVI wieku władcyka chełmski Filaret włączył je do swoich dóbr.

W okresie I Rzeczypospolitej Białopole należało do województwa bełskiego, a jego dzieje spletały się z losami pobliskiej Dubienki. W XVIII wieku dobra te przechodziły przez ręce Potockich, Czartoryskich i Czapliców, by w 1795 roku trafić pod panowanie austriackie. Po wojnach napoleońskich znalazły się w Księstwie Warszawskim, a później w Królestwie Polskim pod berłem carów. W XIX wieku majątek kilkakrotnie zmieniał właścicieli – od Iżyckich przez Poletyłów po Zamojskich. W 1864 roku, po uwłaszczeniu chłopów, Białopole stało się siedzibą gminy, choć praw miejskich nigdy nie uzyskało.

Wiek XX przyniósł Białopolu kolejne burze dziejowe. W czasie I wojny światowej wieś ucierpiała zarówno od działań wojennych, jak i przymusowych wysiedleń. W 1915 roku spłonął dwór Kicińskich, a wielu mieszkańców opuściło te tereny. Kolejne zniszczenia przyniosła wojna polsko-bolszewicka. W okresie międzywojennym wieś powoli się odradzała, ale II wojna światowa znów przyniosła tragedię – wysiedlenia Polaków przez Niemców i terror ukraińskich nacjonalistów. Po 1945 roku Białopole stało się niemal wyłącznie polską osadą, tracąc wielokulturowy charakter.

Powojenna historia miejscowości to stopniowa modernizacja – elektryfikacja w 1962 roku, budowa szkoły, a w końcu powstanie parafii rzymskokatolickiej w 1989 roku. Dziś Białopole, choć zachowuje rolniczy charakter, sięga po nowoczesność, czego przykładem jest hala sportowa czy oczyszczalnia ścieków. Mimo że nie zostało miastem, jego dzieje – od krzyżackich legend po współczesne inwestycje – świadczą o trwaniu i sile lokalnej społeczności.

Miejscowości gminy są jednostkami o różnej formie przestrzennej. Zwarta zabudowa po obu stronach drogi tzw. ulicówka występuje w miejscowościach: Białopole, Raciborowice, Strzelce, Teresin. Zabudowa po jednej stronie drogi tzw. rzędówka występuje w miejscowościach: Zabudnowo, Teresin. Pozostałe miejscowości to zwarte lub rozproszone łańcuchówki.

Historyczny układ wsi jednorzędowych, charakterystyczny dla tej części Lubelszczyzny, wciąż pozostaje czytelny, choć stopniowo ulega przekształceniom. Wprowadzanie nowych zespołów mieszkaniowych o rozproszonej zabudowie zakłóca nieco dawny porządek przestrzenny, jednak rozwój ten uwzględnia zarówno spowolnienie demograficzne, jak i konieczność racjonalnego zagospodarowania terenów o lepszej infrastrukturze.

Kluczowym elementem mogącym wpłynąć na dalszy rozwój Białopola jest rosnące znaczenie drogi wojewódzkiej nr 844, łączącej Chełm z Hrubieszowem i dalej – z granicą państwa. Ta arteria komunikacyjna stwarza możliwość powstania nowych obiektów usługowych i produkcyjnych w jej bezpośrednim sąsiedztwie. Jednocześnie wzmocnienie funkcji ośrodka gminnego oraz potencjalne nadanie Białopolu praw miejskich mogłyby przyspieszyć procesy urbanizacyjne.

Gminę Białopole przecina hierarchicznie zorganizowana sieć dróg, która zapewnia zarówno lokalne, jak i regionalne połączenia. Łączna długość dróg publicznych wynosi 91,5 km, przy czym ich znaczenie i funkcje różnią się w zależności od kategorii:

Kluczowe ciągi komunikacyjne:

1. Drogi wojewódzkie (9,4 km)
 - o Stanowią główną oś transportową, zapewniającą połączenia zewnętrzne.

- Najważniejsza to DW 844 (Chełm – Hrubieszów – granica państwa), która pełni rolę generatora rozwoju gospodarczego, sprzyjając powstawaniu nowych inwestycji usługowych i przemysłowych w jej sąsiedztwie.
- 2. Drogi powiatowe (32 km)
 - Odpowiadają za powiązania między miejscowościami w gminie oraz z sąsiednimi powiatami.
 - Pełnią kluczową rolę w transporcie lokalnym, umożliwiając dojazd do szkół, urzędów i usług.
- 3. Drogi gminne (48 km)
 - Są podstawą transportu wewnętrznego, łącząc mniejsze miejscowości, gospodarstwa rolne i tereny niezabudowane.
 - Ich stan i dostępność wpływają na jakość życia mieszkańców oraz rozwój rolnictwa i agroturystyki.
- 4. Drogi wewnętrzne
 - Służą przede wszystkim dojazdowi do posesji i pól uprawnych.
 - Nie są objęte statystykami publicznymi, ale mają istotne znaczenie dla codziennego funkcjonowania wsi.

Analiza struktury przestrzennej wskazuje na kształtowanie się strefy aktywności gospodarczej, gdzie obok tradycyjnego rolnictwa pojawia się przestrzeń dla przemysłu, w tym agroturystyki i przetwórstwa rolno-przemysłowego. To połączenie starego z nowym może stać się impulsem dla lokalnej gospodarki.

Obecnie funkcje letniskowe i rekreacyjne odgrywają w gminie marginalną rolę. Wyjątkiem jest Maziarnia Strzelecka, gdzie zachował się zabytkowy Pałacyk Myśliwski Zamoyskich, pełniący dziś funkcję ośrodka szkoleniowo-wypoczynkowego, oraz nieliczna zabudowa letniskowa. W kontekście rosnącego zainteresowania turystyką wiejską i dziedzictwem kulturowym regionu, ten obszar mógłby zyskać na znaczeniu – zwłaszcza przy odpowiedniej promocji i inwestycjach w infrastrukturę.

Obecnie obowiązującymi na terenie gminy Białopole dokumentami planistycznymi służącymi kształtowaniu i prowadzeniu polityki przestrzennej jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjęte Uchwałą nr XVI/76/04 Rady Gminy Białopole z dnia 9 listopada 2004 r.

Najistotniejszymi elementami krystalizującymi obecnie przestrzeń gminy są;

- ✓ droga wojewódzka,
- ✓ dolina rzeki Wełnianki,
- ✓ kompleksy leśne Lasy Strzeleckie.

Gmina Białopole jest w blisko 100% obsługiwana przez grupowe wodociągi wiejskie. System opiera się na dwóch głównych ujęciach:

1. Wodociąg grupowy „Białopole”

- Lokalizacja: Ujęcie podziemne i stacja wodociągowa zlokalizowane w południowej części Białopola, na wschód od drogi Chełm–Hrubieszów.
- Zasoby eksploatacyjne:
 - Wydajność zatwierdzona (kat. B): 80 m³/h
 - Maksymalny pobór dobowy (wg pozwolenia): 200 m³/dobę
 - Rzeczywisty pobór (ostatni rok): ~19 000 m³/rok (średnio 68 m³/dobę, co

stanowi zaledwie 34% dopuszczalnej ilości).

- Technologia:
 - Dwie studnie głębinowe (podstawowa + rezerwowa),
 - Zbiornik wyrównawczy (50 m³),
 - Hydrofory i system chlorowania.
- Obsługiwane miejscowości: Białopole, Teresin, Kirin, Zabudnowo.

2. Wodociąg grupowy „Raciborowice”

- Lokalizacja: Ujęcie podziemne w zachodniej części Raciborowic, 125 m na północ od szosy Raciborowice–Kurmanów.
- Zasoby eksploatacyjne:
 - Wydajność zatwierdzona (kat. B): 60 m³/h
 - Maksymalny pobór dobowy (wg pozwolenia): 340 m³/dobę
 - Rzeczywisty pobór (ostatni rok): ~32 360 m³/rok (średnio 116 m³/dobę, czyli 34% dopuszczalnej ilości).
- Technologia:
 - Dwie studnie głębinowe,
 - System odżelaziania i chlorowania,
 - Dwa zbiorniki wyrównawcze (po 100 m³ każdy).
- Obsługiwane miejscowości: Raciborowice, Kol. Raciborowice, Kurmanów, Buśno, Kol. Strzelce, Strzelce, Teremiec, Kol. Horeszkowice.

Infrastruktura sieciowa

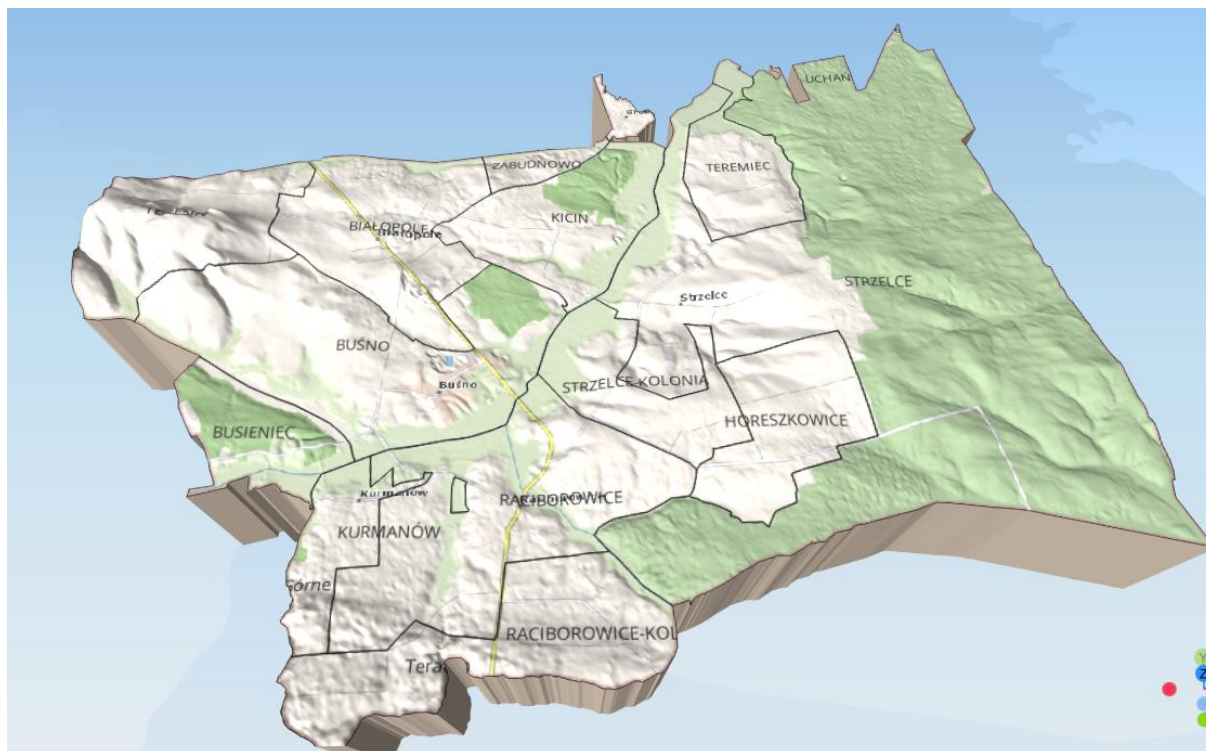
- Długość sieci rozdzielczej: 63,1 km
- Długość przyłączy: 29,7 km
- Liczba podłączonych budynków: 690
- Łączny pobór wody w gminie: 51 400 m³/rok

Rycina 2. Położenie Gminy Białopole na tle regionu



Źródło: opracowanie ekofizjograficzne do planu ogólnego Gminy Białopole

Rycina 3. Obręby Gminy Białopole



Źródło: opracowanie ekofizjograficzne do planu ogólnego Gminy Białopole

Główną funkcją gminy jest rolnictwo i leśnictwo. użytki rolne zajmują tu 9 398,91 ha, co stanowi ok. 62% powierzchni gminy ogółem, zaś lasy zajmują 4685,93 ha tj. 29,8% powierzchni gminy. Jakość gleb jest niska, w strukturze dominują gleby V kl. bonitacyjnej – 40,4 %. Gleb chronionych III kl. bonitacyjnej jest zaledwie 3,4 %. Uprawia się głównie pszenżyto a wśród zwierząt hodowlanych dominuje bydło mięsne. Wśród 550 gospodarstw rolnych dominują gospodarstwa małe do 10 ha - ok. 70%.

6.2. POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE I RZEŻBA TERENU

Obszar gminy Białopole leży we wschodniej części województwa lubelskiego w granicach powiatu chełmskiego jako jedna z jego 13 gmin.

Gmina Białopole sąsiaduje z następującymi gminami:

- Na północnym zachodzie – Gmina Żmudź
- Na północy – Gmina Dubienka
- Na północnym wschodzie – Gmina Wojsławice
- Na wschodzie – Gmina Horodło

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski opracowanej przez prof. Jerzego Kondrackiego 2018r., znajduje się w następujących jednostkach podziału:

- **Prowincja:** Niż Wschodniobałtycko-Białoruski
 - **Podprowincja:** Polesie
 - **Makroregion:** Polesie Wołyńskie

- **Mezoregion:** Obniżenie Dubieńskie
- **Prowincja:** Wyżyny Ukraińskie
 - **Podprowincja:** Wyżyna Wołyńsko-Podolska
 - **Makroregion:** Wyżyna Wołyńska
 - **Mezoregion:** Grzęda Horodelska
- **Prowincja:** Wyżyny Polskie
 - **Podprowincja:** Wyżyna Lubelsko -Lwowska
 - **Makroregion:** Wyżyna Lubelska
 - **Mezoregion:** Działy Grabowieckie

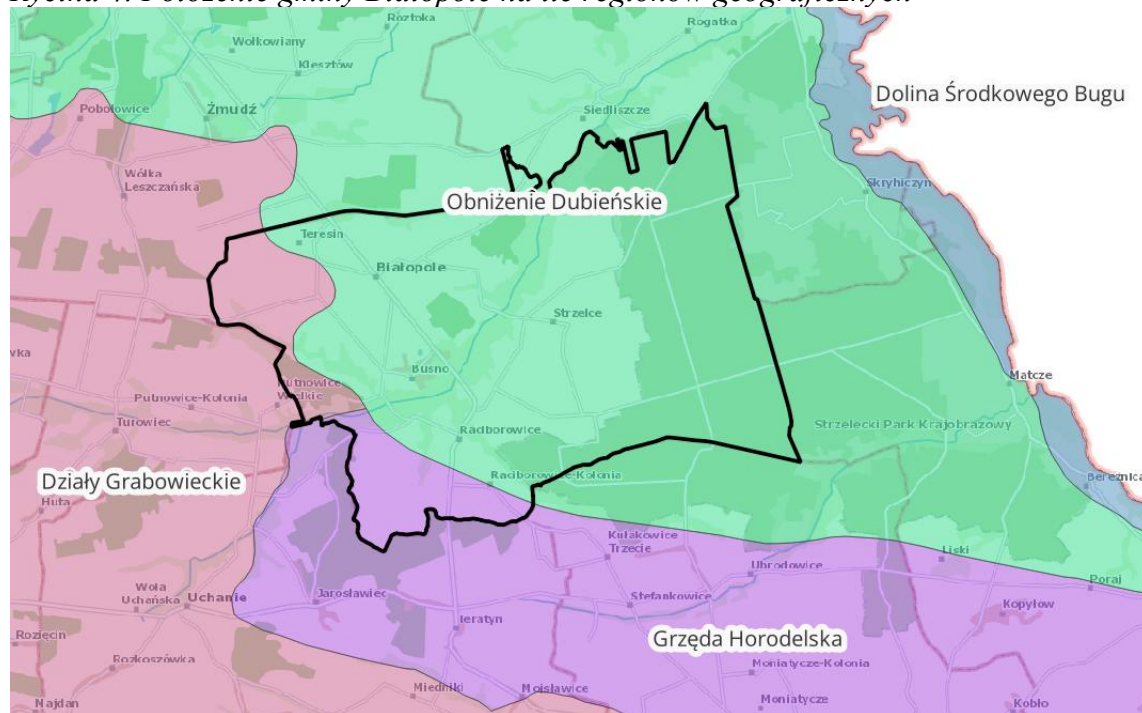
Obniżenie Dubieńskie (845.33) – mezoregion fizycznogeograficzny od zachodu i północnego zachodu graniczy z Pagórami Chełmskimi, od południowego zachodu z Działami Grabowieckimi, od południa z Grzędą Horodelską a od północy z Polesiem Brzeskim. Wschodnia część regionu leży po prawej stronie Bugu, na terytorium Ukrainy.

Region jest wyżyną, której rzeźba ukształtowała się pod wpływem procesów fluwialnych, po ustąpieniu lądolodu zlodowacenia środkowopolskiego. Podłoże głównie kredowe. W zagłębieniach występują piaski, torfy i mady; są to tereny zalesione.

Obniżenie Dubieńskie charakteryzuje brak miast. Głównymi miejscowościami regionu są Dubienka, Ruda-Huta, Białopole i Dorohusk. Główną rzeką regionu jest Bug.

Obniżenie Dubieńskie obejmuje swym zasięgiem gminy powiatu chełmskiego: Dubienka, Dorohusk, Ruda-Huta, Żmudź, Białopole oraz części gmin Sawin, Chełm i Kamień, ponadto północną część gminy Horodło w powiecie hrubieszowskim.

Rycina 4. Położenie gminy Białopole na tle regionów geograficznych



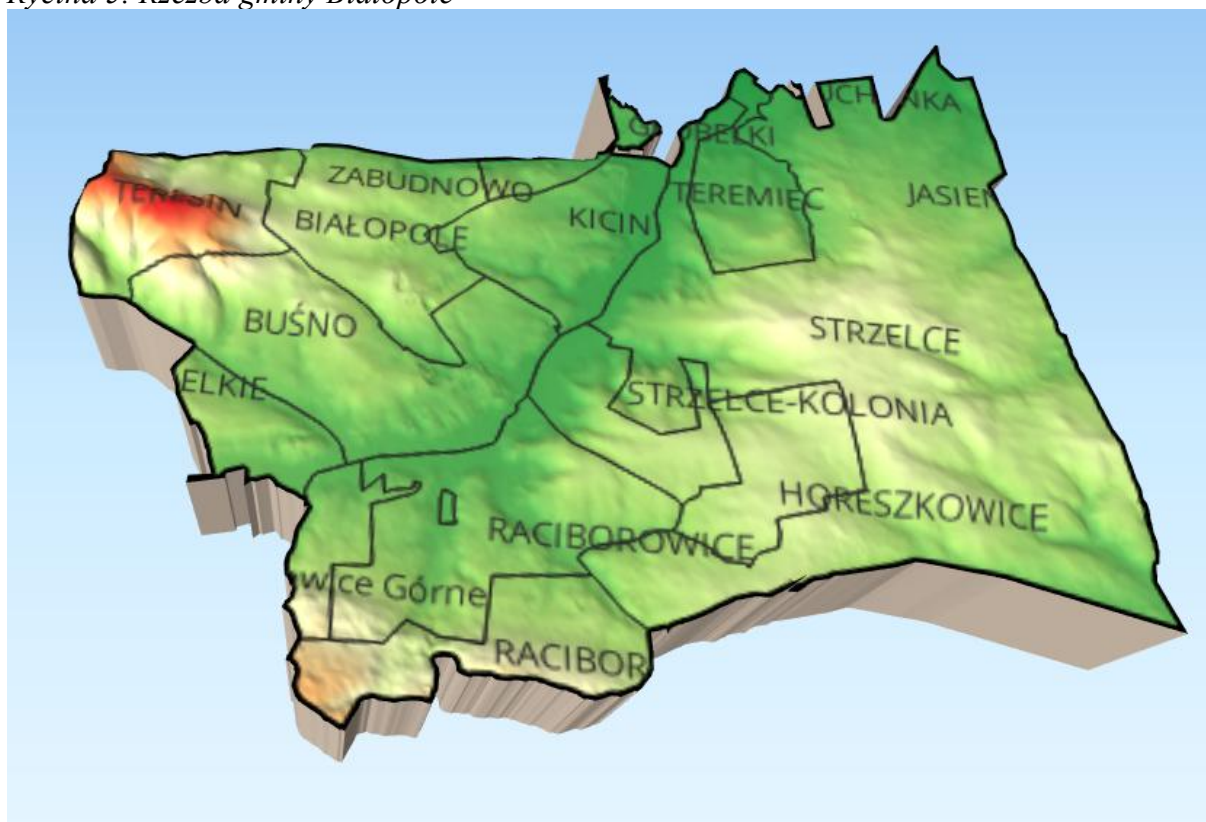
Źródło: opracowanie ekofizjograficzne do planu ogólnego Gminy Białopole

Pod względem hydrograficznym gmina Białopole znajduje się w dorzeczu Bugu, który jest główną rzeką w tej części Polski. Przez teren gminy przepływa rzeka Wełnianka, będąca lewobrzeżnym dopływem Bugu. Jest to niewielka rzeka o charakterze nizinnym, odwadniająca obszar Obniżenia Dubieńskiego.

Ponadto na terenie gminy występują drobne ciekі wodne oraz obszary podmokłe, charakterystyczne dla regionów o podłożu kredowym i lessowym. Występują tu także sztuczne zbiorniki wodne, głównie o charakterze retencyjnym i rekreacyjnym.

Cała gmina leży w zlewni Wisły, do której Bug wpływa na granicy Polski i Ukrainy. Hydrografia tego obszaru jest typowa dla terenów wyżynnych i pagórkowatych, z przewagą niewielkich rzek i cieków wodnych.

Rycina 5. Rzeźba gminy Białopole



Źródło: opracowanie ekofizjograficzne do planu ogólnego Gminy Białopole

Rzeźba terenu gminy jest dość urozmaicona, co uwarunkowane zostało budową geologiczną i różnym stopniem odporności skał na niszczenie.

Teren gminy ma charakter falisty i pagórkowaty, z wysokościami względnymi dochodzącymi do 30-40 m. Najwyższe wzniesienia osiągają ok. 256 m n.p.m., natomiast najniżej położone obszary znajdują się na wysokości ok. 182 m n.p.m.

Pagóry i wzniesienia – w zachodniej i centralnej części gminy dominują kredowe wzgórza pokryte lessami, które nadają terenowi lekko pofałdowany charakter.

Obniżenia i doliny – wzdłuż cieków wodnych (np. rzeki Wełnianki) występują płaskie, miejscami zabagnione doliny.

Wąwozy i suche doliny – na skutek erozji wodnej i działalności lodowcowej powstały liczne

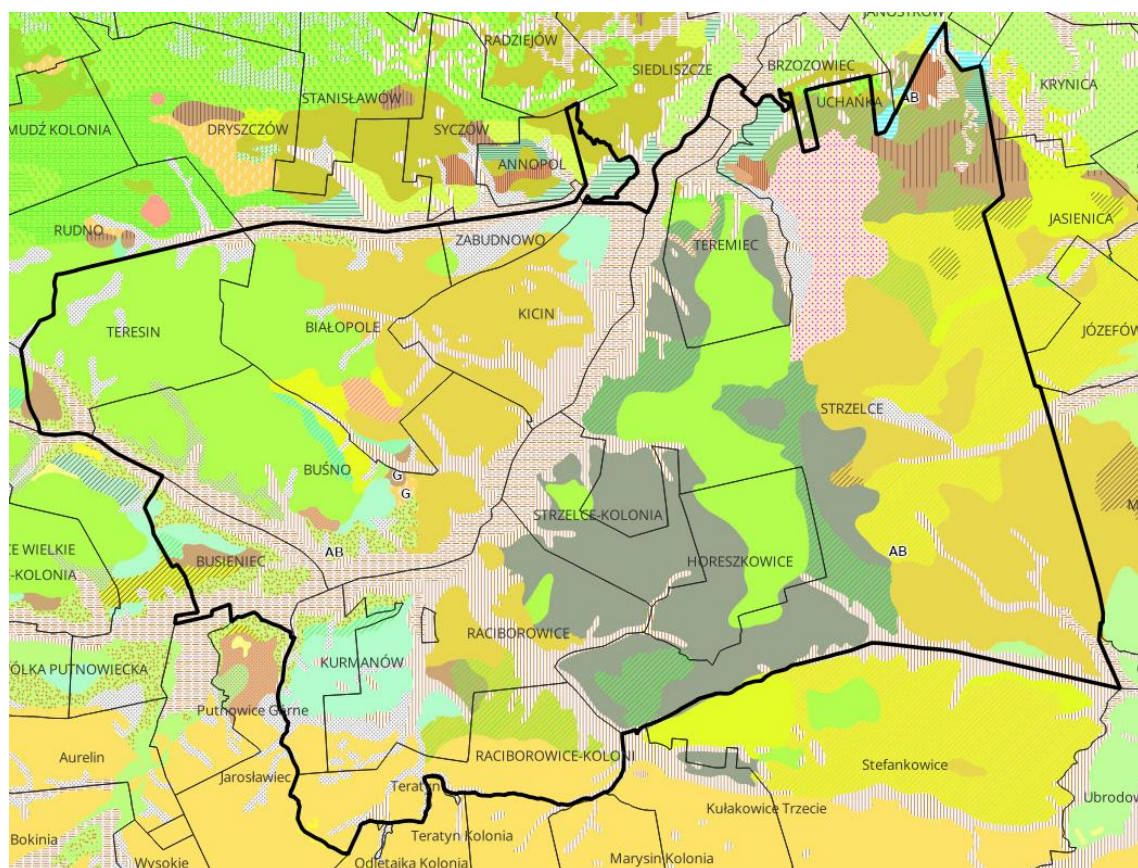
wąwozy lessowe, szczególnie w obszarach o większym nachyleniu terenu.

6.3. BUDOWA GEOLOGICZNA I WARUNKI GRUNTOWE

Gmina Białopole znajduje się w strefie krawędziowej platformy wschodnioeuropejskiej, czyli na jej zachodnim obrzeżeniu. Obszar ten charakteryzuje się pokryciem prekambryjskiego podłoża przez młodsze osady, głównie kredowe i czwartorzędowe.

- **Podłoże prekambryjskie** – znajduje się na znacznej głębokości (kilka kilometrów pod powierzchnią). Tworzą je głównie stare skały krystaliczne (gnejsy, granity, migmatyty), będące częścią tarczy wschodnioeuropejskiej.
- **Pokrywa osadowa** – na obszarze gminy dominuje gruba warstwa osadów mezozoicznych (głównie kredowych), które powstały w czasie, gdy ten obszar był pokryty płytkim morzem.

Rycina 6. Budowa geologiczna



1	Q_{ch}	Namuty den dolinnych i zagłębień bezodpływowych	23	Q_{p}^{G}	Mułki i piaski wodnolodowcowe *
2	Q_{ch}	Torfy niskie:	24	Q_{p}^{G}	Piaski wodnolodowcowe:
2/3		na piaskach i mulkach rzecznych tarasów zalewowych 1,5-4,0 m n.p. rzeki	24/26		na glinach zwalowych
3	Q_{ch}^{G}	Piaski i mulki rzeczne tarasów zalewowych 1,5-4,0 m n.p. rzeki	24/38		na mulkach i glinach pyłowych lessopodobnych
4	Q_{ch}^{G}	Piaski, mulki i gliny, ciułwalne	25	Q_{p}^{G}	Piaski rezydualne:
5	Q_{ch}^{G}	Piaski edyczne:	25/42		na marglach
5/11		na mulkach i piaskach rzecznych tarasów nadzalewowych 9,0-13,0 m n.p. rzeki	26	Q_{p}^{G}	Gliny zwalowe:
6	Q_{ch}^{G}	Piaski zwierzelinowe (ekulwalne) *:	26/42		na marglach
6/42		na marglach	27	Q_{p}^{G}	Iły zastoiiskowe *
6/43		na kredzie piszącej	28	Q_{p}^{G}	Lessy *
7	Q_{ch}^{G}	Lessy piaszczyste	29	Q_{p}^{G}	Piaski i iły rzeczno-peryglacjalne *
8	Q_{ch}^{G}	Piaski pyłowe rzeczne nadzalewowych 5,0-6,0 m n.p. rzeki	30	Q_{p}^{G}	Gleby kopalne *
9	Q_{ch}^{G}	Lessy i mulki rzeczne tarasów nadzalewowych 5,0-6,0 m n.p. rzeki	31	Q_{p}^{G}	Lessy *
10	Q_{ch}^{G}	Lessy:	32	Q_{p}^{G}	Lessy *
10/44		na kredzie piszącej	33	Q_{p}^{G}	Piaski i mulki wodnolodowcowe *
11	Q_{ch}^{G}	Mułki i piaski rzeczne tarasów nadzalewowych 9,0-13,0 m n.p. rzeki	34	Q_{p}^{G}	Gliny zwalowe *
12	Q_{ch}^{G}	Gleby kopalne	35	Q_{p}^{G}	Lessy *
13	Q_{ch}^{G}	Mułki jeziorne	36	Q_{p}^{G}	Lessy *
14	Q_{ch}^{G}	Lessy	37	Q_{p}^{G}	Iły jeziorne *
15	Q_{ch}^{G}	Piaski i mulki zwierzelinowe (ekulwalne):	38	Q_{p}^{G}	Mułki i gliny pyłowe lessopodobne:
15/28		na glinach zwalowych	38/42		na marglach
16	Q_{ch}^{G}	Gleby kopalne	39	Q_{p}^{G}	Mułki rzeczne *
17	Q_{ch}^{G}	Piaski rzeczne i rzeczno-jeziorne:	40	Q_{p}^{G}	Piaski, mulki, gliny i żwirny, rzeczne
17/23		na mulkach i piaskach wodnolodowcowych	41	Q_{p}^{G}	Mułki ilaste rzeczne *
17/38		na mulkach i glinach pyłowych lessopodobnych	42	Q_{p}^{G}	Margle
18	Q_{ch}^{G}	Lessy *	43	Q_{p}^{G}	Kreda pisząca
19	Q_{ch}^{G}	Gleby kopalne *	44	Q_{p}^{G}	Kreda pisząca *
20	Q_{ch}^{G}	Lessy *	45	Q_{p}^{G}	Margle *
21	Q_{ch}^{G}	Gleby kopalne *			
22	Q_{ch}^{G}	Gleby kopalne *			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski 1:50 000

Badania geologiczne przeprowadzone na terenie gminy Białopole, w tym odwierty badawcze w miejscowości Białopole, dostarczyły szczegółowych informacji na temat budowy geologicznej tego obszaru.

Podłoże krystaliczne: Otwór badawczy w Białopolu osiągnął głębokość 2961,5 metra, gdzie natrafiono na ciemnozielone diabazy z okresu proterozoiku, stanowiące fundament krystaliczny regionu.

Osady paleozoiczne: Nad podłożem krystalicznym zalegają osady paleozoiczne o miąższości 2452,1 metra, obejmujące skały z okresów kambriu, ordowiku, syluru, dewonu i karbonu. Strop osadów karbonu stwierdzono na głębokości 509 metrów.

Osady mezozoiczne: Na osadach paleozoicznych spoczywają skały mezozoiczne, głównie z jury środkowej i górnej oraz kredy dolnej i górnej. Miąższość tych osadów zmniejsza się w kierunku północno-wschodnim, od 766,5 metra w rejonie Wojsławic do 509 metrów w okolicach Białopola. W powierzchniowej warstwie dominują osady mastrychtu, takie jak margle z wkładkami kredy piszącej oraz opoki margliste.

Osady czwartorzędowe: W południowej części gminy występują lessy o miąższości przekraczającej 4,5 metra, miejscami sięgające nawet 6 metrów. Są to gliny pylaste, pyły i pyły piaszczyste. Utwory czwartorzędowe - gliny, iły i mulki pochodzenia zastoiskowego zwalowego, występują w okolicach klinkierni Białopole i cegielni Buśno. Na powierzchni większe płaty tych utworów występują w okolicach wsi Kicin, kol. Białopole, Buśno oraz na południu gminy (Kurmanów, Raciborowice). Utwory czwartorzędowe miejscami przykrywają piaski związane z akumulacją wodno lodowcową. Są to piaski drobne lub pylaste

o niewielkiej miąższości 2-3 m. W pół.-wsch. części gminy zalegają utwory związane z akumulacją jeziorzyskowo rzeczna – mułki i piaski przewarstwiające się wzajemnie (pyły, gliny pylaste, pyły piaszczyste, piaski pylaste i piaski drobne). W dolinach rzecznych i zagłębieniach terenu spotykane są osady holoceni, takie jak torfy, namuły i piaski humusowe.

Warunki podłoża budowlanego⁵

Na potrzeby opracowania mapy geośrodowiskowej Polski opracowano warunki podłoża budowlanego. Wyróżniono dwie podstawowe kategorie obszarów: obszary o warunkach korzystnych dla budownictwa i obszary o warunkach niekorzystnych, utrudniających budownictwo. Z analizy wyłączono obszary gleb chronionych i łąk na glebach pochodzenia organicznego, tereny lasów i zbiorników wodnych.

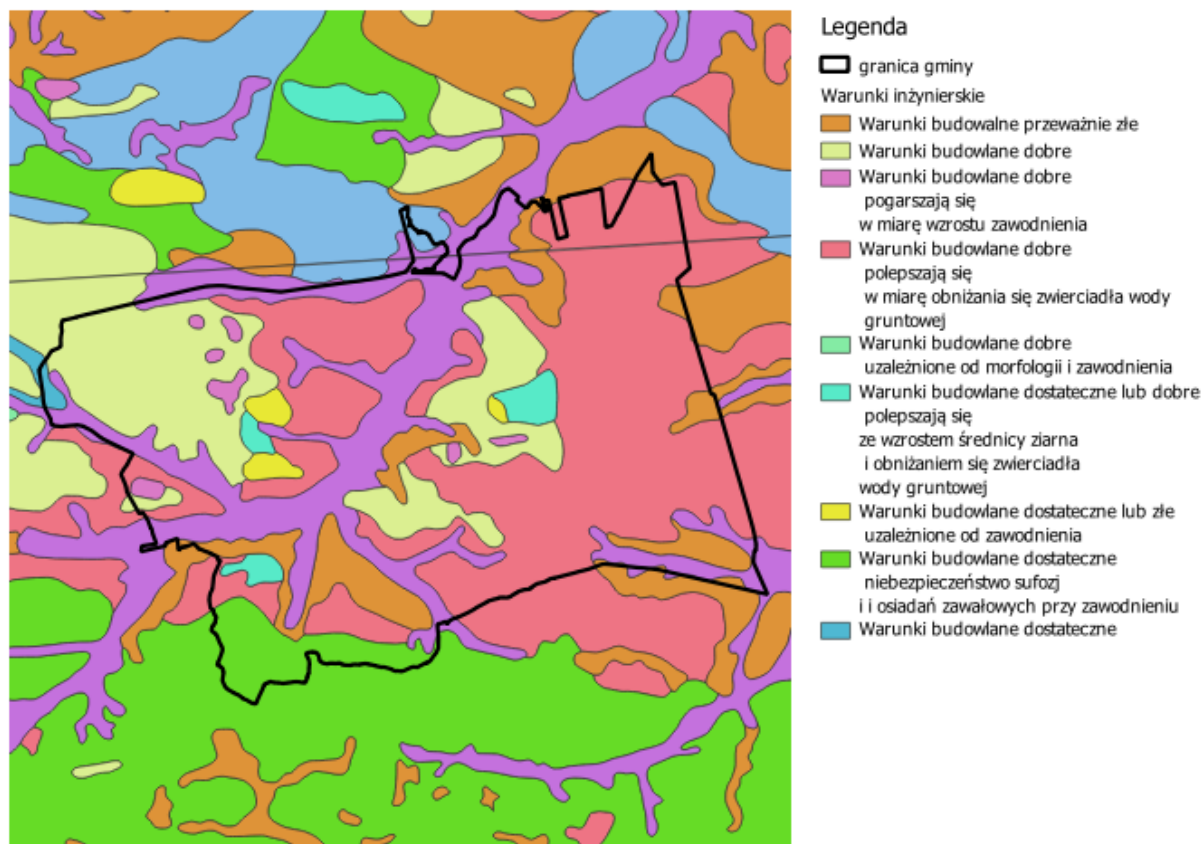
Korzystne warunki budowlane wyróżniono na obszarach występowania gruntów niespoistych (średnio zagęszczonych piasków oraz piasków i żwirów wodnolodowcowych i lodowcowych zlodowaceń środkowopolskich oraz piasków rzecznych zlodowaceń północnopolskich), gruntów skalistych (margli, opok i kredy piszącej), miejscami na obszarach występowania gruntów spoistych (glin zlodowaceń środkowopolskich). Gliny te występują w stanie półzwałym i twaroplastycznym na niewielkich obszarach. Korzystne warunki występują w dużej części gminy. Niekorzystne warunki dla budownictwa występują w rejonach zalegania gruntów pochodzenia organicznego (holoceni, torfów, namułów i mułków rzecznych); na terenach tych również zwierciadło wód podziemnych występuje na głębokości mniejszej niż 2 m poniżej poziomu terenu. Są to przede wszystkim doliny rzek i cieków, tereny podmokłe i zabagnione. W okresie wysokich stanów wód powierzchniowych lub w okresach roztopów wiosennych grunty te pokrywa woda. Warunki utrudniające budownictwo mają miejsce także w rejonach występowania zjawisk krasowych, przejawiających się na powierzchni terenu w postaci niewielkich i płytkich zagłębień (wertebów) w obrębie wychodni margli. Występujące na obszarze gminy gliniaste zwietrzliny margli mogą podlegać procesom pęcznienia i skurczu. Ten wzrost objętości uzewnętrznia się powstawaniem tzw. **wysadzin**, tj. podnoszenia powierzchni terenu czy nawierzchni drogowej w miejscach, gdzie występują grunty szczególnie wrażliwe na przemarzanie.

Badania i obserwacje wykazują, że wysadziny mogą występować w następujących przypadkach:

- ujemna temperatura powietrza utrzymuje się dość długo,
- grunt podłoża jest wysadzinowy,
- grunt podłoża jest bardzo wilgotny, a zwierciadło wody gruntowej zalega dość płytko.

Wykonywanie prac ziemnych w okresach wzmożonych opadów atmosferycznych wymaga starannego zabezpieczenia wykopów fundamentowych przed dodatkowym zawilgoceniem.

Rycina 7. Warunki budowlane na terenie gminy Białopole



Źródło: opracowanie ekofizjograficzne do planu ogólnego Gminy Białopole

6.4. ZŁOŻA UDOKUMENTOWANE KOPALIN ORAZ OBSZARY I TERENY GÓRNICZE

Na terenie gminy występuje 5 złóż:

- Putnowice (Kaflarnia) IB 2978 Złoże składa się z 2 obszarów odl. o ok. 3 km: 1) obszar Buśno (surowiec ilasty) we wsi Buśno 2) obszar Putnowice (kreda pisząca) ok. 0,5 km na NE od Putnowic Górnych (gm. Wojsławice).
- Buśno I KN 6390 złoże skreślone z bilansu zasobów M
- Buśno dz 834 KN 8541 złoże skreślone z bilansu zasobów M
- Buśno IC 1979 surowce ilaste d/p cementu, surowce ilaste ceramiki budowlanej. Złoże eksploatowane okresowo.
- Białopole IB 1982 surowce ilaste ceramiki budowlanej. Eksploatacja złoża zaniechana

Złoże „Buśno” IC 1979 – posiada zatwierdzone zasoby w kat. C1 z jakością w kat. B w ilości - 2192,3 tys. m³, powierzchnia złoża – 14,9 ha. głębokość zalegania złoża 0,2 – 2,5 m, grubość nadkładu – do 2,5 m, miąższość złoża – 1,1 – 14,6 m. Złoże stanowią gliny lessowate o miąższości 1-14 m. Są to utwory osadowe o różnej zawartości frakcji ilastej, zawierające

miejskami wkładki piasków ilastych oraz namułu organicznego. Złoże podścielone jest utworami kredowymi, nadkład stanowią piaski pylaste i piaski drobne.

6.5. WODY POWIERZCHNIOWE

Gmina Białopole leży w obszarze dorzecza Bugu, przy czym większość jej terenu należy do zlewni Wełnianki – jednego z kluczowych dopływów tej rzeki. Tylko wąski pas wschodni bezpośrednio zasila wody samego Bugu.

Wełnianka, licząca około 32 km długości, na terenie gminy Białopole płynie przez 12,5 km. Jej źródła biją w okolicach Uchań (powiat hrubieszowski), a dolny bieg (ok. 14 km) znajduje się już poza granicami gminy, na obszarze Dubienki. Rzeka odgrywa istotną rolę w kształtowaniu lokalnego krajobrazu – w górnym biegu odwadnia malownicze Działy Grabowieckie, by następnie wpłynąć w płaskie tereny Obniżenia Dubienki.

Parametry hydrologiczne:

- Średni spadek Wełnianki wynosi: 1‰ w części górnej, 0,7‰ w dolnej.
- Przepływ średni oscyluje wokół 0,7 m³/s.

W rejonie Kurmanowic rzeka wzbogaca się o dwa lewostronne dopływy, przy czym ciek wypływający spod Poniatówki bywa niekiedy uznawany za jej górny odcinek.

Wełnianka jest rzeką w znacznym stopniu uregulowaną, o stosunkowo wąskim korycie, którego szerokość wynosi średnio 3 metry. Do lutego 1960 r. monitoring jej stanów wodnych prowadzono za pomocą wodowskazu w Zaniżu (przy drodze Chełm–Hrubieszów). Niestety, w wyniku reorganizacji sieci pomiarowej stacja ta została zlikwidowana.

Wahania wodne i ekstrema hydrologiczne

Z zebranych danych (1945–1959) wynika, że Wełnianka charakteryzuje się znacznymi wahaniami poziomu wody. Najwyższe stany występują zazwyczaj wiosną, podczas roztopów i intensywnych opadów, natomiast najniższe – późnym latem oraz zimą, gdy przepływy są ograniczone. W całym okresie obserwacji różnica między skrajnymi stanami wody sięgała 190 cm, przy czym w samym 1957 r. amplituda ta wyniosła 100 cm, co świadczy o dynamicznym charakterze rzeki.

Oprócz Wełnianki, przez teren gminy przepływają liczne bezimienne strumienie, zasilające głównie Bug lub samą Wełniankę. Dodatkowo, na obszarach użytków zielonych i gruntów ornych rozciąga się sieć rowów melioracyjnych, które pełnią kluczową rolę w odprowadzaniu nadmiaru wód w okresach podwyższonych stanów. Te sztuczne kanały nie tylko zapobiegają lokalnym podtopieniom, ale także zapewniają łączność hydrologiczną między mniejszymi ciekami a głównymi rzekami regionu, wpływając na bilans wodny okolicznych łąk i pól.

Zgodnie z dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa) istnieje obowiązek sporządzenia map zagrożenia powodziowego (MZP) i map ryzyka powodziowego (MRP). MZP i MRP stanowią podstawę do oceny ryzyka

powodziowego oraz podejmowania działań mających na celu ograniczenie negatywnych skutków powodzi dla zdrowia i życia ludzi, działalności gospodarczej i środowiska.

Zgodnie z ustawą Prawo wodne za obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują przepisy szczególne, uznaje się:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%;
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%;
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- pas techniczny.

Na terenie gminy nie zidentyfikowano terenów zagrożonych powodzią.

6.6. WODY PODZIEMNE

Gmina Białopole posiada zasoby wód podziemnych występujących w dwóch głównych formacjach geologicznych:

- wodach szczelinowych w spękanych węglanach górnej kredy.
- wodach porowych w piaskach czwartorzędowych,

To właśnie poziom kredowy stanowi podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę pitną, zasilając wszystkie studnie głębinowe na terenie gminy.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 407 "Chełm-Zamość"

Cały obszar gminy znajduje się w obrębie strategicznego zbiornika wód podziemnych (GZWP 407), wyznaczonego w klasyfikacji prof. A.S. Kleczkowskiego. Wody te charakteryzują się wysoką jakością i w większości przypadków nie wymagają uzdatniania przed spożyciem.

Podatność na zanieczyszczenia

Warstwa wodonośna nie jest izolowana od powierzchni grubą warstwą nieprzepuszczalną. Dominujące w podłożu spękane margle umożliwiają szybką infiltrację zanieczyszczeń, co wymaga szczególnej ochrony poprzez:

- racjonalne gospodarowanie terenem,
- przestrzeganie norm środowiskowych,
- ograniczenie działalności potencjalnie szkodliwej dla wód.

Zasoby i wykorzystanie wód

Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w kategorii "B" wynoszą 294,4 m³/h. Gminę zaopatrują dwie główne stacje wodociągowe:

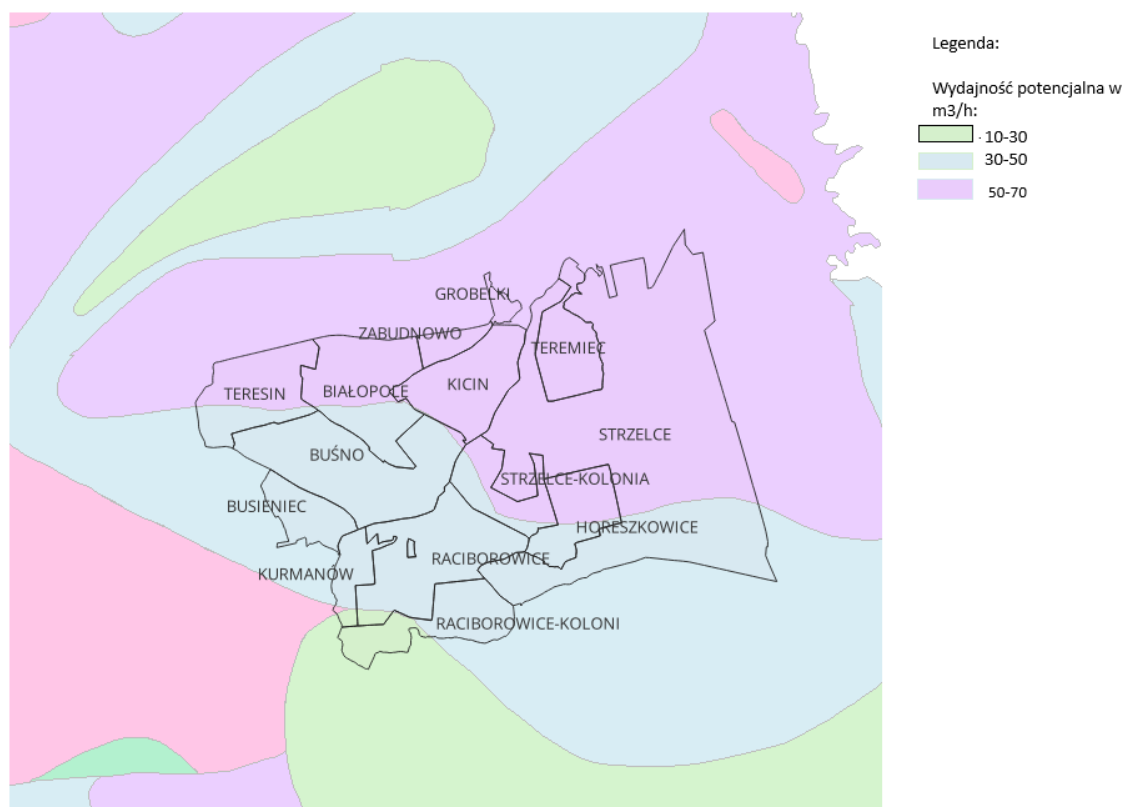
1. Białopole i Raciborowice – zaopatrujące miejscowości: Białopole, Kicin, Zabudnowo, Raciborowice (wieś i kolonię), Kurmanów, Buśno.
2. Strzelce – zasilające siedzibę Nadleśnictwa, osiedle mieszkaniowe oraz szkółkę leśną (woda wykorzystywana jest również do nawadniania).

Łączna wydajność ujęć wynosi 173,0 m³/h, co w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców.

Są to wody średniej jakości, często zawierają bowiem w nadmiernej ilości żelazo i woda musi być uzdatniana. Sucha pozostałość mieści się w granicach od 300 - 400 mg/dm³. Odczyn pH zawiera się w granicach 6,5 - 7,9, największa ilość prób posiada pH 7,0 - 7,2. Siarczany zawarte są między 3 - 34,0 mg/dm³. Najwięcej prób mieści się w granicach od 0,0 - 6,0 mg/dm³, a więc nie przekraczają normy dla wód pitnych. Chlorki występują w wodzie również poniżej normy, najwięcej chlorków jest w granicach 0,0 - 8 mg/dm³. Wody w bardzo małej ilości zawierają azotany, w największej ilości prób azotany zawarte są między 0,0 - 0,05 mg/dm³, a więc nie przekraczają zawartości dopuszczalnych przez przepisy sanitarne.

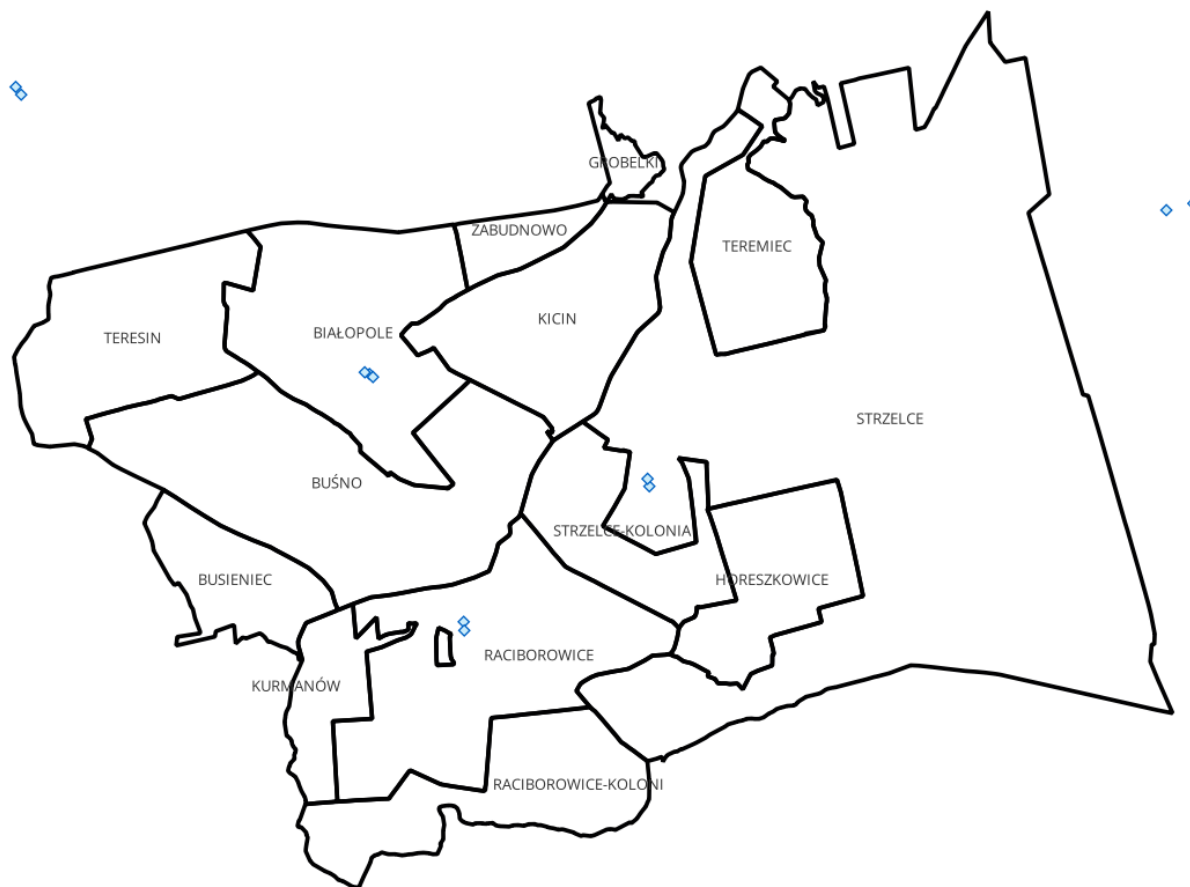
Mimo dość dobrej jakości wód podziemnych, ich ochrona wymaga świadomego zarządzania przestrzenią gminy, szczególnie ze względu na brak naturalnej bariery izolacyjnej. Kluczowe jest utrzymanie równowagi między eksploatacją a zabezpieczeniem zasobów dla przyszłych pokoleń.

Rycina 9. Wydajność potencjalna wód



Warunki hydrogeologiczne głównego użytkowego poziomu wodonośnego określono na podstawie Szczegółowej Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1: 50 000. Wydajności potencjalne na wododziale są najniższe 10 - 30 m³ /h, pozostały obszar 30 - 50 m³ /h, a w samym narożu północno-wschodnim 50 - 70 m³ /h.

Rycina 10. Lokalizacja ujęć wód wraz ze strefami ochrony



Źródło: ekofizjografia do planu ogólnego gminy Białopole

Jakość wód podziemnych w głównej mierze uzależniona jest od głębokości ich zalegania. Najbardziej narażone na zanieczyszczenie są wody gruntowe występujące w utworach czwartorzędowych: położone m.in. w dolinie Wełnianki, w obniżeniach terenu i bocznych dolinkach. Wody gruntowe typu szczelinowo – warstwowego (znajdujące się w skałach kredowych), zalegające na większych głębokościach, nie budzą zastrzeżeń pod względem sanitarnym, natomiast wody płytsze mogą być skażone bakteriologicznie wskutek kontaktu z wodami porowymi.

Obszar gminy znajduje się w obrębie JCWPd 121. Badania wykazały, że stan ilościowy i chemiczny analizowanych JCWPd jest dobry. Cel środowiskowy: Osiągnięcie dobrego stanu chemicznego/Osiągnięcie dobrego stanu ilościowego. Stwierdzone presje /ocena ryzyka nieosiągnięcia celów: presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem/ niezagrożona.

6.7. GLEBY

W strukturze użytkowania gruntów gminy Białopole dominują użytki rolne, które stanowią 59,3% powierzchni całkowitej, podczas gdy lasy zajmują 34,3% (3 658,67 ha). Użytki zielone stanowią jedynie 13,2% powierzchni gminy. Taki rozkład użytkowania

gruntów wskazuje na silny charakter rolniczy gminy, przy jednoczesnym znaczeniu lasów jako elementu krajobrazu.

Gmina Białopole wyróżnia się korzystnymi warunkami glebowymi, które sprzyjają intensywnej gospodarce rolnej. Gleby klasy II i III, chronione przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze, zajmują 53% powierzchni gruntów ornych. Gleby klasy V i VI, charakteryzujące się gorszą jakością, stanowią 13% powierzchni rolniczej gminy. Najlepsze gleby występują w centralnej części gminy, gdzie dominują gleby II klasy bonitacji, takie jak gleby brunatne i bielcowe pszenne wytworzone z utworów kredowych. Są to gleby o wysokiej przydatności rolniczej, łatwe do uprawy, niewymagające intensywnych zabiegów agrotechnicznych i zapewniające wysokie plony.

W całym obszarze gminy spotkać można gleby pszenne z domieszką gleb pszenno-żytnich, które charakteryzują się nieco niższą jakością i należą do klasy bonitacji IIIa-IIIb. W zagłębieniach terenu i dolinach rzecznych występują gleby zbożowo-pastewne klasy IIIb-IVb, które, mimo trudniejszych warunków wodnych, przy sprzyjającym rozkładzie opadów mogą przynieść bardzo wysokie plony. Na terenie gminy występują również gleby średnio korzystne dla produkcji rolnej, które są wrażliwe na suszę i wymagają zabiegów agrotechnicznych. Są to gleby brunatne, bielcowe, żytnie oraz zbożowo-pastewne, klasyfikowane do IVa i IVb klasy bonitacji.

Gleby, które nie podlegają ochronie, stanowią niewielką część powierzchni gminy i znajdują się w klasach V i VI. Są to gleby brunatne i bielcowe żytnio-ziemniaczane o niskiej jakości, ubogie w składniki pokarmowe i zbyt suche. Wytworzone z piasków słabo gliniastych lub gliniastych lekkich, te gleby charakteryzują się małą zdolnością do zatrzymywania wody, co czyni je mniej przydatnymi do intensywnej produkcji rolnej.

Użytki zielone w gminie, choć zajmują niewielką powierzchnię, występują głównie w dolinie Wełnianki oraz wzdłuż cieków wodnych. Są to gleby hydromorficzne, klasyfikowane do III i IV klasy bonitacji. W północnej i zachodniej części gminy znajdują się mniej zasobne gleby zielone, należące do V klasy bonitacji, które charakteryzują się gorszymi warunkami wodnymi. Na terenie gminy może lokalnie występować erozja gleb, szczególnie wodna, która dotyczy gruntów wytworzonych z utworów pyłowych, występujących na terenach o silniejszym urzeźbieniu. Gleby o nachyleniu powyżej 5% w zachodniej i południowej części gminy są szczególnie narażone na erozję. Erozja prowadzi do utraty próchnicy i pogorszenia właściwości gleby, co zmniejsza jej potencjał rolniczy. W celu ochrony przed erozją na takich terenach niezbędne są zabiegi takie jak poprzeczno-stokowa uprawa roli, stosowanie płodozmianów ochronnych oraz wprowadzenie zadarnień i zakrzaceń na stromych zboczach. Tereny o dużych nachyleniach, przekraczających 10%, położone w północno-zachodniej i południowej części gminy, narażone są na procesy erozyjno-osuwiskowe. W takich miejscach konieczne jest zastosowanie upraw wzmacniających zbocza, aby zapobiec dalszemu osuwaniu się gleby i poprawić stabilność terenu. Ponadto wzdłuż cieków wodnych a zwłaszcza rzeki Wełnianki występują Torfowiska i obszary podmokłe.

Rycina 11. Torfowiska i obszary podmokłe Źródło danych IUNG-PIB



Kompleksy przydatności rolniczej gleb to wydzielenia gruntów rolnych grupujące gleby o zbliżonych właściwościach (np. typ, skład granulometryczny, stosunki wodne, żyzność), które decydują o podobnym potencjale produkcyjnym i wymaganiach uprawowych. Przy ich delimitacji uwzględnia się:

- bonitację gleb (klasy jakości),
- typ i rodzaj gleby (np. czarnoziemy, gleby płowe, bielice),
- warunki wodne (głębokość wód gruntowych, przepuszczalność),
- rzeźbę terenu (nachylenie stoków, ekspozycja),
- klimat lokalny (długość okresu wegetacyjnego, ryzyko przymrozków),
- obecność ograniczeń (kamienistość, zakwaszenie, erozja).

Pod względem kompleksów rolniczej przydatności gleb, na obszarze opracowania występują:

Kompleks 2 – pszeniczny dobry, obejmuje gleby położone w korzystnych warunkach klimatycznych i geomorfologicznych. W skład tego kompleksu wchodzi gleby żyzne, których urodzajność uzależniona jest w wysokim stopniu od intensywności i systemu upraw. Są to przeważnie gleby klas IIIa i IIIb, które przy właściwym nawożeniu dają w miarę wierne plony. Na glebach należących do tego kompleksu szczególnie zaleca się uprawę: pszenicy ozimej, jęczmienia jarego, buraków cukrowych, koniczyny czerwonej, owsa, buraków pastewnych.

Kompleks 3 – pszenney wadliwy, obejmuje gleby położone w korzystnych warunkach klimatycznych, ale o znacznie zróżnicowanych warunkach geomorfologicznych. Są to gleby które w wyniku nadmiernego odpływu wód opadowych lub dużej przepuszczalności podłoża okresowo są zbyt suche, a plony ulegają dużym wahaniom uzależnionym od pogody. Są to przeważnie gleby należące do klas IIIa i IIIb. Na glebach tych zaleca się uprawę: pszenicy ozimej, jęczmienia jarego, ziemniaków, marchwi pastewnej.

Kompleks 4 – żytni bardzo dobry, charakteryzuje się najlżejszymi glebami spośród kompleksów pszennych. Gleby tego kompleksu są lekkie w uprawie, obejmujące gleby klasy IIIa, IIIb i IVa. Przy dobrym nawożeniu i umiejętnej pielęgnacji nadają się do uprawy niemal wszystkich roślin, ze wskazaniem pod uprawę: pszenicy ozimej, żyta, jęczmienia jarego, ziemniaków, buraków cukrowych.

Kompleks 5 – żytni dobry, odznacza się zróżnicowanymi warunkami klimatycznymi i geomorfologicznymi. Gleby te różnią się od gleb kompleksu żytniego dobrego większą wrażliwością na suszę w różnych fazach okresu wegetacyjnego i mniejszą zawartością składników pokarmowych. Są to zazwyczaj gleby należące do klas bonitacyjnych IVa i IVb. Nadają się one pod uprawę: żyta, ziemniaków i owsa.

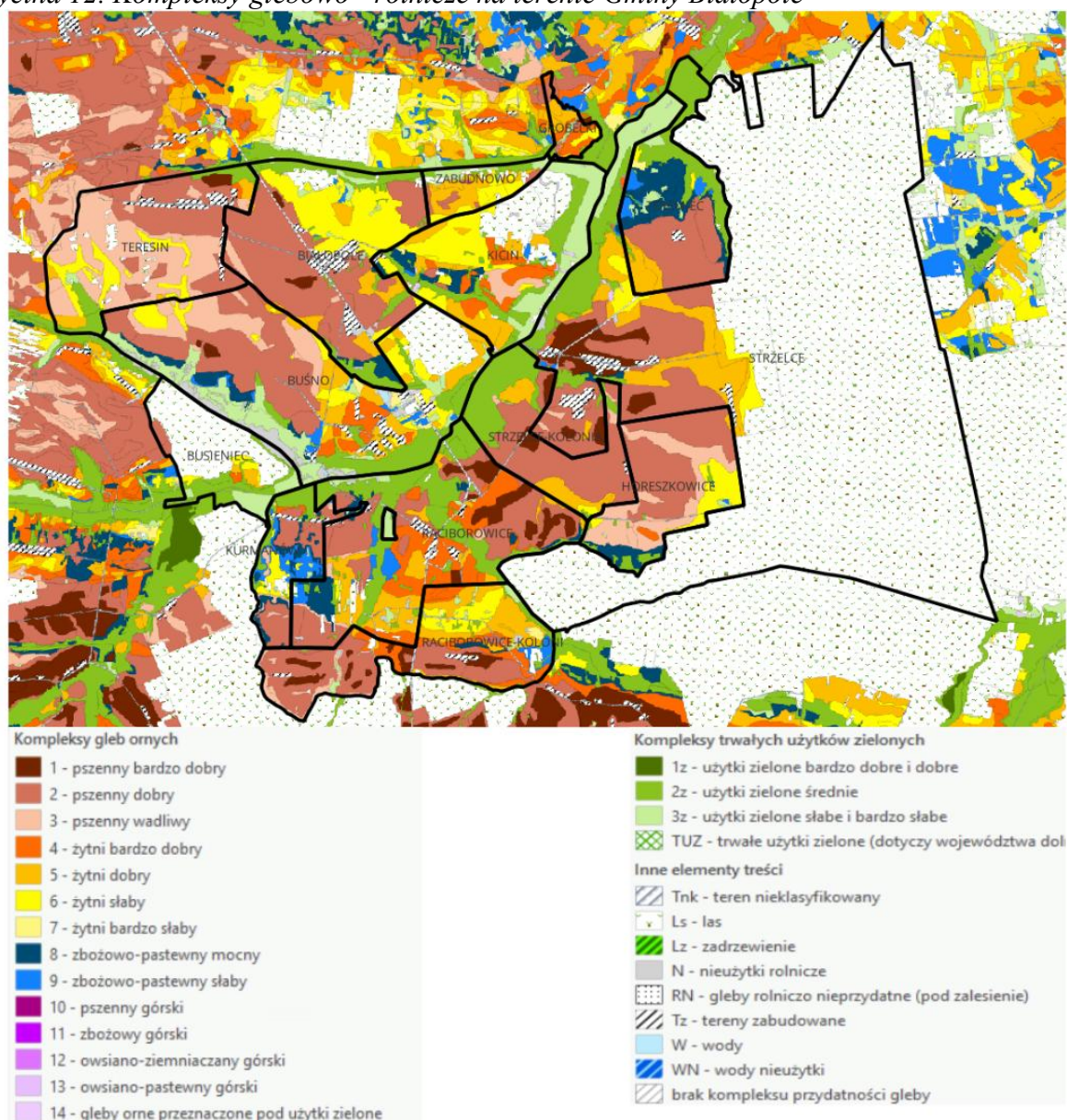
Kompleks 6 – żytni słaby, grupuje gleby lekkie, zbyt przewiewne i przeważnie za suche. Gleby tego kompleksu wskazane są do zastosowania nawodnień rolniczych, co znacznie polepsza ich plonowanie. Na glebach tych zaleca się uprawę: żyta, ziemniaków, owsa, gryki i tytoni lekkich.

Kompleks 7 - żytni bardzo słaby - pod względem bonitacyjnym gleby tego kompleksu w większości należą do klasy VI. Są to najbardziej ubogie gleby pod względem zawartości przyswajalnych składników pokarmowych o słabo wykształconym poziomie próchnicznym. Produkcja rolnicza na tych glebach jest nieopłacalna, w związku z czym ich powierzchnie należy traktować priorytetowo w programach zalesień gruntów rolnych.

Kompleks 8 – zbożowo–pastewny mocny - charakteryzuje się glebami zbyt ciężkimi, aby zaliczyć je do kompleksów pszennych. Gleby tego kompleksu okresowo ulegają zbyt wysokiemu uwilgotnieniu, uzależnionemu od położenia i nieprzepuszczalności gleb. Nadają się pod uprawę: pszenicy, buraków pastewnych, koniczyny i roślin o dużym zapotrzebowaniu na wodę.

Kompleks 9 - zbożowo-pastewny słaby - należą do nich gleby lekkie okresowo podmokłe. Gleby tego kompleksu w przewadze należą do klasy IVb, niewielkie fragmenty są sklasyfikowane jako klasa V. Nadmierne uwilgotnienie spowodowane jest zazwyczaj utrudnionym odpływem, lub płytkim zaleganiem wód gruntowych na słabo przepuszczalnym podłożu.

Rycina 12. Kompleksy glebowo - rolnicze na terenie Gminy Białopole



Źródło: opracowanie ekofizjograficzne do planu ogólnego Gminy Białopole

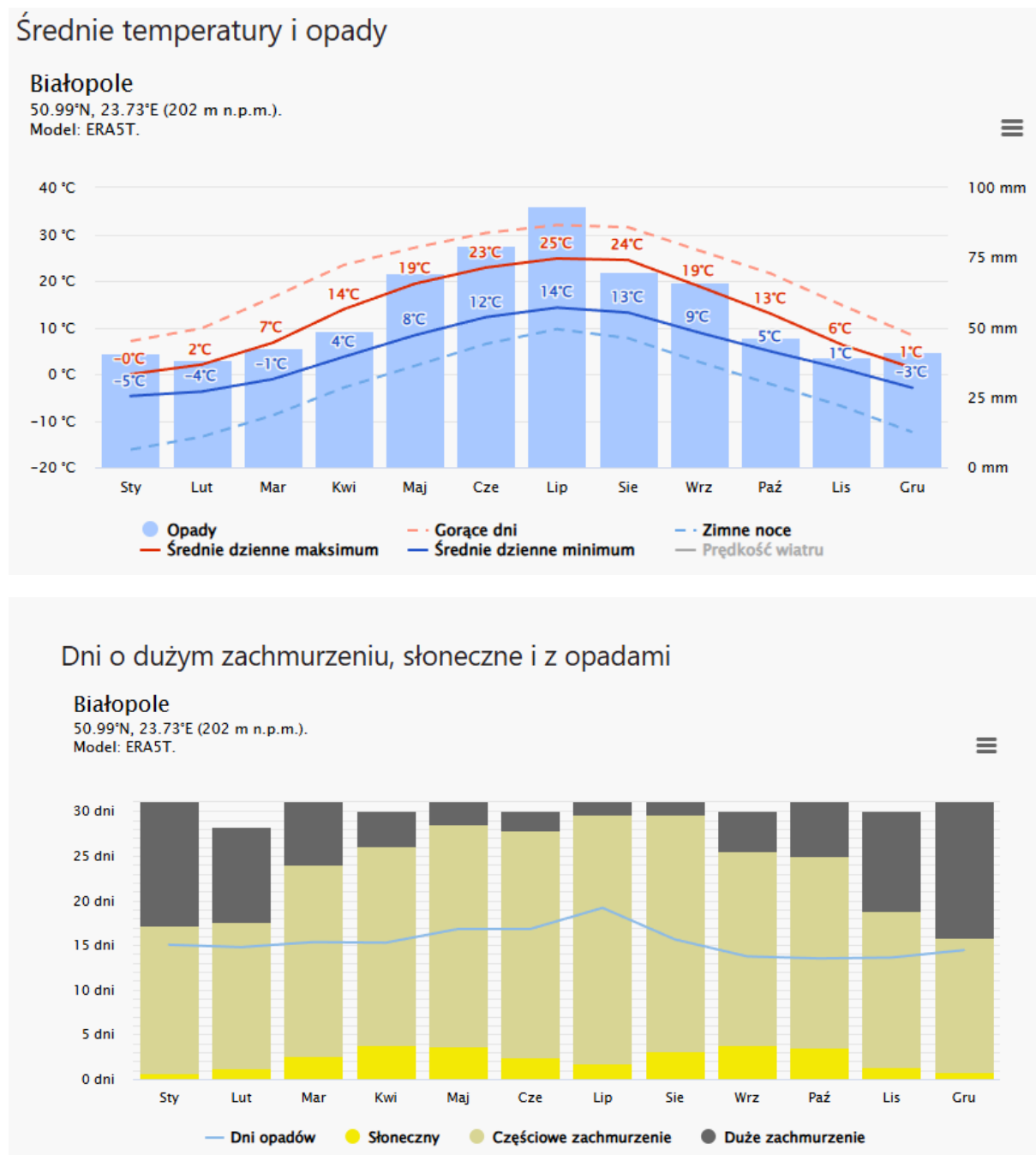
6.8. WARUNKI KLIMATYCZNE

Klimat w rejonie gminy Białopole charakteryzuje się przewagą wpływów kontynentalnych oraz silnym wpływem wyżyn. Zgodnie z regionalizacją klimatyczną Wosia obszar gminy położony jest w regionie Zamojsko-Przemyskim, który obejmuje część wschodnią Wyżyny Lubelskiej, Roztocze, Płaskowyż Tarnogrodzki i wschodni skraj Pogórza Karpackiego.

Ogólnie biorąc, w porównaniu z innymi regionami, tutaj notuje się najmniejszą liczbę dni z pogodą umiarkowanie ciepłą z dużym zachmurzeniem (około 38) oraz bardzo małą liczbę dni chłodnych (około 30). Najmniej liczne, w porównaniu z resztą kraju, są dni z pogodą umiarkowanie ciepłą, z dużym zachmurzeniem, bez opadu, dni z pogodą umiarkowanie ciepłą,

z dużym zachmurzeniem, z opadem oraz dni z pogodą chłodną, z dużym zachmurzeniem, z opadem. Z kolei częściej niż w innych regionach pojawiają się dni z pogodą bardzo ciepłą, słoneczną lub z niewielkim zachmurzeniem i opadem. Jest ich średnio w roku około 24. Również nieco częściej w tym regionie notuje się dni z pogodą przymrozkową bardzo chłodną, słoneczną, bez opadu.

Rycina 13. Dane klimatyczne

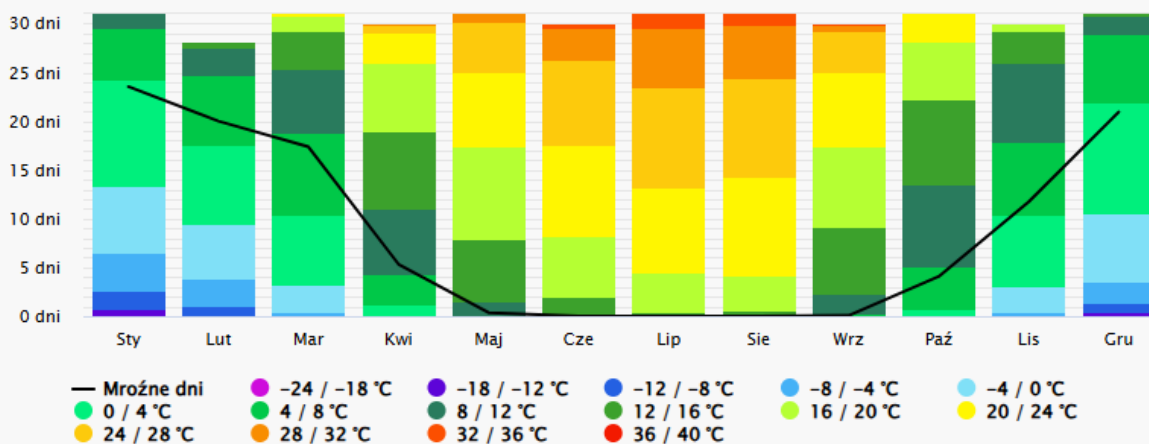


Temperatury maksymalne

Białopole

50.99°N, 23.73°E (202 m n.p.m.).

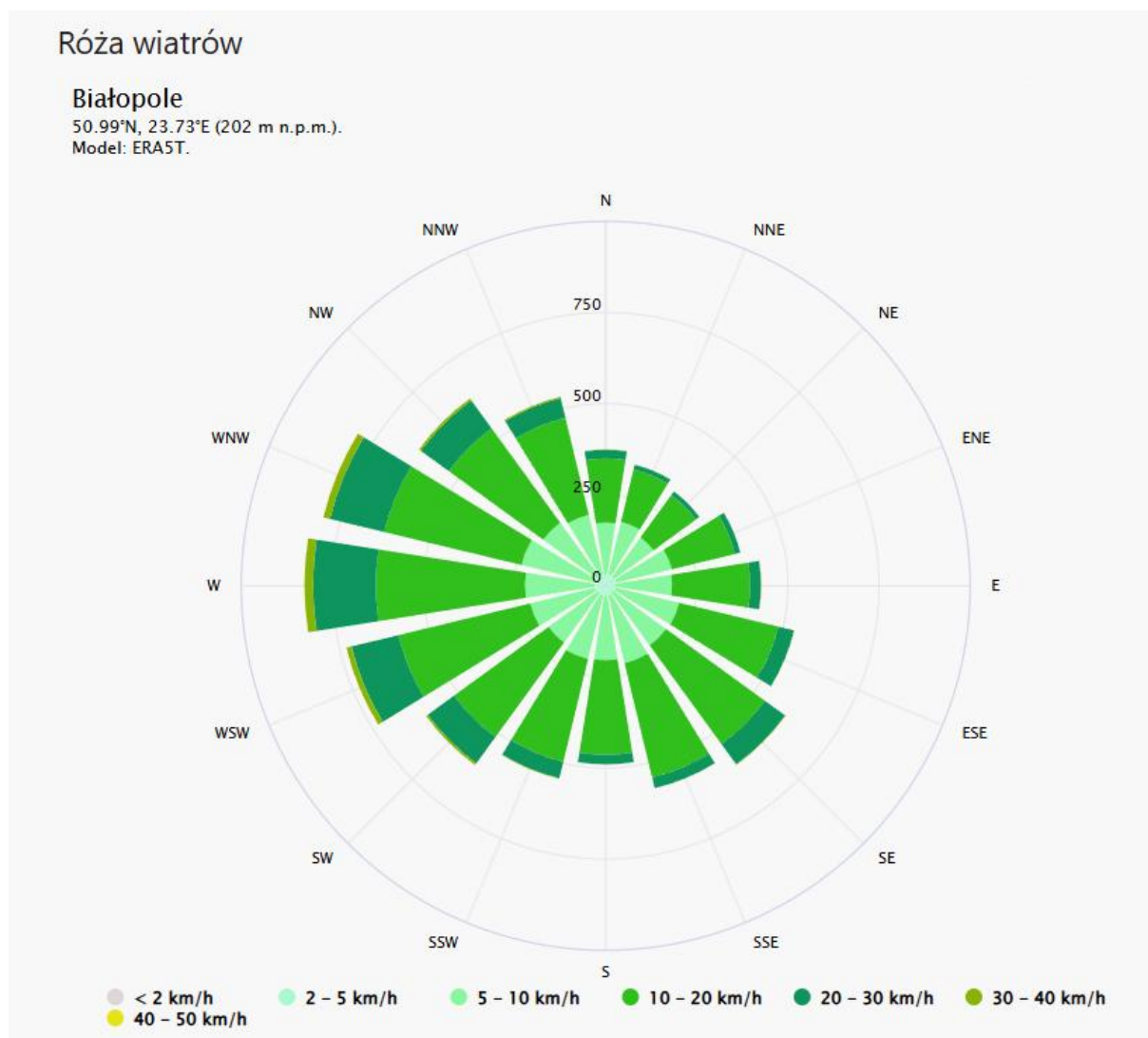
Model: ERA5T.



Średnia temperatura w roku wynosi 7,8 °C. Średnia suma opadów wynosi 593 mm, roczne usłonecznienie wynosi ok. 1600 godzin. W ciągu roku występuje ok. 128 dni z przymrozkami. Okres wegetacyjny trwa w tym rejonie 200-210 dni. Średnia roczna wilgotność wynosi 80%. Stosunki wietrzne modyfikowane są przez doliny rzeczne i kompleksy leśne. Przeważają wiatry z kierunku południowo - zachodniego i południowo - wschodniego, najmniej jest wiatrów północnych, północno-zachodnich i północno-wschodnich. Średnia ważona prędkość wiatru wynosi 3,19 m/s. Usłonecznienie gminy należy do najwyższych w regionie lubelskim, średnio wynosi 1650 h/rok. Roczna suma opadów wynosi ok 558,5 mm. Przeciętnie w roku notuje się 150 dni z opadem. Maksimum opadów przypada na lipiec, minimum na schyłek zimy lub początek wiosny.

Warunki klimatu lokalnego modyfikowane są przez rzeźbę terenu, wody, zagospodarowanie terenu, roślinność. Najkorzystniejsze warunki termiczno - wilgotnościowe panują na zboczach o ekspozycji południowej, południowo-wschodniej i południowo-zachodniej. Niekorzystne warunki klimatu lokalnego występują w dolinie Wełnianki. Następuje tu akumulacja powietrza, występują częste inwersje termiczne, przymrozki i mgły. Gmina Białopole na przeważającym obszarze posiada korzystne warunki wietrzne, charakteryzujące się dostatecznym przewietrzaniem i jednocześnie niezbyt silnym nawietrzaniem. Korzystnymi warunkami klimatycznymi charakteryzują się kompleksy leśne. Gmina Białopole charakteryzuje się bardzo dobrymi warunkami higieny atmosfery. Na terenie gminy nie występują zakłady mogące w znaczący sposób wpływać na stan czystości powietrza atmosferycznego.

Rycina 14. Róża wiatrów.



W gminie Białopole dominuje wiatr z sektora zachodniego (W), i zachodniego-północnego-zachodniego (WNW), a w mniejszym stopniu z sektora zachodniego-północnego-zachodniego (WNW), Najrzadziej występuje wiatr z sektora północ-wschodniego (NE) oraz północ-północny-wschód (NNE).

6.9. SZATA ROŚLINNA

Lasy wraz z zadrzewieniami zajmują 3658 ha, co stanowi 34,4% powierzchni gminy – wskaźnik znacznie przewyższający średnią krajową. W strukturze własności dominują lasy publiczne (3465 ha), podczas gdy lasy prywatne (194 ha) tworzą rozproszone, niewielkie enklawy.

Lasy świeże i mieszane świeże (dominujące): charakteryzują się przewagą drzewostanów liściastych (dąb, grab) z domieszką iglastych. Starsze drzewostany odznaczają

się: wysoką wartością krajobrazową, korzystnym mikroklimatem oraz znaczną odpornością na presję antropogeniczną. Idealnie nadają się do funkcji rekreacyjnych

Lasy wilgotne i bagienne (nieliczne): zlokalizowane w dolinach rzecznych i obniżeniach terenu. Dominują w nich drzewostany liściaste (olsza, jesion) z bujnym runem. Wymagają szczególnej ochrony ze względu na: delikatną równowagę hydrologiczną, niską odporność na działalność człowieka oraz wysoką wartość ekologiczną

Lasy gminy Białopole pełnią kluczowe role: Ekologiczną – stanowią ostoję bioróżnorodności, Klimatyczną – wpływają na lokalny mikroklimat, Rekreacyjną – szczególnie lasy świeże, Ochronną – zabezpieczają gleby i wody.

Główne zagrożenia dla terenów leśnych to: presja urbanizacyjna na lasy prywatne, zaburzenia hydrologiczne w lasach wilgotnych, konieczność zachowania ciągłości kompleksów leśnych.

Zbiorowiska wodne, nadwodne i szuwarowe – koncentrację obserwuje się w korytach rzek przepływających przez gminę Białopole, w rowach melioracyjnych, w stawach rybnych i oczkach wodnych. Czasami spotykana są chronione gatunki – grązel żółty i grzybienie białe tworzą pięknie prezentujący się zespół „lilii wodnych”. Występują tu także zbiorowiska szuwarowe, na terenach wyniesionych występują zbiorowiska murawowe z gatunkami sucholubnymi. Na siedliskach torfowych silnie podtopionych występują zarośla olsowe. Dominującymi gatunkami są tam olcha czarna, wierzba szara, brzoza niska. Na siedliskach mniej podtapianych występują lasy olsowe. Grądy i łągi rosną na siedliskach podmokłych i suchych;

Zbiorowiska murawowe, łąkowe i pastwiskowe, koncentrację których obserwuje się w dolinach rzek, zwłaszcza doliny rzeki Welnianki. Są one siedliskiem wielu ciepło- i sucholubnych gatunków roślin i zwierząt. Duże powierzchnie zajmują nawożone wilgotne łąki, występujące na wilgotnych glebach mineralnych. Wśród obszarów łąkowych na obszarze gminy występują 3 typy: łąki bagienne i pobagienne, łągowe oraz grądowe. Najbardziej zbliżone do środowiska naturalnego są łąki bagienne i pobagienne. Zajmują one wilgotne tereny niezalesionych torfowisk. Tutaj rośnie najwięcej roślinności naturalnej, m.in.: narecznica błotna, turzyce, wiechlina łąkowa i trzęślica modra. Łąki łągowe położone są w dolinach rzecznych i na terasach zalewowych. Charakteryzują się zmiennymi warunkami wodnymi (podlegają okresowemu zalewaniu przez wody). Częściowo zachowała się na nich naturalna szata roślinna. Występują tu takie gatunki jak: manna jadalna, mozga trzcinowata i wiechlina błotna. Położenie łąk grądowych jest różnorodne. Przeważnie zajmują one suche obszary na granicy torfowisk i pól uprawnych lub na wypiętrzzeniach terenu. Są zasilane wodami opadowymi. Najczęściej są użytkowane rolniczo i mają charakter kośno-pastwiskowy. Ich szata roślinna ulega najszybszym zmianom, ze względu na działanie czynników antropogenicznych (np. chemizacji i melioracji);

Zbiorowiska synantropijne rozwinęły się na terenach zagospodarowanych przez człowieka, w grupie których wymienia się zbiorowiska segetalne – roślinność występująca wśród upraw polowych roślin okopowych i zbożowych oraz zbiorowiska ruderalne, z dominacją czarnego bzu, leszczyny, śliwy, tarniny, kruszyny pospolitej, kaliny karłowatej, trzmieliny zwyczajnej, szakłaku pospolitego, szalwi okółkowej, barwinka pospolitego, rdestu, jaskółczego ziela, wierzby iwy, łubinu trwałego.

Gmina Białopole charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem gatunkowym flory, co związane jest z dobrze zachowanymi zbiorowiskami roślinnymi.

6.10. FAUNA

Gmina Białopole, charakteryzuje się rolniczym krajobrazem w tym łąkami i dolinami rzecznyymi oraz występowaniem dużych kompleksów leśnych we wschodniej części. Występują tu zarówno gatunki związane z terenami otwartymi (polami, pastwiskami), jak również z lasami i podmokłymi obszarami. Pospolite gatunki występujące na terenie gminy:

Ssaki: Drobne gryzonie i ssaki leśne:

Zając szarak – często spotykany na polach i ugorach.

Kret europejski – widoczny dzięki charakterystycznym kopcom.

Jeż wschodni – aktywny nocą, żywi się owadami.

Wiewiórka pospolita – występuje w lasach i zadrzewieniach.

Lis rudy – poluje na gryzonie i ptaki.

Sarna europejska – zamieszkuje skraje lasów i zarośla.

Gatunki rzadsze:

Dzik – czasem pojawia się w lasach i na polach.

Borsuk – jeśli występują większe kompleksy leśne.

Kuna leśna lub domowa – może żerować w pobliżu zabudowań.

Ptaki:

Gatunki polne i łąkowe:

Skowronek – charakterystyczny śpiewający ptak otwartych pól.

Bażant – często spotykany wśród upraw.

Kuropatwa – dawniej pospolita, teraz rzadsza.

Bocian biały – gniazduje w wielu wsiach gminy.

Ptaki wodno-błotne:

Czapla siwa – żeruje nad stawami i rzekami.

Kaczka krzyżówka – najpospolitsza kaczka w okolicach zbiorników wodnych.

Żuraw – może pojawiać się na podmokłych łąkach.

Ptaki drapieżne:

Myszołów zwyczajny – często widywany nad polami.

Jastrząb – poluje na mniejsze ptaki.

Płazy i gady

Płazy:

Żaba trawna i żaba moczarowa – pospolite na łąkach.

Ropucha szara – często spotykana w ogrodach.

Traszka zwyczajna – występuje w niewielkich zbiornikach wodnych.

Gady:

Zaskroniec zwyczajny – nad wodami.

Jaszczurka zwinka – na suchych terenach.

Ryby

W rzekach i stawach gminy Białopole mogą występować:

Szczupak, lin, karaś, płóć, leszcz.

Owady i bezkręgowce

Pszczoły i trzmiele – ważne dla zapylania roślin.

Motyle (np. rusałka pawik, bielinek kapustnik) – pospolite na łąkach.

Chrząszcze (np. żuk leśny, biedronki).

Występują tu również inne rzadsze gatunki zwierząt, które najczęściej możemy zaobserwować na terenach objętych różnymi formami ochrony przyrody.

Szczególnie istotne w granicach gminy pozostają siedliska orlika krzykliwego. Orlik krzykliwy, zagrożony w UE, jest objęty Dyrektywą Ptasią (2009/147/WE), która wymienia gatunki najbardziej zagrożone w UE i wymaga ochrony jego siedlisk. W Polsce orlik drapieżny jest bardzo nielicznym gatunkiem ptaka lęgowego, który występuje głównie na wschodzie i północy. Jest gatunkiem wędrownym – przeloty wiosenne mają miejsce w kwietniu, a jesienne od sierpnia do września. Zasiedla głównie zwarte, stare lasy przeważnie mieszane i liściaste, w pobliżu pól uprawnych, dolin rzecznych, łąk i pastwisk. Wokół gniazd orlików krzykliwych obowiązuje strefa ochronna: przez cały rok w promieniu do 100 m, a okresowo (od 1.03 do 31.08) w promieniu do 500 m do gniazda.

6.11. POWIĄZANIA PRZYRODNICZE

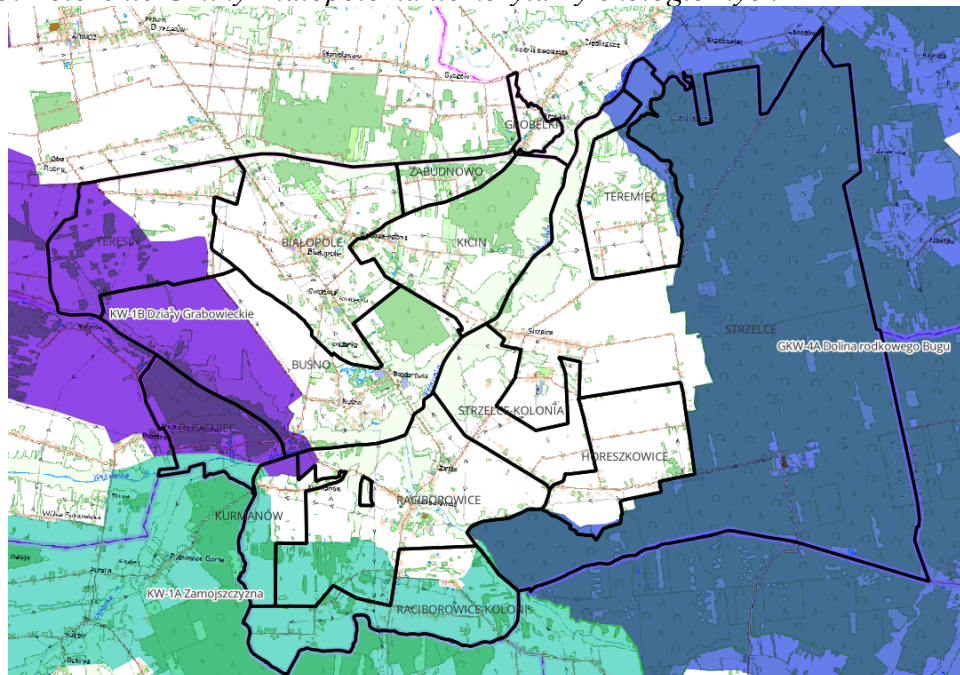
Sieć ECONET-POLSKA składa się z obszarów węzłowych i łączących je korytarze ekologiczne, wyznaczonych na podstawie takich kryteriów, jak naturalność, różnorodność, reprezentatywność, rzadkość i wielkość. Koncepcja ta ma na celu ochronę, zachowanie, bądź restytucję walorów przyrodniczych szczególnie cennych obszarów. Pojęcie **korytarz ekologiczny** w prawie polskim pojawiło się wraz z wejściem w życie ustawy *o ochronie przyrody*, według której, jest to *obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów*. Jednak ustawa nie precyzuje zasad wyznaczania granic korytarza ekologicznego oraz jego funkcji pozamigracyjnych. Nie określa też zasad jego ochrony. Obecnie korytarz ekologiczny stanowi niewątpliwie nową kategorię systemu przyrodniczego kraju, umożliwiającą poprawne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi środowiska, a jego ochrona wynika z Dyrektywy Siedliskowej, która nakłada taki obowiązek nie tylko na ochronę obszarów Natura 2000, ale także wymaga zapewnienia spójności sieci Natura 2000 przez ochronę korytarzy ekologicznych łączących te obszary. W 2005 roku na zlecenie Ministerstwa Środowiska w ramach realizacji programu Phare PLO105.02 Zakład Badania Ssaków w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków PAN) we współpracy z Stowarzyszeniem dla Natury „Wilk” oraz muzeum i Instytutem Zoologii PAN, opracował projekt korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000 w Polsce (Jędrzejewski W., Nowak s., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M. 2005, Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce, ZBS PAN, Białowieża”). Aktualizację projektu wykonano w latach 2010-2012. Przez obszar gminy przebiegają ponadlokalne korytarze ekologiczne:

- główny korytarz ekologiczny Dolina Środkowego Bugu GKW-4A - wyznaczony w 2012 r. obejmuje wschodnią część Gminy Białopole, głównie Lasy Strzeleckie wraz z obszarami chronionymi Natura 2000, łącząc się w południowej części gminy szerokim pasmem kompleksów leśnych położonych pomiędzy z krajowym korytarzem ekologicznym Zamojszczyzna KW-1A i dalej pokrywając się w dużej mierze z jego zasięgiem;

- krajowy korytarz ekologiczny Działy Grabowieckie KW-1B łączący się z korytarzem ekologicznym Zamojszczyzna KW-1A na rzece Buśno.

Korytarze ekologiczne pełnią istotną rolę w zachowaniu ciągłości siedlisk przyrodniczych i umożliwiają migrację wielu gatunków fauny. Istnienie tych korytarzy ekologicznych przyczynia się do ochrony bioróżnorodności i stabilności ekosystemów w skali regionalnej.

Rycina 15. Położenie Gminy Białopole na tle korytarzy ekologicznych



Źródło: opracowanie ekofizjograficzne do planu ogólnego Gminy Białopole

Mimo że projekt planu ogólnego dopuszcza na analizowanym terenie różnorodne strefy planistyczne – w tym strefy wielofunkcyjne (zabudowa zagrodowa, mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna), usługowe, gospodarcze, produkcji rolniczej, zieleni i rekreacji, infrastrukturalne, górnictwa, cmentarzy, otwarte oraz komunikacji – realizacja dokumentu nie doprowadzi do degradacji powiązań przyrodniczych. Plan ogólny został skonstruowany tak, aby nie tylko umożliwić rozwój funkcji przewidzianych w strefach, lecz także chronić i wzmacniać istniejące połączenia ekologiczne.

Na obszarze Gminy Białopole istotną rolę pełnią lokalne korytarze ekologiczne, stanowiące kluczowe drogi migracyjne o mniejszej skali. Należą do nich doliny Welnianki oraz pozostałych bezimiennych cieków wodnych, które pełnią funkcję łączników pomiędzy odległymi siedliskami zwierząt zarówno wewnątrz gminy, jak i na styku z sąsiednimi jednostkami. Analogiczną rolę spełniają śródpolne zadrzewienia, zakrzewienia oraz pasma naturalnych łąk.

6.12. WALORY PRZYRODNICZE, KRAJOBRAZOWE I KULTUROWE

Walory przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe wynikają z synergii czynników naturalnych (ukształtowanie terenu, naturalna szata roślinna) oraz antropogenicznych (historyczne i aktualne formy użytkowania ziemi).

6.12.1. WALORY KRAJOBRAZOWE I PRZYRODNICZE

Niespełna 80% powierzchni gminy leży w granicach różnych obszarów cennych przyrodniczo. Gmina posiada niezwykle walory krajobrazu, a szczególnie urozmaicona rzeźba terenu (wzgórza, liczne wąwozy). Obok krajobrazu nizinnego w dolinach Wełnianki i jej dopływów, przeważa krajobraz wyżynny.

6.12.2. OCHRONA PRZYRODY

Najcenniejsze przyrodniczo i krajobrazowo obszary objęte zostały ochroną prawną.

Specjalny Obszar Ochrony – PLH 060099 Uroczyska Lasów Strzeleckich – obszar proponowany przez Rząd RP w 2009 roku jako OZW. Zajmuje powierzchnię 3598,6 ha i składa się z dwóch części. Mniejszej o pow. 497 ha w północnej części kompleksu obejmującej również fragment łąk z doliny rzeki Wełnianki. Druga część ostoi, o powierzchni ok. 3101,6 ha, obejmuje południowo zachodni fragment kompleksu leśnego z sąsiadującymi obszarami łąkowymi w dolinie rzeki Ubrodowicy. W zarządzie Nadleśnictwa Strzelce Zajmuje powierzchnię 2990,69 ha. Obszar położony jest w południowej części obniżenia Dubienki w sąsiedztwie doliny Bugu, obejmuje najcenniejsze przyrodniczo fragmenty kompleksu leśnego Lasów Strzeleckich wraz z przylegającymi terenami łąkowymi. Na obszarze występują typy siedlisk wymienionych z Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG: Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, lęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Na terenie obszaru znajduje się ponadto zatwierdzona strefa ochronna ciemieżycy czarnej – jest to gatunek wg Polskiej Czerwonej księgi Roślin w Polsce krytycznie zagrożony.

Obszar Specjalnej Ochrony - PLB 060007 Lasy Strzeleckie – obszar powołany Rozporządzeniem Ministra Środowiska dnia 21.07.2004 r., Dz. U nr 229, poz. 2313. Zajmuje powierzchnię 8 749,4 ha na terenie gmin Białopole, Dubienka, Horodło i Hrubieszów. W zarządzie Nadleśnictwa Strzelce obejmuje obszar 7997 ha. Jest to obszar położony w pobliżu granicy polsko – ukraińskiej, między Bugiem a Wełnianką. Fragmenty ostoi są silnie podtopione. Dominują drzewostany dębowo – grabowe. W granicach ostoi występują gatunki ptaków z Zał. I Dyrektywy Ptasiej oraz 2 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Wartość przyrodnicza i znaczenie Lasów Strzeleckich pod względem ornitologicznym (ostoja ptasia o randze europejskiej E 69).

Strzelecki Park Krajobrazowy – perła przyrodnicza Lubelszczyzny

Utworzony w 1983 roku Strzelecki Park Krajobrazowy to prawdziwa oaza dzikiej natury. Chroni rozległy kompleks Lasy Strzeleckich oraz fragment malowniczej doliny Bugu – jednej z ostatnich nieujarzmionych rzek w Polsce. Jej kręte koryto, wcięte na głębokość do 5 metrów, tworzy liczne starorzecza, zwane lokalnie bużyskami. Rzeźba terenu jest tu przeważnie równinna, urozmaicona jedynie niewielkimi pagórkami, ale to właśnie rozległa dolina Bugu nadaje krajobrazowi wyjątkowego charakteru. Zdecydowaną większość parku pokrywają zwarte lasy, jedynie w południowej części przerwane łąkami w dolinie Ubrodowianki. Wśród dominujących siedlisk wyróżnia się las świeży, las mieszany świeży i las wilgotny. W drzewostanie królują dąb szypułkowy, sosna i grab, a towarzyszą im

brzozy, jawory, osiki, jesiony, lipy drobnolistne i olsza czarna. Wiele drzewostanów ma charakter wielogatunkowy i wielopiętrowy, a najważniejszym zbiorowiskiem jest grąd subkontynentalny w odmianie wołyńskiej. W lasach tych spotkać można rzadkie i chronione gatunki, takie jak: storczyk kukawka, pluskwica europejska, ciemniźnica czarna, dzwonecznik wonny, obuwik pospolity, lilia złotogłów, orlik pospolity. Wśród leśnych bagien i oczek wodnych żyje jeden z najrzadszych gadów Europy – żółw błotny, zagrożony wyginięciem (gatunek zagrożony wyginięciem w skali Europy). To również ważna ostoja dla motyla przeplatki maturny, którego gąsienice żerują na jesionach, a zimują w ściółce leśnej.

Grabowiecko-Strzelecki Obszar Chronionego Krajobrazu

Ten obszar składa się z dwóch enklaw oddzielonych Skierbieszowskim Parkiem Krajobrazowym. Fragmenty obszaru (4 440 ha w obrębie gminy) położone są w północno-wschodniej i południowo-wschodniej części gminy, częściowo pokrywają się z otuliną Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego. Choć lasy nie zajmują tu dużo miejsca (7% powierzchni), są wyjątkowo naturalne, porastając trudno dostępne zakątki. Wschodnia część to Obniżenie Dubienki z dolinami Wełnianki i Bugu, zaś zachodnia – Wyniosłość Giełczewska i Działy Grabowieckie, poprzecinane dolinami Wojsławki i Żółkiewki. Obszar charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, o dużych walorach widokowych, obecnością długich stoków o ekspozycji południowej oraz systemem suchych dolinek i wąwozów wiążących się z występowaniem pokrywy lessowej.

Rezerваты przyrody: Liski i Siedliszcze

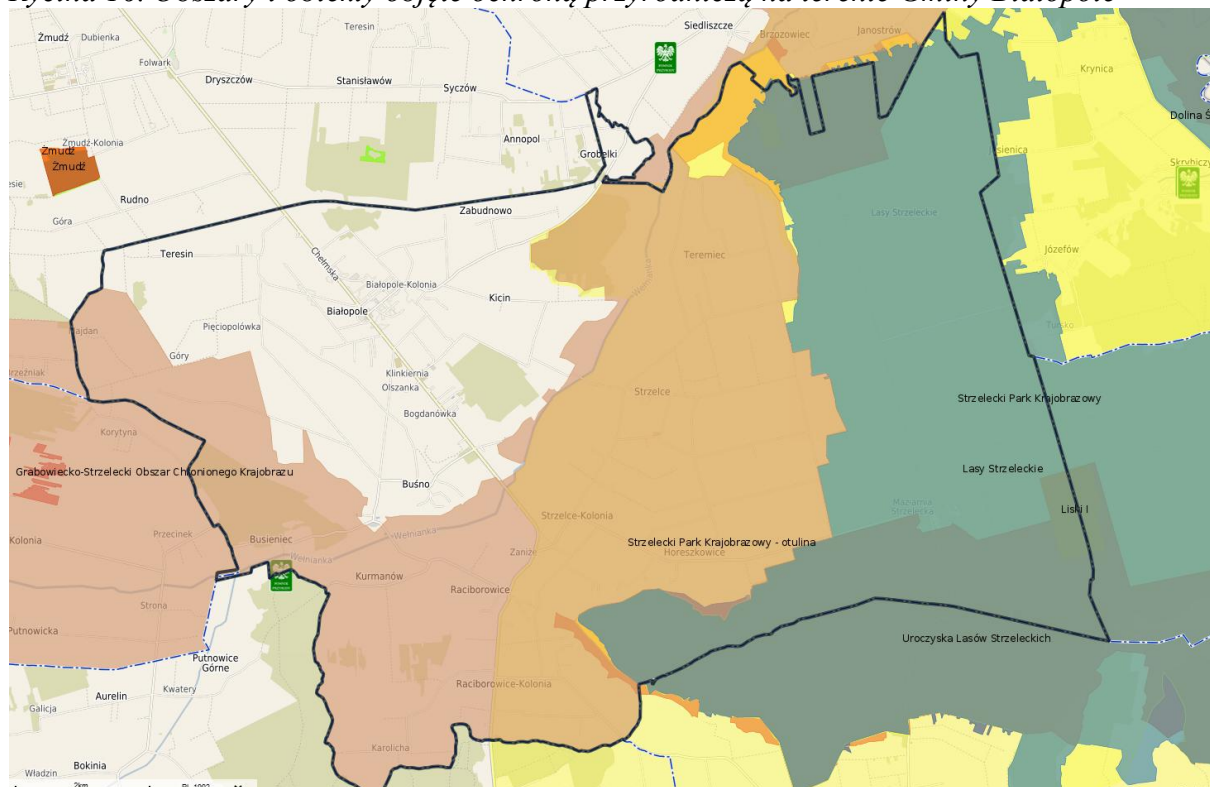
- Rezerwat Liski (71,4 ha) powstał w 1978 roku, by chronić naturalne dębowo-sosnowe drzewostany. Stanowi on mozaikę grądu, boru mieszanego i świetlistej dąbrowy. Rosną tu pomnikowe dęby i unikalny ekotyp „sosny matczańskiej” o charakterystycznej, dachówkowatej korze. W runie występują m.in. lilia złotogłów i barwinek pospolity, a w koronach drzew gniazduje muchołówka białoszyja. W części południowo – wschodniej rezerwatu występuje stanowisko łęgowe chronionego ochroną strefową bociana czarnego.
- Rezerwat Siedliszcze (15,12 ha) utworzono w 1975 roku dla ochrony orlika krzykliwego i fragmentu naturalnego grądu. To także ważne stanowisko dla podkolana białego i kruszczyka szerokolistnego. Znajduje się on na skraju kompleksu Lasów Strzeleckich w bezpośrednim sąsiedztwie doliny Wełnianki. Utworzony został w celu zachowania miejsc łęgowych orlika krzykliwego oraz fragmentu przeszło 120-letniego grądu niskiego o charakterze naturalnym z niewielkim udziałem łęgu olszowo-jesionowego i olsu. Z roślin chronionych ochroną ścisłą w rezerwacie „Siedliszcze” występuje: lilia złotogłów, buławnik wielkokwiatowy, przylaszczka pospolita.

Na terenie Gminy Białopole znajdują się **pomniki przyrody**:

- Zarośla grądowe z polankami porośniętymi roślinnością zielną o charakterze stepowym, o nazwie „Kamieniołom”, o pow. 0,98 ha, Teresin, gm. Białopole, powiat chełmski, decyzja z 2009 r
- Nisza źródłowa o pow. 0,16 ha, położona na skraju doliny rzeki Wełnianki, wśród łąk, w pobliżu granicy z gruntami ornymi, Bušno, gm. Białopole, powiat chełmski, własność prywatna, decyzja z 1998 r.

- Zbiorowisko roślin stepowych „Wisienka stepowa”, o pow. 1,30 ha, zadrzewienia pasmowe wśród pól z licznie rosnącą wisienką stepową (*Cerasus fruticosa*), Białopole, gm. Buśno, powiat chełmski, decyzja z 2009 r.
- 4 dęby szypułkowe w miejscowości Busieniec, utworzony zarządzeniem Nr 20 Wojewody Chełmskiego z dnia 10 grudnia 1985 r. (Dz. Urzęd. Woj. Chełmskiego Nr 6, poz. 18).

Rycina 16. Obszary i obiekty objęte ochroną przyrodniczą na terenie Gminy Białopole



Źródło: opracowanie ekofizjograficzne do planu ogólnego Gminy Białopole

6.12.3. OCHRONA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Nazwa Białopole od wieków budzi zainteresowanie badaczy i lokalnych pasjonatów. Legendy oraz źródła historyczne wskazują na kilka możliwych etymologii. Jedna z nich wiąże się z tragicznym epizodem z czasów wypraw krzyżowych – podobno okoliczne wzgórze pokryły ciała poległych rycerzy krzyżackich, stąd miała powstać nazwa *Białe Pole*. Jednak bardziej prawdopodobne wydaje się, że chodziło o naturalny krajobraz – biel wapiennych skał i marglu, które do dziś odsłaniają się na polach po orce. Inna teoria odwołuje się do staropolskiego słowa *biel*, oznaczającego bagno, co mogło nawiązywać do podmokłego charakteru tych terenów.

Pierwsze wzmianki o Białopolu sięgają XV wieku, ale jego historia jest znacznie starsza. W czasach kształtowania się polskiej państwowości osada wchodziła w skład Grodów Czerwieńskich, by później przechodzić pod władzę książąt halicko-włodzimierskich. W 1387 roku królowa Jadwiga przywróciła te ziemie Koronie. W kolejnych stuleciach Białopole było przedmiotem nadań i zamian – trafiało w ręce biskupów, bojarów, a wreszcie magnatów. W

1442 roku Filip, koniuch królewski, otrzymał je jako nagrodę za służbę, a w XVI wieku władcyka chełmski Filaret włączył je do swoich dóbr.

W okresie I Rzeczypospolitej Białopole należało do województwa bełskiego, a jego dzieje spletały się z losami pobliskiej Dubienki. W XVIII wieku dobra te przechodziły przez ręce Potockich, Czartoryskich i Czapliców, by w 1795 roku trafić pod panowanie austriackie. Po wojnach napoleońskich znalazły się w Księstwie Warszawskim, a później w Królestwie Polskim pod berłem carów. W XIX wieku majątek kilkakrotnie zmieniał właścicieli – od Iżyckich przez Poletyłów po Zamojskich. W 1864 roku, po uwłaszczeniu chłopów, Białopole stało się siedzibą gminy, choć praw miejskich nigdy nie uzyskało.

Wiek XX przyniósł Białopolu kolejne burze dziejowe. W czasie I wojny światowej wieś uciepiała zarówno od działań wojennych, jak i przymusowych wysiedleń. W 1915 roku spłonął dwór Kicińskich, a wielu mieszkańców opuściło te tereny. Kolejne zniszczenia przyniosła wojna polsko-bolszewicka. W okresie międzywojennym wieś powoli się odradzała, ale II wojna światowa znów przyniosła tragedię – wysiedlenia Polaków przez Niemców i terror ukraińskich nacjonalistów. Po 1945 roku Białopole stało się niemal wyłącznie polską osadą, tracąc wielokulturowy charakter.

Najokazalszym zabytkiem, jaki można obejrzeć zwiedzając gminę Białopole, jest **kompleks pałacowo-parkowy w Maziarni Strzeleckiej**. Został wzniesiony niezwykle szybko, bo w ciągu zaledwie 11 miesięcy roku 1903. Już w 1909 roku konieczna okazała się przebudowa rezydencji, gdyż jej mury zaczęły być zagrożone przez wody gruntowe. Gdy wydawało się, że kłopoty zostały zażegnane, wybuchła I wojna światowa. W sierpniu 1915 roku przemarsze wojsk rosyjskich, a następnie austro-węgierskich, doprowadziły do poważnych zniszczeń, w tym mebli i wyposażenia pałacu. W 1923 roku obiekt trafił w dzierżawę do Spółki Zamojskiej Przemysłu Drzewnego. Następnie, 17 września 1936 roku, cała nieruchomość stała się własnością Skarbu Państwa. Wśród cennych elementów pałacu wyróżniają się jego wnętrza, zwłaszcza sala balowa sięgająca dwóch kondygnacji, wyposażona w dębowy kominek. Obecnie w pałacu swoją siedzibę ma Nadleśnictwo Strzelce wraz z Leśnym Ośrodkiem Szkoleniowo-Wypoczynkowym.

Rycina 17. Kompleks pałacowo-parkowy w Maziarni Strzeleckiej



W Kurmanowie natomiast znajduje się dawna kaplica dworska, wzniesiona w 1790 roku. W 1813 roku przekształcono ją w greckokatolicką cerkiew. Od 1875 roku obiekt użytkowali wyznawcy prawosławia. Charakterystyczna kopuła cerkiewna zniknęła podczas remontu w 1918 roku, naprawiającego zniszczenia wojenne. Po II wojnie światowej budynek pełnił funkcję szkoły podstawowej. Obecnie dawna cerkiew stanowi własność prywatną.

Rycina 18. Cerkiew w Kurmanowie



Ponadto wykazie Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Białopole, przyjętej Zarządzeniem Nr 53/2017 Wójta Gminy Białopole z dnia 15 grudnia 2017 r. wymienia się:

Lp.	Obiekt	Lokalizacja
1.	Białopole - Dawny zespół kuźni i stolarni obecnie dom mieszkalny, ul I AWP 12, (1892 r.)	Białopole
2.	Dawna cegielnia z klinkiernią obecnie Przedsiębiorstwo Usługowo - Produkcyjno - Handlowe „CEKUZ”, ul. Hrubieszowska 5 (1900r.)	Białopole
3.	Dawny młyn elektryczny, obecnie obiekt częściowo zamieszkały, ul Chełmska (1924r.)	Białopole
4.	Dawny zespół dworski, obecnie obiekt nieużytkowany, ul. Kościelna 3, (II połowa XIX w.)	Białopole
5.	Dawny zespół willi i piwnic obecnie domy ul. Hrubieszowska 10 (1906r.)	Białopole
6.	Kapliczka z figurą MB z dzieciątkiem (1920 r.)	Białopole
7.	Pomnik z krzyżem (1871 r.)	Białopole
8.	Kapliczka drewniana (1850 r.)	Busieniec
9.	Kapliczka „nad rzeczką” z rzeźbą Św. Jana Nepomucena, (początek XIX w.)	Busno
10.	Kapliczka przydrożna z obrazem „Zwiastowania”, (XIX w.)	Raciborowice

11.	Krzyż w pniu starej sosny (1893r.)	Raciborowice - Kolonia
12.	Krzyż po prawosławnej cerkwi (około 1938r.)	Strzelce

• **Obiekty znajdujące się w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków**

Lp.	Miejscowość	Adres	Identyfikator działki/położenie	Nazwa obiektu wg karty
1.	Białopole	d. Nr 75	060302_2.0001.514	Chałupa
2.	Białopole		060302_2.0001. ... 556, 557, 558, 559, 560/1, 560/2, 564, 569, 570	Park dworski
3.	Białopole		060302_2.0001.601	Cmentarz z I wojny światowej
4.	Białopole		060302_2.0001.631	Cmentarz rzymskokatolicki
5.	Białopole (Świdnówka)		060302_2.0001.680 060302_2.0001.681	Zbiorowa mogiła żydowska
6.	Białopole		060302_2.0001.508/1	Pomnik ku czci poległym i utrwalenie władzy ludu
7.	Białopole		Przy drodze polnej z Białopole do Zabudnowa, na terenie d. Kolonii Białopole	Cmentarz ewangelicki z kwaterami grobów żołnierzy niemieckich z I wojny światowej i grobem partyzanta z 1944 r.
8.	Busieniec		060302_2.0015.64	Kapliczka (1) z ok. 1850 r.
9.	Busieniec		060302_2.0015.112	Kapliczka (2) z XIX w.
10.	Buśno		060302_2.0002.535	Cerkiew greko-katolicka p.w. Zaśnięcia N.P. Marii, ob. kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia Matki Bożej
11.	Buśno	Nr 1	060302_2.0002.502	Chałupa
12.	Buśno	Nr 9	060302_2.0002.609	Chałupa
13.	Buśno	Nr 30	060302_2.0002.570	Chałupa
14.	Buśno	Nr 36	060302_2.0002.557	Chałupa
15.	Buśno	Nr 43	nie istnieje	Chałupa
16.	Buśno	Nr 49	060302_2.0002.551	Chałupa
17.	Buśno	Nr 50	nie istnieje	Chałupa
18.	Buśno	Nr 52	060302_2.0002.547	Chałupa
19.	Buśno	Nr 59	060302_2.0002.524	Chałupa
20.	Buśno	Nr 60	060302_2.0002.523	Chałupa
21.	Buśno	Nr 65	nie istnieje	Chałupa
22.	Buśno	Nr 98	060302_2.0002.751	Chałupa
23.	Buśno		Położony na terenie płaskim w odległości ok. 500m na wschód od kościoła	Cmentarz greckokatolicki
24.	Buśno		060302_2.0002.670	Cmentarz rzymskokatolicki
25.	Buśno		Położony wśród pól przy łuku drogi prowadzącej do wsi Buśno, ok. 2 km od drogi Chełm-Hrubieszów, 200 m przed kościołem	Cmentarz prawosławny
26.	Buśno		060302_2.0002.670	Mogiła A. Wiśniewskiego
27.	Buśno		060302_2.0002.670	Mogiła W. Kastory
28.	Buśno		060302_2.0002.670	Zbiorowa mogiła ofiar terroru we wsi Busieniec
29.	Kurmanów		060302_2.0008.35	Cerkiew greko-katolicka, ob. szkoła podstawowa

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROJEKTU
PLANU OGÓLNEGO GMINY BIAŁOPOLE

30.	Kurmanów		060302_2.0008.35	Ogród cerkiewny
31.	Kurmanów		060302_2.0008.35	Cmentarz przycerkiewny
32.	Maziarnia Strzelecka		060302_2.0010.892/5	Pałac myśliwski, ob. Leśny Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy Nadleśnictwa Strzelce
33.	Maziarnia Strzelecka		060302_2.0010. ... 892/2, 892/5, 892/6, 892/11, 892/12,	Park dworski
34.	Raciborowice		060302_2.0008. ...	Zespół dworski
35.	Raciborowice		060302_2.0008.823	Dwór
36.	Raciborowice		060302_2.0008. ...	Park dworski
37.	Raciborowice		060302_2.0008.772/4	Kapliczka przydrożna
38.	Raciborowice		060302_2.0008.303/1	Chałupa
39.	Raciborowice		060302_2.0008.293	Chałupa
40.	Raciborowice		060302_2.0008.155	Chałupa
41.	Strzelce		060302_2.0010. ...	Zespół dworsko-parkowy
42.	Strzelce		060302_2.0010.447	Dwór ob. szkoła
43.	Strzelce		060302_2.0010. ...	Park podworski
44.	Strzelce		060302_2.0010.307	Cmentarz prawosławny
45.	Teremiec	Nr 4	060302_2.0012.168	Chałupa
46.	Teremiec	Nr 5	060302_2.0012.172	Obora
47.	Teremiec	Nr 6	060302_2.0012.247	Chałupa
48.	Teremiec	Nr 7	060302_2.0012.174	Chałupa
49.	Teremiec	Nr 15	060302_2.0012.259	Stodoła
50.	Teremiec	Nr 15	060302_2.0012.258	Spichlerz
51.	Teremiec	Nr 15	nie istnieje	Spichlerzyk
52.	Teremiec	Nr 15	060302_2.0012.259	Szopa
53.	Teremiec	Nr 36	nie istnieje	Dom mieszkalny
54.	Teremiec	Nr 46	nie istnieje	Chałupa
55.	Teremiec	Nr 51	060302_2.0012.201	Spichlerz
56.	Teremiec	Nr 52	nie istnieje	Spichlerz
57.	Teremiec		060302_2.0012. ... 274, 275, 276	Park folwarczny
58.	Zabudnowo		060302_2.0014.14	Mogiła Ukraińki

Miejscowość	Numer stanowiska ujawniony na arkuszach AZP	Nr stanowiska na obszarze	Dodatkowe informacje
Białopole	82-92/1	43	
Białopole	82-92/2	44	
Białopole Kolonia	82-92/3	42	
Teresin	82-92/4	11	
Teresin	82-92/5	41	
Grobelki	82-93/6	70	
Grobelki	82-93/7	71	
Grobelki	82-93	72	
Grobelki	82-93/8	73	
Grobelki	82-93/9	74	
Grobelki	82-93/10	75	
Grobelki	82-93/11	76	
Grobelki	82-93/12	77	
Teremiec	82-93/13	55	
Teremiec	82-93/14	56	

Teremiec	82-93/15	57	
Teremiec	82-93/16	58	
Teremiec	82-93/17	59	
Teremiec	82-93/18	60	
Teremiec	82-93/19	61	
Teremiec	82-93/20	63	
Teremiec	82-93/21	64	
Teremiec	82-93/22	65	
Teremiec	82-93/23	66	
Zabudnowo	82-93/24	120	
Zabudnowo	82-93/25	121	
Zabudnowo	82-93/26	122	
Zabudnowo	82-93/27	123	
Zabudnowo	82-93/28	124	
Białopole	83-92/29	125	
Białopole	83-92/30	126	
Białopole	83-92/31	127	
Białopole	83-92/32	128	
Białopole	83-92/33	129	
Białopole	83-92/34	130	
Białopole	83-92/35	131	
Białopole	83-92/36	132	Cmentarzysko?
Białopole	83-92/27	133	
Białopole	83-92/38	134	
Białopole	83-92/39	160	
Białopole	83-92/40	165	
Białopole	83-92/41	166	
Bogdanówka	83-92/42	184	
Busieniec	83-92/43	21	
Busieniec	83-92/44	22	
Busieniec	83-92/45	23	
Busieniec	83-92/46	24	
Busieniec	83-92/47	25	
Busieniec	83-92/48	26	
Busieniec	83-92/49	29	
Busieniec	83-92/50	169	
Busieniec	83-92/51	170	
Busieniec	83-92/52	171	
Busieniec	83-92/53	172	
Busieniec	83-92/54	173	
Busieniec	83-92/55	174	
Busieniec	83-92/56	175	
Busieniec	83-92/57	176	
Busieniec	83-92/58	177	
Busieniec	83-92/59	178	
Busieniec	83-92/60	179	
Busieniec	83-92/61	180	
Busieniec	83-92/62	181	
Busieniec	83-92/63	182	
Busieniec	83-92/64	177	
Busieniec	83-92/65	178	
Busieniec	83-92/66	179	
Busieniec	83-92/67	180	
Busieniec	83-92/68	181	

Busieniec	83-92/69	182	
Buśno	83-92/70	30	
Buśno	83-92/71	31	
Buśno	83-92/72	32	
Buśno	83-92/73	108	
Buśno	83-92/74	109	
Buśno	83-92/75	110	
Buśno	83-92/76	111	
Buśno	83-92/77	112	
Buśno	83-92/78	113	
Buśno	83-92/79	114	
Buśno	83-92/80	115	
Buśno	83-92/81	116	
Buśno	83-92/82	117	
Buśno	83-92/83	118	
Buśno	83-92/84	119	
Buśno	83-92/85	120	
Buśno	83-92/86	121	
Buśno	83-92/87	122	
Buśno	83-92/88	123	
Buśno	83-92/89	124	
Buśno	83-92/90	152	
Buśno	83-92/91	153	
Buśno	83-92/92	154	
Buśno	83-92/93	155	
Buśno	83-92/94	156	
Buśno	83-92/95	157	
Buśno	83-92/96	158	
Buśno	83-92/97	159	
Buśno	83-92/98	160	
Buśno	83-92/99	161	
Buśno	83-92/100	162	
Buśno	83-92/101	163	
Buśno	83-92/102	164	
Kurmanów	83-92/103	141	
Kurmanów	83-92/104	142	
Kurmanów	83-92/105	143	
Kurmanów	83-92/106	144	
Kurmanów	83-92/107	145	
Kurmanów	83-92/108	146	
Kurmanów	83-92/109	147	
Kurmanów	83-92/110	148	
Kurmanów	83-92/111	149	
Kurmanów	83-92/112	150	
Kurmanów	83-92/113	151	
Pięciopolówka	83-92/114	183	
Raciborowice	83-92/115	135	
Raciborowice	83-92/116	136	
Raciborowice	83-92/117	137	
Raciborowice	83-92/118	138	
Raciborowice	83-92/119	139	
Raciborowice	83-92/120	140	
Świdówka	83-92/121	167	kurhan
Świdówka	83-92/122	168	pole kurhanowe

Teresin	83-92/123	13	
Teresin	83-92/124	14	
Teresin	83-92/125	15	
Teresin	83-92/126	16	
Teresin	83-92/127	17	
Teresin	83-92/128	185	
Teresin	83-92/129	186	
Teresin	83-92/130	187	
Teresin	83-92/131	188	
Teresin	83-92/132	189	
Teresin	83-92/133	190	
Teresin	83-92/134	191	
Teresin	83-92/135	192	
Teresin	83-92/136	193	
Teresin	83-92/137	194	
Teresin	83-92/138	195	
Teresin	83-92/139	196	
Teresin	83-92/140	197	
Teresin	83-92/141	198	
Teresin	83-92/142	199	
Teresin	83-92/143	200	
Teresin	83-92/144	201	
Teresin	83-92/145	202	
Teresin	83-92/146	203	
Bogdanówka	83-93/147	2	
Bogdanówka	83-93/148	3	
Bogdanówka	83-93/149	4	
Bogdanówka	83-93/150	5	
Bogdanówka	83-93/151	6	
Bogdanówka	83-93/152	7	
Bogdanówka	83-93/153	8	
Bogdanówka	83-93/154	9	
Bogdanówka	83-93/155	10	Cmentarzysko?
Bogdanówka	83-93/156	11	
Bogdanówka	83-93/157	12	
Horeszkowice	83-93/158	94	
Horeszkowice	83-93/159	95	
Horeszkowice	83-93/160	96	
Kicin	83-93/161	13	
Kicin	83-93/162	14	
Kicin	83-93/163	15	
Kicin	83-93/164	16	
Kicin	83-93/165	17	
Kicin	83-93/166	18	
Kicin	83-93/167	19	
Kicin	83-93/168	20	
Kicin	83-93/169	21	
Kicin	83-93/170	108	
Kicin	83-93/171	109	
Kicin	83-93/172	110	
Kicin	83-93/173	111	
Maziarnia	83-93/174	93	
Raciborowice	83-93/175	22	
Strzelce	83-93/176	1	

Strzelce	83-93/177	78	
Strzelce	83-93/178	79	
Strzelce	83-93/179	80	
Strzelce	83-93/180	81	
Strzelce	83-93/181	82	
Strzelce	83-93/182	83	
Strzelce	83-93/183	84	
Strzelce	83-93/184	85	
Strzelce	83-93/185	86	
Strzelce	83-93/186	87	
Strzelce	83-93/187	88	
Strzelce	83-93/188	89	
Strzelce	83-93/189	90	
Strzelce	83-93/190	91	
Strzelce	83-93/191	92	
Strzelce	83-93/192	98	
Strzelce	83-93/193	99	
Strzelce	83-93/194	88	
Strzelce	83-93/195	89	
Strzelce	83-93/196	90	
Strzelce	83-93/197	91	
Strzelce	83-93/198	92	
Strzelce	83-93/199	98	
Strzelce	83-93/200	99	
Strzelce Kolonia	83-93/201	38	
Strzelce Kolonia	83-93/202	39	
Strzelce Kolonia	83-93/203	40	
Strzelce Kolonia	83-93/204	41	
Strzelce Kolonia	83-93/205	42	
Strzelce Kolonia	83-93/206	43	
Strzelce Kolonia	83-93/207	44	
Strzelce Kolonia	83-93/208	45	
Strzelce Kolonia	83-93/209	46	
Strzelce Kolonia	83-93/210	47	
Strzelce Kolonia	83-93/211	48	
Strzelce Kolonia	83-93/212	49	
Strzelce Kolonia	83-93/213	50	
Strzelce Kolonia	83-93/214	51	
Strzelce Kolonia	83-93/215	52	
Strzelce Kolonia	83-93/216	53	
Strzelce Kolonia	83-93/217	54	
Strzelce Kolonia	83-93/218	55	
Strzelce Kolonia	83-93/219	56	
Strzelce Kolonia	83-93/220	57	
Strzelce Kolonia	83-93/221	97	
Strzelce Kolonia	83-93/222	112	
Strzelce Kolonia	83-93/223	113	
Teremiec	83-93/224	58	
Teremiec	83-93/225	59	
Teremiec	83-93/226	60	
Teremiec	83-93/227	61	
Teremiec	83-93/228	62	
Teremiec	83-93/229	63	
Teremiec	83-93/230	64	

Teremiec	83-93/231	65	
Teremiec	83-93/232	66	
Teremiec	83-93/233	67	
Teremiec	83-93/234	68	
Teremiec	83-93/235	69	
Teremiec	83-93/236	70	
Teremiec	83-93/237	71	
Teremiec	83-93/238	72	
Teremiec	83-93/239	73	
Teremiec	83-93/240	74	
Teremiec	83-93/241	75	
Teremiec	83-93/242	76	
Teremiec	83-93/243	77	
Teremiec	83-93/244	100	
Teremiec	83-93/245	101	
Teremiec	83-93/246	102	
Teremiec	83-93/247	103	
Teremiec	83-93/248	104	
Teremiec	83-93/249	105	
Teremiec	83-93/250	106	
Teremiec	83-93/251	107	
Zaniże	83-93/252	23	
Zaniże	83-93/253	24	
Zaniże	83-93/254	25	
Zaniże	83-93/255	26	
Zaniże	83-93/256	27	
Zaniże	83-93/257	28	
Zaniże	83-93/258	29	
Zaniże	83-93/259	30	
Zaniże	83-93/260	31	
Zaniże	83-93/261	32	
Zaniże	83-93/262	33	
Zaniże	83-93/263	34	
Zaniże	83-93/264	35	
Zaniże	83-93/265	36	
Zaniże	83-93/266	37	
Kurmanów	84-92/267	7	
Kurmanów	84-92/268	8	
Kurmanów	84-92/269	9	
Kurmanów	84-92/270	10	
Kurmanów	84-92/271	57	
Kurmanów	84-92/272	58	
Kurmanów	84-92/273	59	
Kurmanów	84-92/274	60	
Raciborowice	84-92/275	15	
Raciborowice	84-92/276	16	
Raciborowice	84-92/277	17	
Raciborowice	84-92/278	54	
Raciborowice	84-92/279	55	
Raciborowice	84-92/280	56	
Raciborowice Kolonia	84-92/281	18	
Raciborowice Kolonia	84-92/282	19	
Raciborowice Kolonia	84-92/283	20	
Raciborowice Kolonia	84-92/284	21	

Raciborowice Kolonia	84-92/285	22	
Raciborowice Kolonia	84-92/286	23	
Raciborowice Kolonia	84-92/287	24	
Raciborowice Kolonia	84-92/288	25	
Raciborowice Kolonia	84-92/289	26	
Raciborowice Kolonia	84-92/290	27	
Raciborowice Kolonia	84-92/291	28	
Raciborowice Kolonia	84-92/292	29	
Raciborowice Kolonia	84-92/293	30	
Raciborowice Kolonia	84-92/294	31	
Raciborowice Kolonia	84-92/295	32	
Raciborowice Kolonia	84-92/296	33	
Raciborowice Kolonia	84-92/297	34	
Raciborowice Kolonia	84-92/298	35	
Raciborowice Kolonia	84-92/299	36	
Raciborowice Kolonia	84-92/300	37	
Raciborowice Kolonia	84-92/301	38	
Raciborowice Kolonia	84-92/302	39	
Raciborowice Kolonia	84-92/303	40	
Raciborowice Kolonia	84-92/304	41	
Raciborowice Kolonia	84-92/305	42	
Raciborowice Kolonia	84-92/306	43	
Raciborowice Kolonia	84-92/307	44	
Raciborowice Kolonia	84-92/308	45	
Raciborowice Kolonia	84-92/309	46	
Raciborowice Kolonia	84-92/310	47	
Raciborowice Kolonia	84-92/311	48	
Raciborowice Kolonia	84-92/312	49	
Raciborowice Kolonia	84-92/313	50	
Raciborowice Kolonia	84-92/314	51	
Raciborowice Kolonia	84-92/315	52	
Raciborowice Kolonia	84-92/316	53	
Raciborowice	84-92/317	7	
Raciborowice	84-92/318	8	
Raciborowice	84-92/319	9	
Raciborowice	84-92/320	10	
Raciborowice	84-92/321	57	
Raciborowice Kolonia	84-92/322	38	
Raciborowice Kolonia	84-92/323	39	
Raciborowice Kolonia	84-92/324	40	
Raciborowice Kolonia	84-92/325	41	
Raciborowice Kolonia	84-92/326	42	
Raciborowice Kolonia	84-92/327	43	
Raciborowice Kolonia	84-92/328	44	
Raciborowice Kolonia	84-92/329	45	
Raciborowice Kolonia	84-92/330	46	
Raciborowice Kolonia	84-92/331	47	
Raciborowice Kolonia	84-92/331	48	
Raciborowice Kolonia	84-92/333	49	
Raciborowice Kolonia	84-92/334	50	
Raciborowice Kolonia	84-92/335	51	
Raciborowice Kolonia	84-92/336	52	
Raciborowice Kolonia	84-92/337	53	
Raciborowice Kolonia	84-92/338	54	

Raciborowice Kolonia	84-92/339	55	
Raciborowice Kolonia	84-92/340	56	
Raciborowice Kolonia	84-92/341	57	
Raciborowice Kolonia	84-92/342	58	
Raciborowice Kolonia	84-92/343	59	
Raciborowice Kolonia	84-92/344	60	
Raciborowice Kolonia	84-92/345	61	
Raciborowice Kolonia	84-92/346	62	
Raciborowice Kolonia	84-92/347	63	
Raciborowice Kolonia	84-92/348	64	
Raciborowice Kolonia	84-92/349	65	
Raciborowice Kolonia	84-92/350	66	
Raciborowice Kolonia	84-92/351	67	
Raciborowice Kolonia	84-92/352	68	
Raciborowice Kolonia	84-92/353	69	
Strzelce	84-92/354	26	
Strzelce	84-92/355	27	
Strzelce Kolonia	84-92/356	30	
Strzelce Kolonia	84-92/357	31	
Strzelce Kolonia	84-92/358	32	
Strzelce Kolonia	84-92/359	33	
Strzelce Kolonia	84-92/360	34	

Obszar Gminy Białopole został objęty badaniami Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP). Zarejestrowanych zostało łącznie 360 stanowisk archeologicznych, świadczących o atrakcyjności terenu dla osadnictwa o bardzo szerokiej chronologii od okresu schyłkowego paleolitu (epokę kamienną) po nowożytność (wczesne średniowiecze).

Obszar ten położony jest na styku trzech mezoregionów: zachodniej części Pagórów Chełmskich, północnej krawędzi wyżynnych Działów Grabowieckich oraz wschodniej części równinnego Obniżenia Dubienki. Silne zróżnicowanie rzeźby terenu, a co za tym idzie – warunków fizjograficznych – zdeterminowało intensywność, koncentrację oraz znaczne zróżnicowanie osadnictwa na tym terenie.

Niemal wszystkie punkty osadnicze skupiły się w pobliżu cieków wodnych m.in. Wełnianki na północnych i południowych stokach dolin. Na krawędziach wysoczyzn występują głównie pojedyncze kurhany oraz cmentarzyska kurhanowe. Natomiast silne wzniesienia we wsi Teresin oraz płaski, słabo zróżnicowany i pozbawiony cieków obszar między Teresinem a Białopolem są niemal całkowicie pozbawione śladów osadnictwa.

Analiza materiału zabytkowego zebranego z powierzchni wskazuje, że teren wymienionych miejscowości był penetrowany stosunkowo intensywnie. Obecność osadników jest potwierdzona dopiero w młodszej epoce kamienia – neolicie, jednak już w tym okresie liczne punkty osadnicze, związane m.in. z kulturą pucharów lejkowatych, kulturą ceramiki wstęgowej rytej, kulturą ceramiki sznurowej oraz kulturą wołyńsko-lubelskiej ceramiki malowanej, tworzą gęstą sieć osadniczą. Znaczna liczba znalezisk sugeruje istnienie dobrze ukształtowanej i rozwiniętej sieci osadniczej we wczesnej epoce brązu oraz w epoce brązu. Tworzą ją stanowiska ludności m.in. kultury strzyżowskiej, kultury trzcinieckiej oraz kultury łużyckiej. Dość dobrze udokumentowane jest osadnictwo z okresu wpływów rzymskich, choć znaczna

część materiałów zabytkowych nie jest przypisana do konkretnej kultury. Wyodrębniono jedynie kulturę przeworską i kulturę wielbarską.

Zagęszczenie i duża liczba stanowisk ilustrują sieć osadniczą we wczesnym średniowieczu oraz w średniowieczu.

Badania potwierdziły występowanie na tym obszarze głównie małych stanowisk o powierzchni od 0,5 ha do 1 ha, choć spotyka się również większe, sięgające 5 ha. W większości są to osady, scharakteryzowane na podstawie licznych zabytków ceramicznych i krzemiennych. Ponadto występują ślady osadnicze oraz osady prawdopodobne, zlokalizowane dzięki pojedynczym fragmentom ceramiki i nielicznym zabytkom krzemiennym. Odnotowano również cmentarzyska kurhanowe oraz pojedyncze kurhany.

7. NATURALNA ODPORNOŚĆ ŚRODOWISKA NA DEGRADACJĘ ORAZ JEGO ZDOLNOŚĆ DO REGENERACJI

Pod pojęciem odporności na degradację rozumie się w istocie podatność środowiska na działanie czynników zewnętrznych, które mogą prowadzić do jego uszczerbku. W efekcie jest to wynik interakcji pomiędzy naturalnymi właściwościami systemu a skalą oddziaływania antropogenicznego. Naturalna odporność środowiska determinuje, w szczególności, wrażliwość jego kluczowych komponentów – hydrosfery, pedosfery i biosfery. Z jednej strony stanowią one cenny zasób przyrodniczy obszaru, z drugiej zaś wpływają na sposób jego zagospodarowania i użytkowania. Warto podkreślić, że tereny o wysokich walorach przyrodniczych charakteryzują się zazwyczaj znaczną odpornością na czynniki degradujące.

Odporność gleb na degradację można rozpatrywać w dwóch wymiarach: jako odporność geochemiczną, wynikającą z ich właściwości fizycznych i chemicznych, ukształtowanych podczas procesów glebotwórczych, oraz jako odporność biogeochemiczną, czyli zdolność środowiska glebowo-roślinnego do utrzymania funkcji życiowych przy rosnącej presji. Nie zagłębiając się w złożoność mechanizmów degradacji, można przyjąć, że odporność gleby wyraża się zdolnością do utrzymania ciągłości roślinności pomimo zmiennych warunków obciążających. W gminie Białopole dominują gleby o wysokich klasach bonitacyjnych, które tworzą kompleksy rolnicze charakteryzujące się wysoką wartością użytkową. W ocenie, w skali dziesięciostopniowej, gleby te osiągają wartość rzędu 7–8 punktów, co świadczy o ich dużej stabilności wobec zmian stosunków wodnych oraz wpływu zanieczyszczeń przemysłowych. Należy jednak zwrócić uwagę, że w kontekście lokalnych uwarunkowań, gdzie presja urbanizacyjna i prace inżynierskie stanowią główny czynnik ryzyka, kluczowa jest odporność pokrywy glebowej na tego typu oddziaływania. Nieodpowiednio prowadzone roboty budowlane mogą bowiem przyspieszać procesy glebotwórcze, powodując erozję. W warunkach rozwojowych gminy, bez względu na inherentną odporność gleby, jej zdolność do dalszej produkcji rolnej może być ograniczona przez tempo inwestycji i ewentualne wyłączenia gruntów z produkcji rolnej. Świadomość wysokiej jakości i odporności gleb powinna zatem przekładać się na ostrożne zarządzanie zasobami glebowymi. Z punktu widzenia rolnictwa, wysoka kultura uprawy ma kluczowy wpływ – nawet gleby o mniejszej odporności mogą dawać zadowalające plony, pod warunkiem że prowadzone są odpowiednie praktyki agronomiczne. Natomiast niedbalstwo w zakresie pielęgnacji może powodować degradację

nawet tych gleb, które na początku wykazywały duży potencjał. W gminie Białopole aspekty związane z kulturą rolną nabierają szczególnego znaczenia w kontekście zagrożeń erozyjnych.

Jeśli chodzi o zagospodarowanie przestrzenne, presja urbanizacyjna jest kluczowym czynnikiem, gdyż powoduje trwały ubytek powierzchni biologicznie czynnej, kosztem terenów rolnych. Odporność roślinności na degradację rozpatrywana jest pod kątem zdolności do przetrwania oddziaływania czynników antropogenicznych – takich jak działalność przemysłowa, rekreacyjna czy chemizacja – a także zagrożeń wynikających z osłabienia biosfery, np. działania szkodników czy chorób. Największą wrażliwość wykazują drzewostany iglaste, szczególnie sosnowe, natomiast siedliska leśne o wysokiej „żyźności” (tj. zdolności regeneracyjnej) – jak lasy jesionowe, świeże czy wilgotne – charakteryzują się najwyższą odpornością. W regionie dominujące siedliska to lasy świeże i lasy mieszane świeże, które zgodnie z wytycznymi rekreacyjnego zagospodarowania lasów cechują się wysoką przydatnością do celów rekreacyjnych. Warto jednak zauważyć, że potencjał rekreacyjny danego fragmentu lasu jest bezpośrednio powiązany z jego klasą wiekową – ustalone wskaźniki „chłonności” (np. 16 do 32 osób na hektar na dobę) wyznaczają dopuszczalny poziom eksploatacji, przekroczenie którego może prowadzić do sukcesywnej degradacji ekosystemu leśnego. Odporność lasów na presję rekreacyjną stanowi więc istotny parametr w planowaniu zbiorników retencyjnych, jak również w ogólnej gospodarce leśnej, która powinna być wspierana odpowiednimi rozwiązaniami administracyjno-prawnymi.

Odporność hydrosfery, będącej niezwykle labilem komponentem środowiska, jest również istotna. Woda, ze względu na swoje właściwości, jest szczególnie podatna na zanieczyszczenia, choć posiada naturalną zdolność do samooczyszczania się po ustaniu źródła skażenia. Do kluczowych elementów determinujących odporność środowiska wodnego należą m.in.: wielkość i uregulowanie koryta rzecznych, pojemność i prędkość wymiany wody w zbiornikach oraz stan biologicznej obudowy tych systemów. Małe przepływy, takie jak obserwowane w rzece Wełniance (0,7 m³/s), ograniczają zdolności rezerwuarowe wód, czyniąc je szczególnie wrażliwymi na niewielkie ładunki zanieczyszczeń, zarówno tych pochodzenia bytowego, jak i spływów nawozowych. Związek hydrauliczny pomiędzy wodami powierzchniowymi a podziemnymi zwiększa ryzyko przenikania zanieczyszczeń, co wymaga szczególnej uwagi w kontekście ochrony zasobów wodnych, zwłaszcza że wody podziemne cechują się minimalną zdolnością do samooczyszczania się.

Podsumowując, korzystne warunki fizjograficzne gminy Białopole (poza specyficznymi terenami, jak suche doliny czy strome skarpy) sprzyjają dalszemu rozwojowi przestrzennemu, pod warunkiem że uwzględnione zostaną rygory formalno-prawne oraz normy krajobrazowe obowiązujące na tym obszarze. Ostatecznie, odporność środowiska jest funkcją zarówno naturalnych właściwości ekosystemu, jak i wpływów działalności ludzkiej – stąd kluczowe jest, aby polityka przestrzenna i gospodarka środowiskowa opierały się na zrównoważonym, interdyscyplinarnym podejściu, które zapewni długotrwałe zachowanie walorów przyrodniczych gminy.

7.1. ODPORNOŚĆ LITOSFERY

Geogeniczne podłoże, obejmujące gleby i przypowierzchniowe utwory sedymentacyjne, wykazuje zróżnicowaną wrażliwość na czynniki degradacyjne. Kluczowe mechanizmy patodynamiczne obejmują: denudacyjną abrazję, antropogeniczną alterację stosunków

wodnych na terenach organicznych, imisję zanieczyszczeń przekraczającą sorpcyjną pojemność matrycy glebowej oraz presję urbanizacyjną. Wśród procesów erozyjnych dominuje synergia erozji fluwialnej i eolicznej, przy czym szczególną podatność wykazują utwory lessowe (Lessivé) o granulometrii zdominowanej przez pyłowe frakcje. Erozja arealna (powierzchniowa) i linearis (wąwozowa) inicjuje progresywną regradację stoków, prowadząc do akumulacji detrytus w dolinach i degradacji potencjału agronomicznego.

W kontekście chemicznej degeneracji pedosfery, brak lokalnych ognisk emisji przemysłowych minimalizuje ryzyko bioakumulacji metali ciężkich (Cd, Pb, Hg). Marginalne zagrożenie stanowią jednak korytarze transportowe, gdzie dochodzi do kumulacji imisji komunikacyjnych, zakłócających równowagę jonowymienną kompleksu sorpcyjnego.

Krytyczną strefą są gleby hydrogeniczne (organogeniczne), których destabilizacja hydrogeochemiczna – zwłaszcza w wyniku melioracyjnej modyfikacji reżimu wodnego – indukuje nieodwracalne procesy murszowienia i mineralizacji materii organicznej.

Ocena odporności pedosfery ma fundamentalne znaczenie dla zrównoważonego gospodarowania przestrzenią rolniczą. Paradoksalnie, główne ryzyko stanowi nie sama intensyfikacja upraw, lecz antropogeniczna transformacja użytkowa (konwersja gruntów rolnych na nierolnicze), prowadząca do nieodwracalnej utraty biochemicznie aktywnej powierzchni glebowej i degradacji ich funkcji ekosystemowych.

7.2. ODPORNOŚĆ BIOSFERY

Głównym źródłem degradacji biosfery pozostaje antropopresja, przejawiająca się poprzez przekształcanie naturalnych ekosystemów w wyniku intensywnych praktyk gospodarczych. W szczególności intensyfikacja rolnictwa – charakteryzująca się monokulturami, nadmierną chemizacją i mechanizacją – prowadzi do uproszczenia strukturalno-przestrzennego krajobrazów rolniczych. Skutkuje to fragmentacją siedlisk, redukcją bioróżnorodności oraz zanikiem gatunków wskaźnikowych, zarówno florystycznych, jak i faunistycznych.

Kluczowe czynniki degradacji:

1. Eliminacja elementów krajobrazu stabilizujących ekosystemy – systematyczne usuwanie zadrzewień śródpolnych oraz krzewów pełniących funkcje przeciwoerozyjne destabilizuje równowagę hydrologiczną. W konsekwencji nasila się erozja wodna, a degradacji ulegają warstwy próchnicze gleb.
2. Rozproszenie zabudowy na terenach otwartych – chaotyczna urbanizacja obszarów wiejskich, zwłaszcza na gruntach o wysokiej wartości przyrodniczej, prowadzi do:
 - fragmentacji ekosystemów,
 - utraty korytarzy migracyjnych dla zwierząt,
 - zwiększenia presji inwazyjnych gatunków synantropijnych.
3. Inwestycje na obszarach podatnych na degradację – zabudowa na zboczach oraz w dolinach rzecznych nie tylko przyspiesza procesy erozyjne, ale także zaburza naturalną retencję wód, zwiększając ryzyko powodzi błyskawicznych.

Opisane zjawiska stanowią bezpośrednie zagrożenie dla usług ekosystemowych, takich jak zapylenie upraw, regulacja klimatu lokalnego czy naturalna filtracja wód. Brak kompleksowego planowania przestrzennego, uwzględniającego zasady zrównoważonego rozwoju, może prowadzić do nieodwracalnych zmian w strukturze krajobrazu.

Rekomendacje:

- wprowadzenie obszarów buforowych z roślinnością wieloletnią wzdłuż cieków wodnych i granic pól,
- wzmocnienie ochrony prawnej dla istniejących zadrzewień śródpolnych,
- promocja agroleśnictwa jako metody łączącej produkcję rolną z ochroną bioróżnorodności.

7.3. ODPORNOŚĆ PEDOSFERY

W planowaniu przestrzennym odporność pokrywy glebowej ocenia się głównie poprzez analizę jej podatności na: erozję wodną, erozję wietrzną, degradację chemiczną, zmiany stosunków wodnych. Są to zagrożenia o charakterze obszarowym, istotnie wpływające na sposób użytkowania i zagospodarowania terenu. Potencjał erozji wodnej determinują: nachylenie terenu, właściwości fizyczne gleb, reżim opadowy (częstotliwość i intensywność opadów) oraz rodzaj użytkowania gruntów. Na obszarze gminy zagrożenie erozją wodną występuje przede wszystkim w dolinach rzecznych oraz strefach krawędziowych wysoczyzn.

Obszar gminy wykazuje podatność na erozję wietrzną, której intensywność kształtują: deflacyjność materiału glebowego, wilgotność gleby, prędkość wiatru, ekspozycja terenu, terminologia zabiegów agrotechnicznych oraz stopień okrywy roślinnej. Gleby o najniższej odporności na degradację to piaski i gleby słabogliniaste, które na odsłoniętych powierzchniach są szczególnie narażone na deflację i wymywanie. Dodatkowo, na obszarach zmeliorowanych pokrywa glebowa może wykazywać lokalną podatność na przesuszenia. Zgodnie z czterostopniową klasyfikacją odporności na przesuszenia, do kategorii I (gleby bardzo podatne) zalicza się głównie gleby kompleksu żyniego słabego i bardzo słabego. Występują one rozproszone na większości terenu gminy, ze szczególnym skupieniem w jej centralnym pasie – zwłaszcza na wyniesieniach terenowych.

Na terenie gminy występuje także lokalna wodna erozja, dotycząca gleb wytworzonych z utworów pyłowych na obszarach o silniejszej rzeźbie terenu. Największe zagrożenie dotyczy pól uprawnych o nachyleniu $>5\%$, zlokalizowanych zwłaszcza w części zachodniej i południowej gminy. Erozja prowadzi do redukcji miąższości warstwy próchnicznej i pogorszenia właściwości gleb. Na zagrożonych obszarach niezbędne są zabiegi przeciwozyjne: uprawa poprzeczno-stokowa, płodozmiany ochronne oraz na stromych stokach – zadarnianie i zakrzewianie.

Dodatkowo, obszary gminy północno-zachodnie i południowe o nachyleniach $>10\%$ narażone są na procesy erozyjno-osuwiskowe, wymagające stosowania upraw wzmacniających zbocza.

7.4. ODPORNOŚĆ HYDROSFERY

Odporność hydrosfery, będącej niezwykle labilem komponentem środowiska, jest równie istotna. Woda, ze względu na swoje właściwości, jest szczególnie podatna na zanieczyszczenia, choć posiada naturalną zdolność do samooczyszczania się po ustaniu źródła skażenia. Do kluczowych elementów determinujących odporność środowiska wodnego należą m.in.: wielkość i uregulowanie koryta rzecznych, pojemność i prędkość wymiany wody w zbiornikach oraz stan biologicznej obudowy tych systemów. Małe przepływy, takie jak

obserwowane w rzece Wełniance ($0,7 \text{ m}^3/\text{s}$), ograniczają zdolności rezerwuarowe wód, czyniąc je szczególnie wrażliwymi na niewielkie ładunki zanieczyszczeń, zarówno tych pochodzenia bytowego, jak i spływów nawozowych. Związek hydrauliczny pomiędzy wodami powierzchniowymi a podziemnymi zwiększa ryzyko przenikania zanieczyszczeń, co wymaga szczególnej uwagi w kontekście ochrony zasobów wodnych, zwłaszcza że wody podziemne cechują się minimalną zdolnością do samooczyszczania się.

7.5. ODPORNOŚĆ ATMOSFERY

W kontekście presji emisyjnej, badany obszar charakteryzuje się marginalnym udziałem punktowych źródeł przemysłowych oraz ograniczonym natężeniem emisji liniowych związanych z transportem kołowym. Dominującym wzorcem antropogenicznej emisji są lokalne źródła spalania paliw stałych – w szczególności zdecentralizowane systemy grzewcze oparte na węglu oraz indywidualne paleniska domowe.

Kluczowym parametrem oddziaływania tych emitorów jest ich hypsometryczna lokalizacja w strefie przygruntowej sprzyjająca kumulacji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych (PM, B(a)P, SOx) w warstwie granicznej atmosfery. Mimo to, korzystna konfiguracja topograficzna terenu – charakteryzująca się wyraźną ekspozycją na przewiewające wiatry katabatyczne i anabatyczne – generuje efektywne przewietrzanie obszaru gminy.

W takich warunkach symulacje dyfuzyjne wskazują na wysoką wydolność atmosfery w zakresie samooczyszczania związanej z brakiem barier orograficznych utrudniających transport mas powietrza. Wskaźnik przewietrzania osiąga wartości świadczące o niskim ryzyku stagnacji aerozoli. W konsekwencji, potencjał buforowy powietrza wobec degradacji jakościowej ocenić należy jako podwyższony, nawet przy obecności emisji niskich.

8. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA

8.1. STAN CZYSTOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

W zakresie jakości powietrza oraz emitowanych do niego zanieczyszczeń nie ma możliwości dokładnego oszacowania danych m.in. ze względu na brak punktów monitoringowych jakości powietrza. W związku z tym analiza została oparta o dane udostępnione przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie i zawarte w „Ocenie jakości powietrza w województwie lubelskim za 2023 rok”.

Tabela 6. Klasyfikacja strefy z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
	SO ₂	NO ₂	CO	BaP	C ₆ H ₆	Pb	As	Ni	Cd	PM ₁₀	PM _{2,5}	O ₃
Strefa lubelska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1	D2

Źródło: Ocena Jakości Powietrza w Województwie Lubelskim za 2023 r.

Gmina Białopole wyróżnia się korzystnymi parametrami czystości powietrza, plasującymi się powyżej średniej krajowej. Obszar nie posiada znaczących zakładów

przemysłowych zdolnych generować krytyczne obciążenie aerosanitarne. Dominującą pulę emisji stanowią tu lokalne źródła energetyczne – przestarzałe kotłownie węglowe i indywidualne paleniska domowe, oraz źródłami komunikacji samochodowej.

Według raportu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Lublinie, gmina podlega monitoringowi w ramach makroregionu lubelskiego, gdzie zdiagnozowano jakość powietrza odpowiadającą klasie A. Oznacza to, że stężenia wszystkich substancji referencyjnych – benzen (C₆H₆), dwutlenku azotu (NO₂), dwutlenku siarki (SO₂), ołowiu (Pb), tlenku węgla (CO), ozonu troposferycznego (O₃) oraz pyłu zawieszonego PM₁₀ – utrzymują się systematycznie poniżej normatywów higienicznych określonych dla ochrony zdrowia ludzkiego. Taki profil środowiskowy sytuuje region wśród nielicznych enklaw o zachowanej równowadze antropogeniczno-naturalnej w skali województwa.

Na obszarze strefy lubelskiej nie wykazano obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych oraz poziomów docelowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Wykazano natomiast obszary przekroczeń poziomu celu długoterminowego ozonu, która uzyskała klasę D₂. Na obszarze strefy lubelskiej, w tym Gminy Białopole, od wielu lat występuje niski poziom zanieczyszczenia powietrza: dwutlenkiem siarki, dwutlenkiem azotu, benzenem, tlenkiem węgla oraz oznaczanymi w pyłe zawieszonym PM₁₀ metalami: ołowiem, arsenem, kadmem i niklem. W 2023 roku stężenia średnie roczne benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ na wszystkich stanowiskach pomiarowych nie przekroczyły poziomu docelowego. Analiza wyników pomiarów jakości powietrza na terenie strefy lubelskiej wykazała, że po raz pierwszy od 2014 roku na wszystkich stanowiskach pomiarowych został dotrzymany poziom docelowy benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀, co wskazuje na poprawę jakości powietrza w roku oceny. W porównaniu do roku poprzedniego, wartości stężeń tego zanieczyszczenia znacznie się obniżyły. Pomimo to, w dalszym ciągu istnieje problem z występowaniem wysokich stężeń benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ w sezonie grzewczym, co wskazuje, że główną przyczyną podwyższonych stężeń jest „niska” emisja pochodząca z indywidualnego ogrzewania budynków. W ostatnim dziesięcioleciu można zauważyć stopniową poprawę jakości powietrza pod względem zanieczyszczenia powietrza pyłem. W 2023 roku średnioroczne i dobowe stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ w stosunku do roku 2022 znacznie się obniżyły i na terenie strefy lubelskiej nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych. Przeprowadzona ocena jakości powietrza wykazała brak przekroczeń w 2023 roku poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5}. Na wszystkich stanowiskach pomiarowych został dotrzymany poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla fazy II (20 µg/m³). W porównaniu do roku 2022 wartości stężeń tego zanieczyszczenia, podobnie jak pyłu zawieszonego PM₁₀, znacznie się obniżyły. W sezonie letnim rejestrowany był wzrost stężeń ozonu, spowodowany obecnością w atmosferze jego prekursorów oraz, w dużej mierze, warunkami meteorologicznymi. W 2023 roku nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego ozonu określonego dla kryterium 100 ochrony zdrowia ludzi. Stwierdzono jednak, podobnie jak w latach poprzednich, przekroczenie poziomu celu długoterminowego na stacjach pomiarowych w województwie. W odniesieniu do kryterium ochrony roślin, w 2023 roku pomiary jakości powietrza oraz wyniki obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych określonych dla dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz poziomu docelowego ozonu. Przekroczenie w strefie lubelskiej stwierdzono w przypadku ozonu w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego.

Tabela 7. Klasyfikacja strefy z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		
	SO ₂	NO _x	O ₃
Strefa lubelska	A	A	A

Źródło: Ocena Jakości Powietrza w Województwie Lubelskim za 2023 r.

Zgodnie z klasyfikacją dla kryteriów ochrony roślin strefa ta została zaliczona do klasy A ze względu na brak przekroczeń poziomu dopuszczalnego stężeń SO₂, dotrzymanie wartości stężeń średniorocznych NO_x, dotrzymanie poziomu docelowego O₃ oraz klasy D2 ze względu na nie dotrzymanie poziomu celu długoterminowego O₃.

8.2.STAN CZYSTOŚCI HYDROSFERY

Dla potrzeb zarządzania wodami, w tym planowania w gospodarowaniu wodami, wody dzieli się na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Obszar Gminy Białopole podzielony jest na 7 jednolitych części wód powierzchniowych, obejmujących zlewnie ww. lokalnych cieków płynących w granicach gminy oraz w jej sąsiedztwie dla których przyporządkowano następujące kody:

- ✓ RW200015267143156 – Dopływ spod Jasienicy;
- ✓ RW2000162671431699 – Wełnianka
- ✓ RW200015267143152 – Dopływ z Zagórnik
- ✓ RW200015267143149 – Ubrodowianka
- ✓ RW200009267143165 – Wełnianka do Dopływu spod Kułakowic
- ✓ RW200012267143159 – Bug od granicy państwa do Wełnianki
- ✓ RW20000626714289 – Białka

Tabele poniżej przedstawiają informacje o stanie ekologicznym, celach środowiskowych i działaniach dla JCWP znajdujących się w obszarze Gminy Białopole.

KOD JCWP	RW200015267143156	
NAZWA JCWP	Dopływ spod Jasienicy	
CEL ŚRODOWISKOWY	STAN LUB POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności według wymagań gatunków chronionych
	STAN CHEMICZNY	Dobry stan chemiczny
OCENA RYZYKA NIEOSIĄGNIĘCIA CELÓW ŚRODOWISKOWYCH	zagrożona	

TERMIN OSIĄGNIĘCIA DOBREGO STANU	2027
UZASADNIENIE ODSZKODOWANIA	odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: azot ogólny, OWO, azot azotanowy, fosforany. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).
DZIAŁANIA PODSTAWOWE	
1) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
GRUPA DZIAŁAŃ	Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta.
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie w PZO/PO działań dot. wskazań obejmujących: zakres prac utrzymaniowych (modyfikacja, zaniechanie, prowadzenie prac zgodnie z katalogiem dobrych praktyk prac utrzymaniowych itp.), wprowadzenie modyfikacji renaturyzujących w ramach prac utrzymaniowych wg katalogu KPRWP, poprawę warunków siedliskowych w korycie, odtwarzanie siedlisk w korycie i strefie brzegowej w ramach prac renaturyzacyjnych wg KPRWP (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Obszar Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu).
2) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
GRUPA DZIAŁAŃ	Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych.

	Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta.
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie w PZO/PO działań dot. wskazań obejmujących: zakres prac utrzymaniowych (modyfikacja, zaniechanie, prowadzenie prac zgodnie z katalogiem dobrych praktyk prac utrzymaniowych itp.), wprowadzenie modyfikacji renaturyzujących w ramach prac utrzymaniowych wg katalogu KPRWP, poprawę warunków siedliskowych w korycie, odtwarzanie siedlisk w korycie i strefie brzegowej w ramach prac renaturyzacyjnych wg KPRWP (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Strzelecki Park Krajobrazowy).
3) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa
GRUPA DZIAŁAŃ	Działania kontrolne Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność
OPIS DZIAŁANIA	Działania kontrolne przestrzegania przez rolników rozporządzenia z dnia 12 lutego 2020 r w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” zgodnie z art. 108 pr. w., tj.: 1) stosowania programu działań, 2) spełnienia obowiązku posiadania planu nawożenia azotem, 3) stosowania nawozów zgodnie z planem nawożenia azotem.
4) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków dla obszarów chronionych
GRUPA DZIAŁAŃ	Działania naprawcze dla obszarów chronionych Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń.
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie do ustanawianych PZO/PO działań mających na celu redukcję dopływu zanieczyszczeń. Zalecane w sytuacji stwierdzenia ryzyka presji zrzutów oraz znaczącej presji na elementy fizykochemiczne dla realizacji celów środowiskowych obszarów chronionych przeznaczonych do ochrony siedlisk i gatunków w zakresie kryterium: dopływ zanieczyszczeń (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Obszar Natura 2000 Poleska Dolina Bugu).

5) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków dla obszarów chronionych
GRUPA DZIAŁAŃ	Działania naprawcze dla obszarów chronionych Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń.
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie do ustanawianych PZO/PO działań mających na celu redukcję dopływu zanieczyszczeń. Zalecane w sytuacji stwierdzenia ryzyka presji zrzutów oraz znaczącej presji na elementy fizykochemiczne dla realizacji celów środowiskowych obszarów chronionych przeznaczonych do ochrony siedlisk i gatunków w zakresie kryterium: dopływ zanieczyszczeń (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Obszar Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu).

KOD JCWP	RW2000162671431699
NAZWA JCWP	Welnianka
CEL ŚRODOWISKOWY	STAN LUB POTENCJAŁ EKOLOGICZNY dobry stan ekologiczny STAN CHEMICZNY stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w),benzo(b)fluoranten(w),benzo(g,h,i)perylen(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
OCENA RYZYKA NIEOSIĄGNIĘCIA CELÓW ŚRODOWISKOWYCH	zagrożona
TERMIN OSIĄGNIĘCIA DOBREGO STANU	do 2027 r.
UZASADNIENIE ODSTĘPSTWA	odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C; MMI. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości

	technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).
DZIAŁANIA PODSTAWOWE	
1) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków dla obszarów chronionych
GRUPA DZIAŁAŃ	Działania naprawcze dla obszarów chronionych Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń.
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie do ustanawianych PZO/PO działań mających na celu redukcję dopływu zanieczyszczeń. Zalecane w sytuacji stwierdzenia ryzyka presji zrzutów oraz znaczącej presji na elementy fizykochemiczne dla realizacji celów środowiskowych obszarów chronionych przeznaczonych do ochrony siedlisk i gatunków w zakresie kryterium: dopływ zanieczyszczeń (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Obszar Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu).
2) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków dla obszarów chronionych
GRUPA DZIAŁAŃ	Działania naprawcze dla obszarów chronionych Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie do ustanawianych PZO/PO działań mających na celu redukcję dopływu zanieczyszczeń. Zalecane w sytuacji stwierdzenia ryzyka presji zrzutów oraz znaczącej presji na elementy fizykochemiczne dla realizacji celów środowiskowych obszarów chronionych przeznaczonych do ochrony siedlisk i gatunków w zakresie kryterium: dopływ zanieczyszczeń (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Obszar Natura 2000 Poleska Dolina Bugu).
3) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków
GRUPA DZIAŁAŃ	Udrażnianie przegród poprzecznych i dostosowanie ich do wymagań budowli proekologicznych z uwzględnieniem spełnienia celów środowiskowych. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50).

4) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
GRUPA DZIAŁAŃ	Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta.
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie w PZO/PO działań dot. wskazań obejmujących: zakres prac utrzymaniowych (modyfikacja, zaniechanie, prowadzenie prac zgodnie z katalogiem dobrych praktyk prac utrzymaniowych itp.), wprowadzenie modyfikacji renaturyzujących w ramach prac utrzymaniowych wg katalogu KPRWP, poprawę warunków siedliskowych w korycie, odtwarzanie siedlisk w korycie i strefie brzegowej w ramach prac renaturyzacyjnych wg KPRWP (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Obszar Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu).
5) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
GRUPA DZIAŁAŃ	Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta.
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie w PZO/PO działań dot. wskazań obejmujących: zakres prac utrzymaniowych (modyfikacja, zaniechanie, prowadzenie prac zgodnie z katalogiem dobrych praktyk prac utrzymaniowych itp.), wprowadzenie modyfikacji renaturyzujących w ramach prac utrzymaniowych wg katalogu KPRWP, poprawę warunków siedliskowych w korycie, odtwarzanie siedlisk w korycie i strefie brzegowej w ramach prac renaturyzacyjnych wg KPRWP (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Obszar Natura 2000 Uroczyska Lasów Strzeleckich).
6) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
GRUPA DZIAŁAŃ	Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych.

	Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta.
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie w PZO/PO działań dot. wskazań obejmujących: zakres prac utrzymaniowych (modyfikacja, zaniechanie, prowadzenie prac zgodnie z katalogiem dobrych praktyk prac utrzymaniowych itp.), wprowadzenie modyfikacji renaturyzujących w ramach prac utrzymaniowych wg katalogu KPRWP, poprawę warunków siedliskowych w korycie, odtwarzanie siedlisk w korycie i strefie brzegowej w ramach prac renaturyzacyjnych wg KPRWP (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Strzelecki Park Krajobrazowy).

KOD JCWP	RW200015267143152	
NAZWA JCWP	Dopływ z Zagórnik	
CEL ŚRODOWISKOWY	STAN LUB POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MIR, MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)
	STAN CHEMICZNY	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
OCENA RYZYKA NIEOSIĄGNIĘCIA CELÓW ŚRODOWISKOWYCH	zagrożona	
TERMIN OSIĄGNIĘCIA DOBREGO STANU	do 2027 r.; wskaźniki biologiczne - po 2027 r.	
UZASADNIENIE ODSTĘPSTWA	odstępstwo polegające na złagodzeniu celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: IO, MIR, MMI, benzo(a)piren(w). Jest to spowodowane czynnikami wskazanymi w zestawie kolumn pn. „Wskazanie dominującego rodzaju presji determinujących stan wód”, które trwale uniemożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych. Presje trwale uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych zaspokajają ważne potrzeby społeczno-gospodarcze (określone w kolumnie pn. „Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych”) i na obecnym etapie stwierdza się brak alternatywnych opcji	

	zaspokojenia tych potrzeb (zob. kolumna pn. „Uzasadnienie braku alternatywnych opcji”). Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).
DZIAŁANIA PODSTAWOWE	
1) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
GRUPA DZIAŁAŃ	Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta.
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie w PZO/PO działań dot. wskazań obejmujących: zakres prac utrzymaniowych (modyfikacja, zaniechanie, prowadzenie prac zgodnie z katalogiem dobrych praktyk prac utrzymaniowych itp.), wprowadzenie modyfikacji renaturyzujących w ramach prac utrzymaniowych wg katalogu KPRWP, poprawę warunków siedliskowych w korycie, odtwarzanie siedlisk w korycie i strefie brzegowej w ramach prac renaturyzacyjnych wg KPRWP (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Obszar Natura 2000 Uroczyska Lasów Strzeleckich).
2) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
GRUPA DZIAŁAŃ	Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta.
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie w PZO/PO działań dot. wskazań obejmujących: zakres prac utrzymaniowych (modyfikacja, zaniechanie, prowadzenie prac zgodnie z katalogiem dobrych praktyk prac utrzymaniowych itp.), wprowadzenie modyfikacji renaturyzujących w ramach prac utrzymaniowych wg katalogu KPRWP, poprawę warunków siedliskowych w korycie, odtwarzanie siedlisk w korycie i strefie brzegowej w ramach prac renaturyzacyjnych wg KPRWP (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Strzelecki Park Krajobrazowy).

3) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
GRUPA DZIAŁAŃ	Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta.
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie w PZO/PO działań dot. wskazań obejmujących: zakres prac utrzymaniowych (modyfikacja, zaniechanie, prowadzenie prac zgodnie z katalogiem dobrych praktyk prac utrzymaniowych itp.), wprowadzenie modyfikacji renaturyzujących w ramach prac utrzymaniowych wg katalogu KPRWP, poprawę warunków siedliskowych w korycie, odtwarzanie siedlisk w korycie i strefie brzegowej w ramach prac renaturyzacyjnych wg KPRWP (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Obszar Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu).

KOD JCWP	RW200015267143149	
NAZWA JCWP	Ubrodowianka	
CEL ŚRODOWISKOWY	STAN LUB POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)
	STAN CHEMICZNY	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
OCENA RYZYKA NIEOSIĄGNIĘCIA CELÓW ŚRODOWISKOWYCH	zagrożona	
TERMIN OSIĄGNIĘCIA DOBREGO STANU	2027	
UZASADNIENIE ODSTĘPSTWA	odstępstwo polegające na złagodzeniu celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C; związki tributylocyny(w). Jest to spowodowane czynnikami wskazanymi w zestawie kolumn pn. „Wskazanie dominującego rodzaju presji determinujących stan wód”, które trwale	

	uniemożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych. Presje trwale uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych zaspokajają ważne potrzeby społeczno-gospodarcze (określone w kolumnie pn. „Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych”) i na obecnym etapie stwierdza się brak alternatywnych opcji zaspokojenia tych potrzeb (zob. kolumna pn. „Uzasadnienie braku alternatywnych opcji”). Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).
DZIAŁANIA PODSTAWOWE	
1) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków
GRUPA DZIAŁAŃ	Udrażnianie przegród poprzecznych i dostosowanie ich do wymagań budowli proekologicznych z uwzględnieniem spełnienia celów środowiskowych. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50).
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie w PZO/PO działań ograniczających negatywny wpływ obiektów piętrzących na cele środowiskowe wynikające z wymagań dla obszarów chronionych w zakresie dobrego stanu hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50). (Obszar Natura 2000 Uroczyska Lasów Strzeleckich, obszar Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu).
2) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
GRUPA DZIAŁAŃ	Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta.
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie w PZO/PO działań dot. wskazań obejmujących: zakres prac utrzymaniowych (modyfikacja, zaniechanie, prowadzenie prac zgodnie z katalogiem dobrych praktyk prac utrzymaniowych itp.), wprowadzenie modyfikacji renaturyzujących w ramach prac utrzymaniowych wg katalogu KPRWP, poprawę warunków siedliskowych w korycie, odtwarzanie siedlisk w korycie i strefie brzegowej w ramach prac renaturyzacyjnych wg KPRWP (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego,

	adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Obszar Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu).
3) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
GRUPA DZIAŁAŃ	Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta.
NAZWA DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie w PZO/PO działań dot. wskazań obejmujących: zakres prac utrzymaniowych (modyfikacja, zaniechanie, prowadzenie prac zgodnie z katalogiem dobrych praktyk prac utrzymaniowych itp.), wprowadzenie modyfikacji renaturyzujących w ramach prac utrzymaniowych wg katalogu KPRWP, poprawę warunków siedliskowych w korycie, odtwarzanie siedlisk w korycie i strefie brzegowej w ramach prac renaturyzacyjnych wg KPRWP (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Obszar Natura 2000 Uroczyska Lasów Strzeleckich).

KOD JCWP	RW200009267143165
NAZWA JCWP	Welnianka do Dopływu spod Kulakowic
CEL ŚRODOWISKOWY	STAN LUB POTENCJAŁ EKOLOGICZNY umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D STAN CHEMICZNY stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w),benzo(b)fluoranten(w),benzo(g,h,i)perylen(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
OCENA RYZYKA NIEOSIĄGNIĘCIA CELÓW ŚRODOWISKOWYCH	zagrożona
TERMIN OSIĄGNIĘCIA DOBREGO STANU	2027

UZASADNIENIE ODSTĘPSTWA	odstępstwo polegające na złagodzeniu celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C; benzo(a)piren(w),benzo(b)fluoranten(w),benzo(g,h,i)perylen(w). Jest to spowodowane czynnikami wskazanymi w zestawie kolumn pn. „Wskazanie dominującego rodzaju presji determinujących stan wód”, które trwale uniemożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych. Presje trwale uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych zaspokajają ważne potrzeby społeczno-gospodarcze (określone w kolumnie pn. „Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych”) i na obecnym etapie stwierdza się brak alternatywnych opcji zaspokojenia tych potrzeb (zob. kolumna pn. „Uzasadnienie braku alternatywnych opcji”). Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).
DZIAŁANIA PODSTAWOWE	
1) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków
GRUPA DZIAŁAŃ	Udrażnianie przegród poprzecznych i dostosowanie ich do wymagań budowli proekologicznych z uwzględnieniem spełnienia celów środowiskowych Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50).
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie w PZO/PO działań ograniczających negatywny wpływ obiektów piętrzących na cele środowiskowe wynikające z wymagań dla obszarów chronionych w zakresie dobrego stanu hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50). (Obszar Natura 2000 Uroczyska Lasów Strzeleckich).
2) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
GRUPA DZIAŁAŃ	Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta.
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie w PZO/PO działań dot. wskazań obejmujących:

	zakres prac utrzymaniowych (modyfikacja, zaniechanie, prowadzenie prac zgodnie z katalogiem dobrych praktyk prac utrzymaniowych itp.), wprowadzenie modyfikacji renaturyzujących w ramach prac utrzymaniowych wg katalogu KPRWP, poprawę warunków siedliskowych w korycie, odtwarzanie siedlisk w korycie i strefie brzegowej w ramach prac renaturyzacyjnych wg KPRWP (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Strzelecki Park Krajobrazowy).
3) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
GRUPA DZIAŁAŃ	Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta.
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie w PZO/PO działań dot. wskazań obejmujących: zakres prac utrzymaniowych (modyfikacja, zaniechanie, prowadzenie prac zgodnie z katalogiem dobrych praktyk prac utrzymaniowych itp.), wprowadzenie modyfikacji renaturyzujących w ramach prac utrzymaniowych wg katalogu KPRWP, poprawę warunków siedliskowych w korycie, odtwarzanie siedlisk w korycie i strefie brzegowej w ramach prac renaturyzacyjnych wg KPRWP (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Obszar Natura 2000 Uroczyska Lasów Strzeleckich).

KOD JCWP	RW200012267143159	
NAZWA JCWP	Bug od granicy państwa do Wełnianki	
CEL ŚRODOWISKOWY	STAN LUB POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Bug od ujścia Wełnianki do ujścia Huczawy (dla certy); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych
	STAN CHEMICZNY	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
OCENA RYZYKA NIEOSIĄGNIĘCIA	zagrożona	

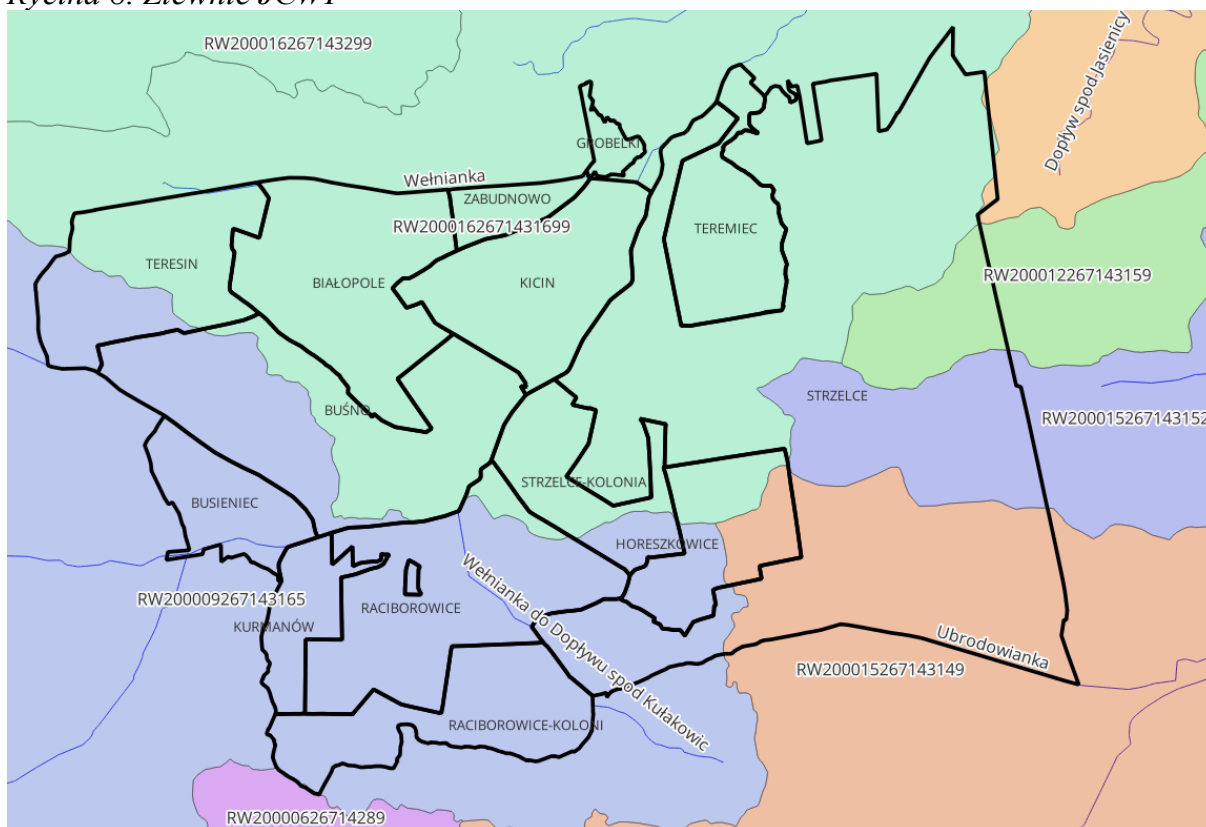
CELÓW ŚRODOWISKOWYCH	
TERMIN OSIĄGNIĘCIA DOBREGO STANU	2027
UZASADNIENIE ODSTĘPSTWA	odstępstwo polegające na złagodzeniu celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: benzo(a)piren(w). Jest to spowodowane czynnikami wskazanymi w zestawie kolumn pn. „Wskazanie dominującego rodzaju presji determinujących stan wód”, które trwale uniemożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych. Presje trwale uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych zaspokajają ważne potrzeby społeczno-gospodarcze (określone w kolumnie pn. „Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych”) i na obecnym etapie stwierdza się brak alternatywnych opcji zaspokojenia tych potrzeb (zob. kolumna pn. „Uzasadnienie braku alternatywnych opcji”). Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).
DZIAŁANIA PODSTAWOWE	
1) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków dla obszarów chronionych
GRUPA DZIAŁAŃ	Działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych.
OPIS DZIAŁANIA	Budowa oczek wodnych o powierzchni 25 m ² dla aktywnej ochrony płązów, okresowe ich czyszczenie i monitoring (co 2 lata). (Południoworostoczański Park Krajobrazowy).
2) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków dla obszarów chronionych
GRUPA DZIAŁAŃ	Działania naprawcze dla obszarów chronionych Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń.
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie do ustanawianych PZO/PO działań mających na celu redukcję dopływu zanieczyszczeń. Zalecane w sytuacji stwierdzenia ryzyka presji zrzutów oraz znaczącej presji na elementy fizykochemiczne dla realizacji celów środowiskowych obszarów chronionych przeznaczonych do ochrony siedlisk i gatunków w zakresie kryterium: dopływ zanieczyszczeń (zgodnie

	z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Obszar Natura 2000 Zachodniowołyńska Dolina Bugu).
3) KATEGORIA DZIAŁAŃ	Poprawa warunków dla obszarów chronionych
GRUPA DZIAŁAŃ	Działania naprawcze dla obszarów chronionych Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń.
OPIS DZIAŁANIA	Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie do ustanawianych PZO/PO działań mających na celu redukcję dopływu zanieczyszczeń. Zalecane w sytuacji stwierdzenia ryzyka presji zrzutów oraz znaczącej presji na elementy fizykochemiczne dla realizacji celów środowiskowych obszarów chronionych przeznaczonych do ochrony siedlisk i gatunków w zakresie kryterium: dopływ zanieczyszczeń (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji) (Obszar Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu).

KOD JCWP	RW20000626714289	
NAZWA JCWP	Białka	
CEL ŚRODOWISKOWY	STAN LUB POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [OWO, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartość w wodzie: do 2740 µS/cm), IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D
	STAN CHEMICZNY	dobry stan chemiczny
OCENA RYZYKA NIEOSIĄGNIĘCIA CELÓW ŚRODOWISKOWYCH	zagrożona	
TERMIN OSIĄGNIĘCIA DOBREGO STANU	2027	
UZASADNIENIE ODSTĘPSTWA	odstępstwo polegające na złagodzeniu celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: OWO, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C; IO. Jest to spowodowane czynnikami wskazanymi w zestawie kolumn pn. „Wskazanie dominującego	

	rodzaju presji determinujących stan wód”, które trwale uniemożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych. Presje trwale uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych zaspokajają ważne potrzeby społeczno-gospodarcze (określone w kolumnie pn. „Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych”) i na obecnym etapie stwierdza się brak alternatywnych opcji zaspokojenia tych potrzeb (zob. kolumna pn. „Uzasadnienie braku alternatywnych opcji”). Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).
DZIAŁANIA PODSTAWOWE	
Dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych.	

Rycina 8. Zlewnie JCWP



Źródło: opracowanie ekofizjograficzne do planu ogólnego Gminy Białopole

Jakość wód podziemnych w głównej mierze uzależniona jest od głębokości ich zalegania. Najbardziej narażone na zanieczyszczenie są wody gruntowe występujące w utworach czwartorzędowych: położone m.in. w dolinie Wełnianki, w obniżeniach terenu i

bocznych dolinkach. Wody gruntowe typu szczelinowo – warstwowego (znajdujące się w skałach kredowych), zalegające na większych głębokościach, nie budzą zastrzeżeń pod względem sanitarnym, natomiast wody płytsze mogą być skażone bakteriologicznie wskutek kontaktu z wodami porowymi.

Obszar gminy znajduje się w obrębie JCWPd 121. Badania wykazały, że stan ilościowy i chemiczny analizowanych JCWPd jest dobry. Cel środowiskowy: Osiągnięcie dobrego stanu chemicznego/Osiągnięcie dobrego stanu ilościowego. Stwierdzone presje /ocena ryzyka nieosiągnięcia celów: presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem/ niezagrożona.

8.3. STAN CZYSTOŚCI PEDOSFERY

Na terenie Gminy Białopole największe zagrożenie dla jakości gleb, stwarza nadmierne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin. Gleby obszaru analizy cechują się umiarkowanym zakwaszeniem. Zakwaszenie gleby ogranicza możliwości produkcyjne, a także sprzyja uaktywnianiu się związków toksycznych. Nadmierne zakwaszenie gleb jest czynnikiem zmniejszającym efektywność stosowania większości zabiegów agrotechnicznych, a zwłaszcza nawożenia mineralnego, co powoduje znaczne zmniejszenie plonów. Gleby gminy wykazują stosunkowo duże wyczerpanie ze składników mineralnych na poziomie 41-60% fosfor, 21-40% potas i 41-60% magnez. Dodatkowo gleby w pasach drogowych tras komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu, znajdują się pod wpływem zanieczyszczeń komunikacyjnych tj.: metale ciężkie, chlorki i fenole. Do takich tras zaliczyć należy drogę wojewódzką nr 844.

8.4. JAKOŚĆ KLIMATU AKUSTYCZNEGO

Hałas stanowi uciążliwość środowiskową uznawaną za jeden z ważniejszych powodów pogarszania się standardów życia mieszkańców. Największy wpływ na klimat akustyczny na analizowanym terenie ma hałas komunikacji drogowej. W obszarze analizy największą uciążliwość akustyczną stanowi droga wojewódzka nr 844, zakwalifikowana do tras o dużym natężeniu ruchu pojazdów osobowych i ciężarowych. Układ uzupełniający stanowią drogi powiatowe łączące wzajemnie ważniejsze miejscowości w obszarze gminy, a także łączące gminę z sąsiednimi gminami. Lokalne źródła hałasu na terenie gminy stanowią także drobne zakłady usługowe, obiekty użyteczności publicznej oraz sezonowo maszyny rolnicze pracujące na polach.

Główne źródło emisji hałasu komunikacyjnego na terenie Gminy Białopole stanowi droga wojewódzka nr 844. Według Generalnego Pomiaru Ruchu 2020-2021 przez gminę przebiegają 2 odcinki, które przedstawiono w tabeli poniżej. Z pomiarów wynika, że średni dobowy ruch roczny był największy na odcinku od granicy miasta Chełm do Białopola – wyniósł 4787 pojazdów silnikowych ogółem na dobę. O blisko jedną trzecią mniejszą liczbę pojazdów zarejestrowano na odcinku Białopole – Teratyn do skrzyżowania z drogą nr 846 – 3397 pojazdów/dobę. Na obydwu odcinkach ok. ponad 80% stanowiły samochody osobowe i mikrobusy. Tak duża liczba pojazdów na omawianych odcinkach wynika m.in. z potrzeby dojazdów do ośrodka centralnego gminy oraz znacznego ruchu turystycznego.

Tabela 8. Dane Generalnego Pomiaru Ruchu 2020-2021 dla wybranych odcinków drogi wojewódzkiej nr 816 obejmujących teren Gminy Białopole

Nr drogi	Odcinek drogi	SDRR poj. silnik. ogółem	Motocykle	Sam. osobowe mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Autobusy	Ciągniki rolnicze
						bez przyczepy	z przyczepą		
844	Chełm - Białopole	4787	55	4286	210	63	152	8	13
844	Białopole - Teratyn /DW846/	3397	54	2837	274	66	129	11	26

źródło: Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021

W dniu 19.06.2024 r. Uchwałą nr III/44/2024 Sejmik Województwa Lubelskiego przyjął „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego”, którego celem jest zmniejszenie liczby osób narażonych na negatywne skutki zdrowotne powodowane hałasem, tj. ograniczenie liczby osób dotkniętych szkodliwym skutkiem hałasu w postaci znacznej uciążliwości, zaburzeń snu i ryzyka wystąpienia choroby niedokrwiennej serca. Cel ten realizowany jest za pomocą określonych w niniejszym programie działań w zakresie ochrony przed hałasem, planowanych do realizacji w latach 2024-2029. Program stanowi strategiczną ocenę stanu klimatu akustycznego na terenie województwa lubelskiego wraz z określeniem kierunków działań naprawczych, które w trakcie obowiązywania dokumentu powinny zostać zrealizowane w celu poprawy środowiska akustycznego na analizowanym obszarze. Program swoim zakresem obejmuje tereny, dla których została wykonana ocena w ramach strategicznych map hałasu. Dla drogi wojewódzkiej nr 844 nie została opracowana strategiczna mapa hałasu.

8.5.PROMIENIOWANIE ELEKTROENERGETYCZNE

Ujemny wpływ na stan środowiska i zdrowie ludzi mają urządzenia, które emitują fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości od 0,1 do 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz, umieszczone w środowisku naturalnym. Do głównych, sztucznych źródeł emisji pól elektromagnetycznych stanowiących zagrożenie dla środowiska należą:

- linie i stacje elektroenergetyczne – źródła pól elektrycznych i magnetycznych o częstotliwości 50 Hz;
- instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne – urządzenia wytwarzające pola elektromagnetyczne o częstotliwości od ok. 0,1 MHz do ok. 100 GHz.

Na terenie Gminy Białopole zlokalizowane są sieci dystrybucyjne wyłącznie średniego i niskiego napięcia, w przeważającym udziale linii napowietrznych.

Zgodnie z Oceną Poziomów Pól Elektromagnetycznych w Środowisku w roku 2023 w Województwie Lubelskim prowadzonym przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska analiza pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie województwa lubelskiego wykazała, iż nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w środowisku.

9. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

Plan ogólny zastąpi dotychczasowe studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Będąc aktem prawa miejscowego, jego postanowienia będą wiążące zarówno przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP), jak i przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy (WZ). Wydawanie decyzji WZ będzie możliwe wyłącznie na obszarach wyznaczonych w planie ogólnym. To rozwiązanie zapewni gminom większą kontrolę nad lokalnym rozwojem zabudowy i jej charakterem, mając na celu ograniczenie niekontrolowanej suburbanizacji.

Ustawodawca wyznaczył termin na uchwalenie planów ogólnych do 30 czerwca 2026 roku. Po tym terminie studia uwarunkowań stracą moc. Brak uchwalonego planu ogólnego uniemożliwi prowadzenie jakichkolwiek prac planistycznych na terenie gminy. Analogicznie do decyzji WZ, których wydanie będzie niemożliwe bez wskazania w planie obszarów uzupełnienia zabudowy, niemożliwe stanie się także uchwalanie nowych planów miejscowych.

10. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

W ramach procesu planistycznego, dotyczącego możliwości realizacji inwestycji komercyjnych, mieszkaniowych oraz infrastrukturalnych, dokonano analizy zagadnień mogących stanowić potencjalne problemy dla wdrożenia ustaleń projektu planu ogólnego. Uwzględniając uwarunkowania środowiskowe, aktualny stan zagospodarowania przestrzennego oraz prognozowane kierunki rozwoju i charakter planowanych funkcji, wyodrębniono kwestie opisane poniżej. Stanowią one potencjalne źródło trudności w zakresie ochrony środowiska.

10.1. OCHRONA PRZYRODY

Obszary Natura 2000

W rozumieniu art. 33 ustawy o ochronie przyrody zabrania się podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony tych obszarów, w szczególności mogących:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
- wpływać negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

W przypadku nadrzędnego interesu publicznego i braku rozwiązań alternatywnych, realizacja inwestycji mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru NATURA

2000 jest możliwa na tych obszarach, przy zapewnieniu kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów NATURA 2000, o czym mówi art. 34 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. W granicach Gminy Białopole występują obszary NATURA 2000, a mianowicie:

Specjalny Obszar Ochrony – PLH 060099 Uroczyska Lasów Strzeleckich – Obszar proponowany przez Rząd RP w 2009 roku jako OZW. Zajmuje powierzchnię 3598,6 ha i składa się z dwóch części. Mniejszej o pow. 497 ha w północnej części kompleksu obejmującej również fragment łąk z doliny rzeki Welnianki. Druga część ostoi, o powierzchni ok. 3101.6 ha, obejmuje południowo zachodni fragment kompleksu leśnego z sąsiadującymi obszarami łąkowymi w dolinie rzeki Ubrodowicy. W zarządzie Nadleśnictwa Strzelce Zajmuje powierzchnię 2990,69 ha. Obszar położony jest w południowej części obniżenia Dubienki w sąsiedztwie doliny Bugu, obejmuje najcenniejsze przyrodniczo fragmenty kompleksu leśnego Lasów Strzeleckich wraz z przylegającymi terenami łąkowymi. Na obszarze występują typy siedlisk wymienionych z Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG: Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Na terenie obszaru znajduje się ponadto zatwierdzona strefa ochronna ciemieżycy czarnej – jest to gatunek wg Polskiej Czerwonej księgi Roślin w Polsce krytycznie zagrożony. Dla obszaru Natura 2000 „Uroczyska Lasów Strzeleckich” obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych obowiązujących w zakresie ochrony przyrody oraz zadania wynikające z obowiązującego Planu zadań ochronnych przyjętego Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 12 stycznia 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Lasów Strzeleckich PLH060099), zgodnie z którym określone zostały cele działań ochronnych wraz z wskazaniem obszarów ich wdrażania. Wśród celów działań ochronnych wymienia się:

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1	6510 Niżowe świeże łąki ekstensywne (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	• Hamowanie sukcesji w celu zachowania otwartego charakteru • Utrzymanie półnaturalnej roślinności łąkowej (maks. 5% pokrycia krzewami na obszarach heterogenicznych) • Kontynuacja ekstensywnego użytkowania kośnego
2	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	• Utrzymanie średniego wieku drzewostanu (poprawa wskaźnika wieku) • Zwiększenie zasobności martwego drewna do >20 m³/ha • Poprawa wskaźników: "Martwe drewno łączne" oraz "Martwe drewno leżące/stojące"
3	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	• Utrzymanie średniego wieku drzewostanu (poprawa wskaźnika wieku) • Zwiększenie zasobności martwego drewna do >20

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
		m³/ha • Poprawa wskaźników: "Martwe drewno łączne" oraz "Martwe drewno leżące/stojące"
4	1308 Mopek (<i>Barbastella barbastellus</i>)	• Zwiększenie zasobności martwego drewna do >20 m³/ha
5	1323 Nocek Bechsteina (<i>Myotis bechsteinii</i>)	• Zwiększenie zasobności martwego drewna do >20 m³/ha
6	1337 Bóbr europejski (<i>Castor fiber</i>)	• Utrzymanie dotychczasowych warunków siedliskowych (poziom ochrony FV)
7	1166 Traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	• Zachowanie aktualnych warunków siedliskowych (poziom ochrony FV)
8	1188 Kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>)	• Utrzymanie naturalnej rytmiki zalewów • Zachowanie struktury przestrzennej siedlisk (poziom ochrony FV)
9	1052 Przeplatka maturna (<i>Hypodryas maturna</i>)	• Zachowanie bazy pokarmowej • Utrzymanie półnaturalnych łąk (maks. 10% pokrycia krzewami) • Kontynuacja tradycyjnego koszenia (po 15 września) • Zapewnienie obecności czarcikęsu łąkowego (>50 osob./25 m²)
10	1059 Modraszek telejus (<i>Maculinea telejus</i>)	• Utrzymanie otwartego charakteru łąk i bazy pokarmowej • Zachowanie półnaturalnych łąk (maks. 10% pokrycia krzewami) • Kontynuacja tradycyjnego użytkowania kośnego • Zapewnienie występowania krwiściagu lekarskiego na >20% powierzchni
11	1060 Czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>)	• Zachowanie bazy pokarmowej • Utrzymanie skupień szczawiu na min. 2% powierzchni kompleksu łąkowo-zaroślowego

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
12	1061 Modraszek nausitous (<i>Maculinea nausithous</i>)	• Utrzymanie otwartego charakteru łąk i bazy pokarmowej • Zachowanie półnaturalnych łąk (maks. 10% pokrycia krzewami) • Kontynuacja tradycyjnego użytkowania kośnego • Zapewnienie występowania krwiściagu lekarskiego na >20% powierzchni
13	1065 Przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>)	• Utrzymanie otwartego charakteru łąk i bazy pokarmowej • Zachowanie półnaturalnych łąk (maks. 10% pokrycia krzewami) • Kontynuacja tradycyjnego użytkowania kośnego • Zapewnienie obecności czarcikęsu łąkowego (>50 osob./25 m²)
14	4038 Czerwończyk fioletek (<i>Lycaena helle</i>)	• Utrzymanie otwartego charakteru łąk i bazy pokarmowej • Zachowanie półnaturalnych łąk (maks. 10% pokrycia krzewami) • Kontynuacja tradycyjnego użytkowania kośnego • Zapewnienie udziału rdestu wężownika na >50% powierzchni
15	4026 Zagłębek bruzdkowany (<i>Rhysodes sulcatus</i>)	• Zwiększenie zasobności martwego drewna do >20 m³/ha
16	1617 Starodub łąkowy (<i>Angelica palustris</i>)	• Poprawa wskaźników: "Stopień zarośnięcia" i "Konkurencyjność gatunków" • Zachowanie otwartych łąk (maks. 5% pokrycia krzewami na obszarach heterogenicznych) • Kontynuacja ekstensywnego użytkowania kośnego
17	1902 Obuwik pospolity (<i>Cypripedium calceolus</i>)	• Ograniczenie ocienienia do maks. 50%
18	4068 Dzwonecznik wonny (<i>Adenophora lilifolia</i>)	• Ograniczenie ocienienia do maks. 50%

Obszar Specjalnej Ochrony - PLB 060007 Lasy Strzeleckie – Obszar powołany Rozporządzeniem Ministra Środowiska dnia 21.07.2004 r., Dz. U nr 229, poz. 2313. Zajmuje

powierzchnię 8 749,4 ha na terenie gmin Białopole, Dubienka, Horodło i Hrubieszów. W zarządzie Nadleśnictwa Strzelce obejmuje obszar 7997 ha. Jest to obszar położony w pobliżu granicy polsko – ukraińskiej, między Bugiem a Wełnianką. Fragmenty ostoi są silnie podtopione. Dominują drzewostany dębowo – grabowe. W granicach ostoi występują gatunki ptaków z Zał. I Dyrektywy Ptasiej oraz 2 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Wartość przyrodnicza i znaczenie Lasów Strzeleckich pod względem ornitologicznym (ostoja ptasia o randze europejskiej E 69). Dla obszaru obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych obowiązujących w zakresie ochrony przyrody oraz zadania wynikające z obowiązującego Planu zadań ochronnych przyjętego Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 12 stycznia 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 **Lasy Strzeleckie PLB060007**), zgodnie z którym określone zostały cele działań ochronnych wraz z wskazaniem obszarów ich wdrażania. Wśród celów działań ochronnych wymienia się:

<i>Lp.</i>	<i>Przedmiot ochrony</i>	<i>Cele działań ochronnych</i>
1	A072 <i>Trzmielojad</i> (<i>Pernis apivorus</i>)	1. Utrzymanie otwartych łąk kośnych jako biotopu żerowiskowego 2. Ochrona starych drzew zapewniających biotop lęgowy
2	A089 <i>Orlik krzykliwy</i> (<i>Aquila pomarina</i>)	1. Zachowanie otwartych łąk kośnych dla żerowisk 2. Zabezpieczenie starych drzew jako miejsc lęgowych
3	A321 <i>Mucholówka białoszyja</i> (<i>Ficedula albicollis</i>)	1. Ochrona starych drzew stanowiących biotop lęgowy 2. Zapewnienie optymalnej liczby miejsc gniazdowania
4	A108 <i>Głuszc</i> (<i>Tetrao urogallus</i>)	Brak możliwości ustalenia celów ochronnych ze względu na nieobecność gatunku na terenie oraz brak zidentyfikowanych zagrożeń

Działania ochronne dla trzmielojada (*Pernis apivorus*) oraz orlika krzykliwego (*Aquila pomarina*) koncentrują się na zachowaniu i utrzymaniu otwartego charakteru łąk koszno-pastwiskowych oraz starych drzew stanowiących potencjalne miejsca lęgowe. W tym celu stosuje się specjalne metody użytkowania łąk w ramach programów rolno-środowiskowych, takie jak ograniczone nawożenie oraz koszenie i wypas w określonych terminach, aby nie

zakłócać okresu lęgowego ptaków. Dodatkowo prowadzi się monitoring siedlisk, który pozwala na ocenę stanu biotopów i wykrywanie ewentualnych zagrożeń wynikających z sukcesji roślinności czy działań człowieka.

Dla muchołówki białoszyjej (*Ficedula albicollis*) kluczowe jest utrzymanie odpowiedniej liczby starych drzew, które stanowią miejsca lęgowe. W ramach działań ochronnych zakłada się 250 budek lęgowych w młodych drzewostanach, aby zwiększyć dostępność miejsc do gniazdowania. Monitoring tego gatunku jest realizowany w 5. i 10. roku obowiązywania Planu Zadań Ochronnych, co umożliwia ocenę skuteczności podjętych działań i ewentualną korektę strategii ochronnej.

Dodatkowo na całym obszarze prowadzona jest szeroko zakrojona działalność informacyjna i edukacyjna. Ustawiane są tablice informacyjne przy drogach wjazdowych i ścieżkach granicznych, a także organizowane spotkania z mieszkańcami, przedsiębiorcami i przedstawicielami samorządów. Celem tych działań jest podniesienie świadomości ekologicznej oraz włączenie lokalnej społeczności w proces ochrony przyrody, co zwiększa efektywność wszystkich działań ochronnych.

Na poziomie administracyjnym i naukowym prowadzone są działania monitoringu i weryfikacji stanu wszystkich gatunków objętych ochroną. Przykładem jest weryfikacja obecności głuszca (*Tetrao urogallus*), gatunku potencjalnie występującego na obszarze, co pozwala określić konieczność dalszych interwencji ochronnych. Monitoring obejmuje również ocenę jakości siedlisk, inwazję roślin ekspansywnych oraz zmiany w strukturze roślinności, co pozwala na bieżąco dostosowywać metody ochrony do aktualnych warunków.

Strzelecki Park Krajobrazowy – perła przyrodnicza Lubelszczyzny

Akty prawne dotyczące utworzenia i funkcjonowania tego obszaru:

- Uchwała WRN w Chełmie Nr XVIII/89/83 z dnia 28 marca 1983 r. w sprawie ustanowienia parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa chełmskiego
- Rozporządzenie Nr 32 Wojewody Zamojskiego z dnia 8 lipca 1993 r. w sprawie utworzenia parku krajobrazowego pod nazwą Strzelecki Park Krajobrazowy
- Rozporządzenie Nr 34 Wojewody Lubelskiego z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie Strzeleckiego Parku Krajobrazowego.
- Rozporządzenie Nr 38 Wojewody Lubelskiego z dnia 26 lipca 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Strzeleckiego Parku Krajobrazowego

Utworzony w 1983 roku Strzelecki Park Krajobrazowy to prawdziwa oaza dzikiej natury. Chroni rozległy kompleks Lasy Strzeleckich oraz fragment malowniczej doliny Bugu – jednej z ostatnich nieujarzmionych rzek w Polsce. Jej kręte koryto, wcięte na głębokość do 5 metrów, tworzy liczne starorzecza, zwane lokalnie bużyskami. Rzeźba terenu jest tu przeważnie równinna, urozmaicona jedynie niewielkimi pagórkami, ale to właśnie rozległa dolina Bugu nadaje krajobrazowi wyjątkowego charakteru.

Zdecydowaną większość parku pokrywają zwarte lasy, jedynie w południowej części przerwane łąkami w dolinie Ubrodownianki. Wśród dominujących siedlisk wyróżnia się las świeży, las mieszany świeży i las wilgotny. W drzewostanie królują dąb szypułkowy, sosna i grab, a towarzyszą im brzozy, jawory, osiki, jesiony, lipy drobnolistne i olsza czarna. Wiele drzewostanów ma charakter wielogatunkowy i wielopiętrowy, a najważniejszym zbiorowiskiem jest grąd subkontynentalny w odmianie wołyńskiej.

W lasach tych spotkać można rzadkie i chronione gatunki, takie jak: storczyk kukawka, pluskwica europejska, ciemiężycza czarna, dzwoniecznik wonny, obuwik pospolity, lilia złotogłów, orlik pospolity.

Wśród leśnych bagien i oczek wodnych żyje jeden z najrzadszych gadów Europy – żółw błotny, zagrożony wyginięciem (gatunek zagrożony wyginięciem w skali Europy). To również ważna ostoja dla motyla przeplatki maturny, którego gąsienice żerują na jesionach, a zimują w ściółce leśnej.

Grabowiecko-Strzelecki Obszar Chronionego Krajobrazu

Akty prawne dotyczące utworzenia i funkcjonowania tego obszaru:

- Uchwała Nr XLIV/645/2018 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 8 października 2018 r. w sprawie Grabowiecko-Strzeleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2018 r. poz. 4870)
- Rozporządzenie Nr 50 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r. w sprawie Grabowiecko-Strzeleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Dz. Urz. Woj. Lub z 2006 r. Nr 69, poz. 1288
- Rozporządzenie Nr 51 Wojewody Chełmskiego z dnia 26 czerwca 1998 r. w sprawie Grabowiecko-Strzeleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

Ten obszar składa się z dwóch enklaw oddzielonych Skierbieszowskim Parkiem Krajobrazowym. Fragmenty obszaru (4 440 ha w obrębie gminy) położone są w północno-wschodniej i południowo-wschodniej części gminy, częściowo pokrywają się z otuliną Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego. Choć lasy nie zajmują tu dużo miejsca (7 % powierzchni), są wyjątkowo naturalne, porastając trudno dostępne zakątki. Wschodnia część to Obniżenie Dubienki z dolinami Welnianki i Bugu, zaś zachodnia – Wyniosłość Giełczewska i Działy Grabowieckie, poprzecinane dolinami Wojsławki i Żółkiewki. Obszar charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, o dużych walorach widokowych, obecnością długich stoków o ekspozycji południowej oraz systemem suchych dolinek i wąwozów wiążących się z występowaniem pokrywy lessowej.

Rezerваты przyrody: Liski i Siedliszcze

- Rezerwat Liski (71,4 ha) powstał w 1978 roku, by chronić naturalne dębowo-sosnowe drzewostany. Stanowi on mozaikę grądu, boru mieszanego i świetlistej dąbrowy. Rosną tu pomnikowe dęby i unikalny ekotyp „sosny matczańskiej” o charakterystycznej, dachówkowatej korze. W runie występują m.in. lilia złotogłów i barwinek pospolity, a w koronach drzew gniazduje muchołówka białoszyja. W części południowo – wschodniej rezerwatu występuje stanowisko lęgowe chronionego ochroną strefową bociana czarnego.
- Rezerwat Siedliszcze (15,12 ha) utworzono w 1975 roku dla ochrony orlika krzykliwego i fragmentu naturalnego grądu. To także ważne stanowisko dla podkolana białego i kruszczyka szerokolistnego. Znajduje się on na skraju kompleksu Lasów Strzeleckich w bezpośrednim sąsiedztwie doliny Welnianki. Utworzony został w celu zachowania miejsc lęgowych orlika krzykliwego oraz fragmentu przeszło 120-letniego grądu niskiego o charakterze naturalnym z niewielkim udziałem łęgu olszowo-jesionowego

i olsu. Z roślin chronionych ochroną ścisłą w rezerwacie „Siedliszcze” występuje: lilia złotogłów, buławnik wielkokwiatowy, przylaszczka pospolita.

Na terenie Gminy Białopole znajdują się **pomniki przyrody**:

- Zarośla łąkowe z polankami porośniętymi roślinnością zielną o charakterze stepowym, o nazwie „Kamieniołom”, o pow. 0,98 ha, Teresin, gm. Białopole, powiat chełmski, decyzja z 2009 r
- Nisza źródłowa o pow. 0,16 ha, położona na skraju doliny rzeki Wełnianki, wśród łąk, w pobliżu granicy z gruntami ornymi, Buśno, gm. Białopole, powiat chełmski, własność prywatna, decyzja z 1998 r.
- Zbiorowisko roślin stepowych „Wisienka stepowa”, o pow. 1,30 ha, zadrzewienia pasmowe wśród pól z licznie rosnącą wisienką stepową (*Cerasus fruticosa*), Białopole, gm. Buśno, powiat chełmski, decyzja z 2009 r.
- 4 dęby szypułkowe w miejscowości Busieniec, utworzony zarządzeniem Nr 20 Wojewody Chełmskiego z dnia 10 grudnia 1985 r. (Dz. Urzęd. Woj. Chełmskiego Nr 6, poz. 18);

W stosunku do pomników przyrody obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych, obowiązujących w zakresie ochrony przyrody. W kontekście zagospodarowania przestrzennego, istotne pozostają ograniczenia i zakazy dotyczące:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno -błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu
- 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 10) zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- 11) umieszczania tablic reklamowych

Powyższe zakazy nie dotyczą:

- prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

Chronione i rzadkie gatunki roślin, zwierząt i grzybów - na obszarze Gminy Białopole występują gatunki roślin i zwierząt, które objęte są ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody oraz rozporządzeń w sprawie ochrony gatunkowej roślin i zwierząt. W stosunku do w/w gatunków roślin i zwierząt niezbędne jest podjęcie działań chroniących te stanowiska, określonych w przepisach odrębnych.

10.2. OCHRONA ZŁÓŻ KOPALIN

Ochrona zasobów kopalin określają przepisy *ustawy Prawo geologiczne i górnicze Dz.U. 2024 poz. 1290*). Ma ona na celu zabezpieczenie dostępności tych zasobów w celu ich gospodarczego wykorzystania w przyszłości. Rozwój eksploatacji złóż winien być uwarunkowany ochroną środowiska jak i całego złoża poprzez:

- ✓ prowadzenie eksploatacji złóż z uwzględnieniem racjonalnego ich wykorzystania;
- ✓ stosowanie technologii zapewniających ograniczenie ujemnych skutków eksploatacji złoża na środowisko naturalne;
- ✓ przeciwdziałanie degradacji ziemi i krajobrazu poprzez sukcesywne prowadzenie rekultywacji i zagospodarowania terenów poeksploatacyjnych.

Na terenie gminy występuje 5 złóż

- Putnowice (Kaflarnia) IB 2978 Złoże składa się z 2 obszarów odl. o ok. 3 km: 1) obszar Buśno (surowiec ilasty) we wsi Buśno 2) obszar Putnowice (kreda pisząca) ok. 0,5 km na NE od Putnowic Górnych (gm. Wojsławice).
- Buśno I KN 6390 złoże skreślone z bilansu zasobów M
- Buśno dz. 834 KN 8541 złoże skreślone z bilansu zasobów M
- Buśno IC 1979 surowce ilaste d/p cementu, surowce ilaste ceramiki budowlanej. Złoże eksploatowane okresowo.
- Białopole IB 1982 surowce ilaste ceramiki budowlanej. Eksploatacja złoża zaniechana

Złoże „Buśno” IC 1979 – posiada zatwierdzone zasoby w kat. C1 z jakością w kat. B w ilości - 2192,3 tys. m³, powierzchnia złoża – 14,9 ha, głębokość zalegania złoża 0,2 – 2,5 m, grubość nadkładu – do 2,5 m, miąższość złoża – 1,1 – 14,6 m. Złoże stanowią gliny lessowate o miąższości 1-14 m. Są to utwory osadowe o różnej zawartości frakcji ilastej, zawierające miejscami wkładki piasków ilastych oraz namułu organicznego. Złoże podścielone jest utworami kredowymi, nadkład stanowią piaski pylaste i piaski drobne.

10.3. OCHRONA ZASOBÓW WODNYCH

Zlewnie wód powierzchniowych chronione są prawnie poprzez obejmowanie ich statusem obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych. Ochrona wód według *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska* polega na zapewnieniu ich jak najlepszej jakości, w tym utrzymywanie ilości wody na poziomie zapewniającym ochronę równowagi biologicznej, w szczególności przez utrzymywanie jakości wód powyżej albo co najmniej na poziomie wymaganym w przepisach oraz doprowadzanie jakości wód co najmniej do wymaganego przepisami poziomu, gdy nie jest on osiągnięty.

Wody podziemne i obszary ich zasilania podlegają ochronie, polegającej w szczególności na zmniejszaniu ryzyka zanieczyszczenia tych wód poprzez ograniczenie oddziaływania na

obszary ich zasilania oraz utrzymywaniu równowagi zasobów tych wód, o czym mówi *art. 98 pkt 1 ustawy Prawo ochrony środowiska*.

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów wodnych, *ustawa Prawo wodne* przewiduje możliwość ustanowienia stref ochronnych ujęć wody oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych, w których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody w celu ochrony zasobów tych wód przed degradacją.

Wszystkie miejscowości w gminie Białopole, poza częścią rozproszoną zabudowy kolonijnej posiadają dostęp do grupowej sieci wodociągu gminnego, który jest zaopatrywany z dwóch niezależnych ujęć wody. Lokalizacja ujęć wody pitnej wraz ze stacjami uzdatniania wody:

1. Białopole -na potrzeby ujęcia pracują dwie studnie głębinowe (60m). Wydajność ujęcia wynosi $80 \text{ m}^3/\text{h}$, produkcja wody wynosi $120 \text{ m}^3/\text{dobę}$. Ujęcie wody zasila wodociąg grupowy dostarczający wodę do wsi: Białopole, Teresin. Kicin, Zabudnowo i Grobelki
2. Raciborowice – na potrzeby ujęcia pracują dwie studnie głębinowe (72,5 i 75m). Wydajność stacji to $60 \text{ m}^3/\text{h}$, produkcja wody wynosi $136 \text{ m}^3/\text{dobę}$. Ujęcie wody zasila wodociąg grupowy dostarczający wodę do wsi: Raciborowice, Raciborowice Kolonia, Kurmanów, Strzelce, Strzelce Kolonia, Horeszkowice, Teremiec, Buśno i Busieniec.

Eksplloatowane ujęcia wody posiadają rezerwy w zakresie możliwości poboru wody. Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, iż realizacja ustaleń projektu planu ogólnego nie powinna wpłynąć na jakość ujmowanej wody.

Dla w/w ujęć wód nie wyznaczono stref ochrony pośredniej. Strefa ochrony bezpośredniej mieści się w obszarze nieruchomości objętej lokalizacją ujęcia wód podziemnych. Teren ochrony bezpośredniej powinien być ogrodzony. Na terenie ochrony bezpośredniej ujęć wód należy:

- odprowadzać wody opadowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
- zagospodarować teren zielenią;
- odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
- ograniczyć do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody

Naczelnym celem w zakresie ochrony zasobów wodnych, jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków. Cel ten jest realizowany m. in. przez opracowanie dla każdego wydzielonego w Polsce obszaru dorzecza planu gospodarowania wodami. Jednym z narzędzi mającym na celu usprawnienie procesu osiągania celów środowiskowych jest realizacja ustaleń *Planu gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Wisły*” (*Dz. U. 2023 poz. 300*), który jest podstawowym dokumentem planistycznym w zakresie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Celem środowiskowym dla jednolitych części wód powierzchniowych jest ochrona, poprawa oraz przywracanie stanu jednolitych części wód powierzchniowych, aby osiągnąć dobry stan tych wód, a także zapobieganie pogorszeniu ich stanu. Wśród celów środowiskowych dla wód podziemnych wymienia się: zapobieganie lub ograniczanie

wprowadzania do nich zanieczyszczeń; zapobieganie pogarszaniu oraz poprawa ich stanu; oraz ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan. W myśl art. 68 ustawy *Prawo wodne*, dopuszczalne jest nieosiągnięcie dobrego stanu ekologicznego oraz niezapobieżenie pogorszeniu stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych jeżeli:

- ✓ podejmowane są wszelkie działania, aby łagodzić skutki negatywnych oddziaływań na stan jednolitych części wód;
- ✓ przyczyny zmian i działań, o których mowa w art. 66 i art. 67, są szczegółowo przedstawione w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza i są aktualizowane co 6 lat;
- ✓ przyczyny zmian i działań, są uzasadnione nadrzędnym interesem publicznym, a pozytywne efekty dla środowiska i społeczeństwa związane z ochroną zdrowia, utrzymaniem bezpieczeństwa oraz zrównoważonym rozwojem przeważają nad korzyściami utraconymi w następstwie tych zmian i działań;
- ✓ zakładane korzyści wynikające ze zmian i działań, o których mowa w pkt 1–3, nie mogą zostać osiągnięte przy zastosowaniu innych działań, znacząco korzystniejszych z punktu widzenia interesów środowiska, ze względu na negatywne uwarunkowania wykonalności technicznej lub nieproporcjonalnie wysokie koszty.

Obszar Gminy Białopole znajduje się w obrębie JCWPd nr PLGW200121. JCWPd cechują się użytkowaniem rolniczym. Ocena stanu JCWPd nr 121 wykazała, że stan jakościowy wód jest dobry, a ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych – niezagrażona.

10.4. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ

Zgodnie z ustawą *Prawo wodne* za obszary szczególnego zagrożenia powodzią, dla których obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu, uznaje się:

- obszar szczególnego zagrożenia powodzią dla którego prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $Q = 10\%$, raz na 10 lat;
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią, dla którego prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $Q = 1\%$, raz na 100 lat;
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska stanowiące działki ewidencyjne

Na obszarze gminy nie wyznaczono obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

10.5. OCHRONA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH

Grunty rolne i leśne podlegają ochronie przed nierolniczym i nieleśnym użytkowaniem na podstawie *ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 82)*. W myśl zapisów art. 3 ust. 1 ww. ustawy, ochrona gruntów rolnych polega na:

- ograniczaniu przeznaczania ich na cele nieleśne lub nierolnicze;

- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi;
- rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze;
- zachowanie torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych;
- ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Ustawą z dnia 7 lipca 2023 roku o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym („Reforma planistyczna”), która weszła w życie 24 września 2024 r, dokonano istotnych zmian w procedurach planistycznych. Główna zmiana wprowadzona Reformą planistyczną, to nałożenie na każdą gminę obowiązku uchwalenia planu ogólnego, który zastąpi dotychczasowe studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Równie istotne zmiany Reforma planistyczna wprowadziła w zakresie odrolnienia gruntów, dotycząc bezpośrednio procedur zmiany statusu działki rolniczej na teren budowlany. Zmienione przepisy ustawy z dnia 3 lutego 1995 o ochronie gruntów rolnych i leśnych („u.o.g.r.l”) właściwie blokują dotychczasową praktykę, w zakresie której inwestorzy korzystali z uproszczonych zasad, pozwalających na szybką zmianę przeznaczenia gruntów klas I–III położonych poza granicami miast. W obecnie obowiązującym stanie prawnym na takich gruntach nie można już ustalić warunków zabudowy w drodze decyzji, aż do czasu opracowania planu ogólnego. Na mocy Reformy planistycznej od 1 stycznia 2026 r w u.o.g.r.l. pojawi się również przepis wprowadzający tzw. milczącą zgodę na odrolnienie i odlesienie w planie miejscowym. Zmiany mają na celu integrację przepisów związanych z planowaniem przestrzennym oraz mają zapobiegać rozproszaniu zabudowy oraz suburbanizacji. Wraz z reformą planistyczną przepis art. 7 ust. 2a u.o.g.r.l. został istotnie zmieniony i w obecnie obowiązującym stanie prawnym zgoda ministra na przeznaczenie na cele nierolnicze nie jest wymagana tylko i wyłącznie w przypadku gruntów położonych w obszarze uzupełnienia zabudowy w rozumieniu przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Reforma planistyczna nie przewidywała przepisów przejściowych w tym zakresie. W praktyce oznacza to, że ustawodawca wraz z wejściem w życie Reformy planistycznej uniemożliwił uproszczone odrolnienie gruntów klas I–III leżących poza granicami administracyjnymi miast.

Po Reformie planistycznej wydanie decyzji WZ będzie możliwe jedynie co do obszaru uzupełnienia zabudowy wyznaczonego przez Gminę. Położenie działki na obszarze uzupełnienia zabudowy zostało dodane jako konieczna przesłanka wydania decyzji o warunkach zabudowy w art. 61 ust. 1 pkt 1a ustawy o u.p.z.p. Co jednak istotne, do spraw dotyczących wydania decyzji WZ wszczętych do 30 czerwca 2026 r. bądź od dnia uchwalenia planu ogólnego ten punkt nie znajdzie zastosowania. Zasadniczo więc, w przypadku gruntów rolnych klasy IV–VI do 30 czerwca 2026 nie ma żadnych zmian względem stanu sprzed reformy planistycznej. Od 30 czerwca 2026 r. bądź od dnia uchwalenia planu ogólnego, odrolnienie takich gruntów będzie możliwe jedynie w przypadku terenów wskazanych w planie ogólnym jako obszary uzupełnienia zabudowy. Należy pamiętać, że w przypadku skutecznej zmiany przeznaczenia gruntu rolnego, w celu faktycznego odrolnienia działki każdorazowo konieczny jest jeszcze kolejny etap polegający na wyłączeniu gruntu z produkcji rolnej.

Zgodnie z *ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2024r. poz. 82)*, lasy występujące na terenie gminy podlegają ochronie przed zmianą przeznaczenia na cele nieleśne. W myśl zapisów *art. 3.2 ww. ustawy*, w *planie ogólnym* należy zapewnić ochronę gruntów leśnych, do której należy w szczególności:

- ✓ ograniczanie przeznaczania ich na cele nieleśne;
- ✓ zapobieganie procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstających wskutek działalności nieleśnej i ruchów masowych ziemi;
- ✓ przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej;
- ✓ poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności;
- ✓ ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

10.6. OCHRONA ZABYTEKÓW I DÓBR MATERIALNYCH

W granicach Gminy Białopole znajdują się obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków województwa lubelskiego. Dodatkowo na terenie gminy znajdują się obiekty wpisane do Wojewódzkiej i Gminnej Ewidencji Zabytków.

W odniesieniu do zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa lubelskiego obowiązuje priorytet wymagań konserwatorskich we wszystkich działaniach planistycznych, projektowych i realizacyjnych. Zasady kształtowania przestrzennego i prowadzenia wszelkich inwestycji, w tym zmiany sposobu zagospodarowania terenu, zmiany sposobu użytkowania obiektów oraz podziałów historycznych założeń winny być podporządkowane uwarunkowaniom konserwatorskim. Wszelka działalność inwestycyjna prowadzona przy tych obiektach i w otoczeniu zabytku musi odbywać się na zasadach określonych w przepisach odrębnych dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

10.7. ŁĄD PRZESTRZENNY, KSZTAŁTOWANIE I OCHRONA KRAJOBRAZU

Ład przestrzenny, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym to takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno – gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno – estetyczne. Dostrzeganie w planowaniu przestrzennym gospodarczego znaczenia krajobrazu, stanowi wielką szansę dla procesu budowy atrakcyjnego i konkurencyjnego obszaru, mającego wyraz krajobrazu zharmonizowanego.

Analiza struktury przestrzennej wskazuje na kształtowanie się strefy aktywności gospodarczej, gdzie obok tradycyjnego rolnictwa pojawia się przestrzeń dla przemysłu, w tym agroturystyki i przetwórstwa rolnego. To połączenie starego z nowym może stać się impulsem dla lokalnej gospodarki.

Miejscowości gminy są jednostkami o różnej formie przestrzennej. Zwarta zabudowa po obu stronach drogi tzw. ulicówka występuje w miejscowościach: Białopole, Raciborowice, Strzelce, Teresin. Zabudowa po jednej stronie drogi tzw. rzędówka występuje w miejscowościach: Zabudnowo, Teresin. Pozostałe miejscowości to zwarte lub rozproszone łańcuchówki.

Historyczny układ wsi jednorzędowych, charakterystyczny dla tej części Lubelszczyzny, wciąż pozostaje czytelny, choć stopniowo ulega przekształceniom. Wprowadzanie nowych zespołów mieszkaniowych o rozproszonej zabudowie zakłóca nieco dawny porządek przestrzenny, jednak rozwój ten uwzględnia zarówno spowolnienie demograficzne, jak i konieczność racjonalnego zagospodarowania terenów o lepszej infrastrukturze.

Obecnie funkcje letniskowe i rekreacyjne odgrywają w gminie marginalną rolę. Wyjątkiem jest Maziarnia Strzelecka, gdzie zachował się zabytkowy Pałac Myśliwski

Zamoyskich, pełniący dziś funkcję ośrodka szkoleniowo-wypoczynkowego, oraz nieliczna zabudowa letniskowa. W kontekście rosnącego zainteresowania turystyką wiejską i dziedzictwem kulturowym regionu, ten obszar mógłby zyskać na znaczeniu – zwłaszcza przy odpowiedniej promocji i inwestycjach w infrastrukturę.

Obecnie obowiązującymi na terenie gminy Białopole dokumentami planistycznymi służącymi kształtowaniu i prowadzeniu polityki przestrzennej jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjęte Uchwałą nr XVI/76/04 Rady Gminy Białopole z dnia 9 listopada 2004 r.

Najistotniejszymi elementami krystalizującymi obecnie przestrzeń gminy są:

- ✓ droga wojewódzka,
- ✓ dolina rzeki Wełnianki,
- ✓ kompleksy leśne Lasy Strzeleckie.

Inwestycje w gminie są realizowane głównie w oparciu o decyzje ustalające warunki zabudowy lub lokalizacje celu publicznego. Przewiduje się, że po uchwaleniu planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy w sposób zasadniczy ograniczy się dowolność gospodarowania przestrzenią. Decyzje o warunkach zabudowy będą mogły być wydawane wyłącznie w wyznaczonych w planie ogólnym terenach uzupełnień zabudowy. Reasumując, na mocy Reformy planistycznej od 30 czerwca 2026 roku lub od czasu uchwalenia planu ogólnego w u.o.g.r.l. pojawią się przepisy zapobiegające rozpraszaniu zabudowy oraz suburbanizacji.

10.8. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Ze względu na fakt, iż w granicach terenu objętego niniejszym opracowaniem istnieją linie średniego napięcia, odnotowuje się w jego granicach oddziaływanie pola elektromagnetycznego. Ze względu na konieczność zachowania zgodności z przepisami odrębnymi, a także bezpieczeństwo i zdrowie ludzi, powyższe uwarunkowania wykluczają, możliwość realizacji budynków mieszkalnych oraz obiektów przeznaczonych na pobyt ludzi w strefach technicznych, nie wykluczają natomiast z możliwości dotychczasowego użytkowania rolnego.

Maszty i wieże stacji bazowych telefonii komórkowej zlokalizowane są w obrębach miejscowości: Białopole, Kurmanów.

10.9. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ ORAZ UCIAŹLIWOŚĆ AKUSTYCZNA

Wdrożenie ustaleń zawartych w projekcie planu ogólnego będzie miało ograniczony wpływ na zwiększenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Głównymi źródłami emisji będą maszyny budowlane wykorzystywane podczas prac oraz transport materiałów niezbędnych do realizacji inwestycji przewidzianych w dokumencie. Pod względem rodzaju emisji, będą to przede wszystkim zanieczyszczenia pochodzące ze spalania paliw w celach grzewczych oraz emisja generowana przez ruch pojazdów. Na terenie objętym projektem znajdują się obszary podlegające ochronie akustycznej zgodnie z obowiązującymi przepisami. Należą do nich:

- tereny zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej,
- obszary zabudowy letniskowej,
- tereny związane z pobytem dzieci i młodzieży (stałym lub czasowym),
- strefy mieszkaniowo-usługowe.

Dopuszczalne poziomy hałasu reguluje załącznik do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. (z późn. zm., Dz.U. 2014 poz. 112).

Część analizowanego obszaru może charakteryzować się przekroczeniami dopuszczalnych standardów jakości środowiska w zakresie hałasu. Wynika to z faktu, że zabudowa mieszkaniowa koncentruje się w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych o wysokim natężeniu ruchu.

11. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA SZCZEBŁA MIĘDZYNARODOWEGO, WSPÓLOTOWEGO I KRAJOWEGO UWZGLĘDNIONE W OPRACOWYWANYM DOKUMENCIE

Zgodnie z nowelizacją ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz decyzje o warunkach zabudowy muszą być zgodne z zapisami Planu ogólnego gminy. Jednocześnie sam Plan ogólny, będący wyrazem lokalnej polityki przestrzennej, musi pozostawać w harmonii z założeniami przyjętymi na szczeblu wojewódzkim, które z kolei powinny uwzględniać krajową politykę przestrzenną. Taka hierarchiczna zależność zapewnia spójne zarządzanie przestrzenią na wszystkich poziomach, umożliwiając realizację inwestycji o znaczeniu strategicznym dla kraju.

Uchwalenie Planu ogólnego pozwoli na uporządkowanie rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych oraz zasad zagospodarowania terenu, z poszanowaniem wartości krajobrazowych, wymogów ładu przestrzennego i ochrony środowiska. Wyznaczone w dokumencie strefy planistyczne uwzględniają zarówno aktualne przeznaczenie analizowanego obszaru, jak i charakter zabudowy na terenach sąsiednich.

Kluczowym elementem Planu ogólnego jest wprowadzenie minimalnego wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej na terenach przeznaczonych pod zabudowę. To rozwiązanie sprzyja zachowaniu naturalnej retencji wód opadowych oraz ich infiltracji do wód gruntowych. Ponadto, dokument przewiduje ochronę terenów zielonych, lasów, użytków rolnych (zwłaszcza gruntów ornych klasy III), łąk oraz zbiorników wodnych, wyznaczając je jako strefy otwarte, wolne od zabudowy. Takie podejście należy ocenić pozytywnie ze względu na jego korzystny wpływ na lokalne ekosystemy i bioróżnorodność.

Głównymi dokumentami, powstałymi na szczeblu gminnym, mającymi wpływ na ochronę środowiska przyrodniczego są lokalne programy ochrony środowiska oraz od 1 stycznia 2012 r. wojewódzkie plany gospodarki odpadami. Na obszarze Gminy obowiązuje „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Chełmskiego na lata 2021 - 2025”. Zapisy w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami są dostosowane do obowiązującego prawa lokalnego.

Sejmik Województwa Lubelskiego w dniu 19 lutego 2021 r. przyjął uchwałę Nr XXIII/388/2021 w sprawie wprowadzenia, na obszarze województwa lubelskiego, ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Uchwała wprowadziła na obszarze województwa zakaz stosowania:

- mułów i flotokoncentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
- węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,

- węgla kamiennego w postaci sypkiej o uziarnieniu poniżej 3 mm,
- biomasy stałej o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%.

Zakazy oraz ograniczenia dotyczą instalacji, w których następuje spalanie paliw stałych, o których mowa w art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 266). Zapisy uchwały wchodzi w życie etapowo, od 2024 r., a jej pełne wdrożenie zakończy się 1 stycznia 2030 r.

Projekt planu ogólnego i dalsze jej dokumenty planistyczne, które będą na jego podstawie tworzone muszą uwzględniać wyżej wymienione obostrzenia prawne poprzez zapisy dotyczące gospodarki odpadami lub zaopatrzenia w energię cieplną.

Ze względu na przynależność do Unii Europejskiej Polska zobowiązana jest do przestrzegania prawa Unii oraz brania udziału w działaniach zapobiegawczych i regulujących w zakresie ochrony środowiska. Zadania priorytetowe to przede wszystkim: przeciwdziałanie zmianom klimatu, ochrona różnorodności biologicznej, ograniczenie wpływu zanieczyszczenia na zdrowie oraz lepsze wykorzystanie zasobów naturalnych. Tworząc zapisy planu miejscowego należy uwzględniać cele ochrony środowiska wynikające z dokumentów rangi międzynarodowej. Należą do nich m.in.:

- 1) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz. Urz. UE L 26/1 z 28.01.2012),
- 2) dyrektywa Rady 92/43/EEG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992),
- 3) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001),
- 4) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EEG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003),
- 5) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EEG (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003),
- 6) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 334/17 z 17.12.2010).

Ponadto są to ustalenia wynikające z szeregu konwencji międzynarodowych, a szczególnie z konferencji ONZ w Rio de Janeiro z 1992 r. zawartych w ramowej konwencji w sprawie zmian klimatu. Działania na rzecz ochrony krajobrazu określa m.in. Europejska Konwencja Krajobrazowa, sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006 r., nr 14 poz. 98).

Europejska Konwencja Krajobrazowa

Europejska Konwencja Krajobrazowa stanowi kompleksowe podejście do ochrony i kształtowania przestrzeni, obejmując swoim zasięgiem wszystkie typy krajobrazów - od przyrodniczych obszarów wiejskich przez tereny miejskie i podmiejskie, po krajobrazy uznane za wyjątkowe, pospolite czy nawet zdegradowane. Jej fundamentalnym celem jest promocja

zrównoważonego zarządzania przestrzenią poprzez ochronę istniejących walorów krajobrazowych, planowanie przyszłych przekształceń oraz rozwijanie międzynarodowej współpracy w zakresie wymiany dobrych praktyk. Konwencja podkreśla, że każdy krajobraz, niezależnie od swojej aktualnej wartości, zasługuje na uwagę i odpowiednie zarządzanie.

Państwa - strony Konwencji zobowiązały się do podjęcia konkretnych działań w trzech kluczowych obszarach. Po pierwsze, krajobraz musi zostać prawnie uznany za istotny komponent środowiska życia człowieka, odzwierciedlenie różnorodności kulturowo-przyrodniczej oraz podstawę tożsamości lokalnych społeczności. Po drugie, konieczne jest wdrożenie spójnej polityki krajobrazowej, łączącej ochronę cennych obszarów z racjonalnym gospodarowaniem przestrzenią i planowaniem uwzględniającym aspekty estetyczne i ekologiczne. Po trzecie, Konwencja wymaga stworzenia mechanizmów aktywnego udziału społeczeństwa, samorządów lokalnych i innych zainteresowanych stron w procesach decyzyjnych dotyczących kształtowania krajobrazu.

Wdrożenie postanowień Konwencji ma fundamentalne znaczenie dla zrównoważonego rozwoju. Dokument ten traktuje krajobraz nie jako statyczne tło działalności człowieka, ale jako dynamiczny zasób wymagający świadomego zarządzania. Łączy on ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego z potrzebami społeczno-gospodarczymi, tworząc ramy dla harmonijnego współistnienia człowieka i środowiska. Dzięki swojemu uniwersalnemu charakterowi, Konwencja stanowi ważne narzędzie w kształtowaniu polityk przestrzennych na wszystkich poziomach - od lokalnego po międzynarodowy.

Program działań na rzecz ochrony środowiska

Polityka środowiskowa Unii Europejskiej, oparta na ósmym Programie działań na rzecz środowiska (8. EAP) obowiązującym od maja 2022 roku, wyznacza nowe kierunki zrównoważonego rozwoju. Program ten koncentruje się na adaptacji do zmian klimatu, integrując ją z ochroną gleb, zrównoważonym rozwojem miast oraz gospodarką wodną. Jego nadrzędnym celem jest transformacja w kierunku neutralnej klimatycznie, zasobooszczędnej gospodarki o obiegu zamkniętym, przy jednoczesnej ochronie różnorodności biologicznej i poprawie jakości życia obywateli. Wizja na 2050 rok zakłada stworzenie społeczeństwa, w którym wzrost gospodarczy nie przekracza ekologicznych granic planety, a różnorodność biologiczna jest skutecznie chroniona i odtwarzana.

Kluczowe cele środowiskowe do 2030 roku obejmują redukcję emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie odporności na zmiany klimatu oraz przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Unia Europejska dąży do osiągnięcia zerowego poziomu zanieczyszczeń powietrza, wód i gleb, co ma bezpośredni wpływ na zdrowie publiczne. Równolegle prowadzone są działania na rzecz ochrony i odtwarzania ekosystemów, ze szczególnym uwzględnieniem terenów leśnych, wodnych i morskich. Program podkreśla także konieczność zmniejszenia presji środowiskowej związanej z produkcją i konsumpcją, szczególnie w sektorach energii, przemysłu, transportu i rolnictwa.

Realizacja tych ambitnych celów wymaga ścisłej współpracy na wszystkich poziomach zarządzania przestrzenią. Dokumenty strategiczne UE, takie jak Strategia Europa 2020, Agenda Terytorialna UE 2020 czy Agenda Miejska dla UE, stanowią ważne wytyczne dla planowania przestrzennego. W Polsce, gdzie wdrożono już 44% zaleceń Strategii Europa 2020, kluczowe znaczenie ma integracja celów środowiskowych z polityką przestrzenną. Opracowywane plany zagospodarowania powinny promować zieloną infrastrukturę, efektywne gospodarowanie

wodami opadowymi oraz rozwój niskoemisyjnego transportu, tworząc w ten sposób przestrzenne ramy dla zrównoważonego rozwoju kraju.

Wdrożenie tych założeń wymaga konsekwentnych działań zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym. Polska, podobnie jak inne państwa członkowskie, stoi przed wyzwaniem pogodzenia rozwoju gospodarczego z ochroną środowiska. Dalsze postępy w realizacji unijnych celów środowiskowych będą zależeć od skutecznego wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju w praktyce planistycznej oraz od zaangażowania wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za kształtowanie przestrzeni. Tylko kompleksowe podejście, łączące aspekty środowiskowe, społeczne i gospodarcze, może zapewnić harmonijny rozwój kraju w zgodzie z unijnymi priorytetami.

Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 stanowi plan długoterminowy, którego celem jest ochrona przyrody i odwrócenie procesu degradacji ekosystemów. Odbudowa bioróżnorodności w Europie powinna się odbyć do 2030 r. poprzez zastosowanie konkretnych działań i wypełnienie zobowiązań. Zaproponowano w niej, jaki wkład UE może wnieść w przyszłe międzynarodowe negocjacje w sprawie globalnych ram bioróżnorodności na okres po 2020 roku. W ramach strategii, stanowiącej zasadniczy element Europejskiego Zielonego Ładu, wspierana będzie również ekologiczna odbudowa gospodarki w następstwie pandemii COVID-19, która polegać będzie na budowaniu odporności społeczeństwa na zagrożenia takie jak skutki zmian klimatu, pożary lasów, brak bezpieczeństwa żywnościowego, występowanie chorób – w tym poprzez ochronę dzikiej fauny i flory i zwalczanie nielegalnego handlu dziką fauną i florą. W strategii zawarto konkretne zobowiązania i działania, które należy zrealizować do 2030 r.:

- utworzenie w całej UE większej sieci obszarów chronionych na lądzie i na morzu,
- rozpoczęcie planu odbudowy zasobów przyrodniczych,
- wprowadzenie środków umożliwiających niezbędną zmianę transformacyjną,
- wprowadzenie środków mających na celu sprostanie globalnemu wyzwaniu, jakim jest
- zachowanie bioróżnorodności.

Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład stanowi kompleksową strategię rozwojową, której nadrzędnym celem jest przekształcenie Unii Europejskiej w obszar neutralny klimatycznie do 2050 roku. Jest to odpowiedź na narastający kryzys klimatyczny i postępującą degradację środowiska naturalnego. Strategia zakłada budowę nowoczesnego społeczeństwa, które łączy neutralność klimatyczną ze sprawiedliwością społeczną i dobrobytem, opierając się na gospodarce przyjaznej środowisku, efektywnie wykorzystującej zasoby.

Kluczowe elementy tej transformacji obejmują: wdrożenie czystych i bezpiecznych źródeł energii, rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym, promocję energooszczędnego budownictwa, przejście na zrównoważony transport, ochronę i odbudowę ekosystemów oraz bioróżnorodności, adaptację do zmian klimatu, a także działania na rzecz ochrony zdrowia publicznego. Dla Polski realizacja założeń Europejskiego Zielonego Ładu, szczególnie w kontekście Europejskiego Prawa Klimatycznego, stanowi historyczną szansę na modernizację gospodarki i stopniowe odchodzenie od modelu opartego na eksploatacji nieodnawialnych zasobów naturalnych.

Strategia ta wyznacza nowy paradygmat rozwoju, w którym aspekty środowiskowe, gospodarcze i społeczne są ze sobą ściśle powiązane. Jej wdrożenie wymaga systemowych zmian we wszystkich sektorach gospodarki, innowacyjnych rozwiązań technologicznych oraz

aktywnego zaangażowania zarówno instytucji publicznych, jak i obywateli. Europejski Zielony Ład to nie tylko wyzwanie, ale przede wszystkim szansa na zbudowanie bardziej odpornej i konkurencyjnej gospodarki, która jednocześnie chroni środowisko naturalne dla przyszłych pokoleń.

Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2030

Przyjęta 1 grudnia 2020 roku w Niemczech Agenda Terytorialna 2030 stanowi kluczowy dokument wyznaczający kierunki rozwoju przestrzennego Europy. Ministrowie odpowiedzialni za planowanie przestrzenne i rozwój terytorialny określili w niej nowe podejście do spójności terytorialnej, oparte na dwóch fundamentalnych zasadach: "Sprawiedliwej Europie" i "Zielonej Europie". Te nadrzędne cele przekładają się na sześć konkretnych priorytetów rozwojowych:

1. Wspieranie zrównoważonego rozwoju terytorialnego, który w pełni wykorzystuje różnorodność europejskich regionów
2. Zmniejszanie nierówności między obszarami poprzez zbieżny rozwój lokalny i regionalny
3. Ułatwianie współpracy transgranicznej w zakresie życia i pracy
4. Tworzenie neutralnych klimatycznie, odpornych społeczności lokalnych z lepszymi warunkami życia
5. Budowanie silnych, zrównoważonych gospodarek lokalnych w kontekście globalizacji
6. Rozwój zrównoważonej łączności - zarówno cyfrowej, jak i fizycznej

Polska, realizując założenia Agendy Terytorialnej 2030, opiera się na szeregu dokumentów strategicznych, które uwzględniają zarówno wymogi prawa międzynarodowego, jak i specyfikę krajowych uwarunkowań. Do kluczowych dokumentów należą:

- II Polityka Ekologiczna Państwa 2030 - kompleksowa strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 - określający kierunki gospodarowania odpadami
- Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza z perspektywą do 2025, 2030 i 2040 roku

Te dokumenty tworzą spójny system zarządzania środowiskiem, który pozwala na realizację zarówno celów europejskich, jak i krajowych w zakresie zrównoważonego rozwoju. Szczególny nacisk położony jest na kwestie jakości powietrza, gospodarki odpadami oraz ochrony zasobów wodnych, co bezpośrednio przekłada się na jakość życia obywateli i konkurencyjność polskich regionów.

Realizacja Agendy Terytorialnej 2030 wymaga ścisłej współpracy między różnymi poziomami zarządzania - od europejskiego, przez krajowy, aż do regionalnego i lokalnego. W polskich warunkach oznacza to konieczność uwzględniania celów środowiskowych w strategiach rozwoju województw, planach zagospodarowania przestrzennego oraz programach operacyjnych. Kluczowe znaczenie ma przy tym podejście terytorialne, które pozwala na elastyczne dostosowanie uniwersalnych zasad zrównoważonego rozwoju do specyfiki poszczególnych regionów.

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Polityka ekologiczna Polski stanowi integralną część strategii zrównoważonego rozwoju kraju, opartą na art. 74 Konstytucji RP, który nakłada na władze publiczne obowiązek ochrony

środowiska. Fundamentalnym dokumentem w tym zakresie jest przyjęta w 2019 roku "Polityka ekologiczna państwa 2030" (PEP2030), która wyznacza strategiczne kierunki działań w obszarze środowiska i gospodarki wodnej. Dokument ten stanowi odpowiedź na współczesne wyzwania ekologiczne i klimatyczne, integrując cele środowiskowe z rozwojem gospodarczym i społecznym kraju.

PEP2030 koncentruje się na trzech głównych obszarach interwencji. Pierwszy dotyczy poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, obejmując takie działania jak ochrona wód, redukcja zanieczyszczeń powietrza, ochrona gleb oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego. Drugi obszar skupia się na zrównoważonym gospodarowaniu zasobami naturalnymi, w tym ochronie bioróżnorodności, rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym i racjonalnej eksploatacji zasobów geologicznych. Trzeci kluczowy element to działania na rzecz klimatu, obejmujące zarówno łagodzenie zmian klimatycznych, jak i adaptację do ich skutków oraz zarządzanie ryzykiem katastrof naturalnych.

Dopełnieniem tych działań są dwa cele horyzontalne: rozwój edukacji ekologicznej społeczeństwa oraz usprawnienie systemu zarządzania ochroną środowiska. PEP2030 stanowi odpowiedź na takie wyzwania jak pogarszający się stan środowiska i jego wpływ na zdrowie obywateli, rosnąca presja na zasoby naturalne, postępujące zmiany klimatyczne oraz ograniczone możliwości finansowania działań proekologicznych. Dokument ten przywraca także właściwą rolę planowaniu przestrzennemu jako narzędziu racjonalnego zagospodarowania przestrzeni i lokalizacji inwestycji.

Realizacja założeń PEP2030 ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego Polski i wysokiej jakości życia jej mieszkańców. Strategia ta tworzy spójne ramy dla działań na rzecz zrównoważonego rozwoju, łącząc ochronę środowiska z rozwojem gospodarczym i postępem społecznym. Wdrażanie jej postanowień wymaga współpracy wszystkich szczebli administracji, sektora prywatnego oraz zaangażowania obywateli, co pozwoli na budowę nowoczesnej, przyjaznej środowisku gospodarki i społeczeństwa.

Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 („Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)”).

Głównym zadaniem Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP) do 2020 roku, z perspektywą do 2030 roku, jest systematyczna poprawa jakości powietrza, szczególnie na obszarach, gdzie odnotowano przekroczenia dopuszczalnych norm. Program koncentruje się przede wszystkim na redukcji stężeń pyłów zawieszonych (PM10 i PM2,5), benzo(a)pirenu, tlenków azotu, ozonu oraz innych szkodliwych substancji. Długofalowym celem jest osiągnięcie nie tylko standardów unijnych, ale także bardziej rygorystycznych wytycznych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) do 2030 roku.

W ramach programu opracowano kompleksowy pakiet działań, obejmujący propozycje zmian legislacyjnych dotyczących jakości paliw stałych i wymagań technicznych dla nowych instalacji grzewczych. Szczegółowy harmonogram uwzględnia zarówno działania organizacyjne, jak i inwestycyjne, z jasnym podziałem odpowiedzialności między podmiotami rządowymi i samorządowymi. System monitorowania oparto na konkretnych wskaźnikach osiągnięć, które powinny być realizowane etapami - w latach 2018 i 2020. Finansowanie przedsięwzięć przewidziano z różnorodnych źródeł, w tym Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, funduszy wojewódzkich oraz środków unijnych dedykowanych ochronie środowiska.

Aktualizacja KPOP wprowadza spójną strategię działań naprawczych w trzech horyzontach czasowych: krótko-, średnio- i długoterminowym. Działania te są zintegrowane z dotychczasową polityką poprawy jakości powietrza oraz strategią przeciwdziałania zmianom klimatu, realizowaną na wszystkich szczeblach administracji - od krajowego, przez wojewódzki, aż po gminny. Program stanowi istotny element kompleksowego podejścia do walki ze smogiem i innymi zanieczyszczeniami powietrza, łącząc aspekty prawne, technologiczne, finansowe i organizacyjne w jedną spójną strategię działania.

Krajowy plan gospodarki odpadami 2022 (projekt uchwały Rady Ministrów w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2028)

Plan określa politykę zagospodarowania wszystkich wytwarzanych odpadów (w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach, przemyśle), która wpisuje się w założenia gospodarki o obiegu zamkniętym. Przewiduje realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami tj. wg kolejności: zapobieganie powstawania odpadów, przygotowywanie do ponownego użycia (realizacja niezbędnej infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów u źródła), recykling i inne procesy odzysku. Za wiodące cele plan przyjmuje: zmniejszenie ilości powstających odpadów, zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami (w tym odpadami z żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji), zmniejszenie ilości odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów oraz osiągnięcie odpowiednich poziomu odzysku i recyklingu. W dokumencie zakłada się: przeciwdziałanie nielegalnemu, transgranicznemu przemieszczaniu odpadów, tworzenie synergii pomiędzy nurtem gospodarki o obiegu zamkniętym i unijną polityką klimatyczno – energetyczną, jak również tworzenie praktyk sprzyjających rozwojowi rynku surowców wtórnych. Zapisy powyższych przepisów zostały przede wszystkim uwzględnione w procedurze sporządzania planu ogólnego, który wymaga opracowania prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania planów i programów. Niniejszy dokument dodatkowo, oprócz samego projektu planu, podlega ocenie społeczeństwa i jest dostępny do wglądu w trakcie sporządzania planu, jak i po jego zakończeniu. Ponadto społeczność może składać zarówno wnioski, jak i uwagi do tego dokumentu. Prognoza zawiera opis metod analiz skutków realizacji ustaleń miejscowego planu na środowisko oraz sposób oddziaływania zapisów planu na poszczególne komponenty środowiska. Jednocześnie integralną częścią każdego planu jest pisemne podsumowanie uzasadniające wybór przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych oraz zawierające propozycje metod przeprowadzania monitoringu realizacji ustaleń planu i jego częstotliwość.

Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020 (w trakcie opracowywania Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej na lata 2022-2027 z perspektywą do 2030 roku)

W dniu 6 listopada 2015 roku Rada Ministrów uchwaliła „Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015–2020”. Obecnie trwają prace nad nowym dokumentem – „Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej na lata 2022–2027 z perspektywą do 2030 roku”. Celem opracowywanego programu jest realizacja zobowiązań międzynarodowych Polski oraz skuteczna ochrona i zrównoważone korzystanie z zasobów

przyrodniczych. Dokument ten stanowi również kontynuację i rozwinięcie wcześniejszego programu przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 26 października 2007 roku.

Projekt planu ogólnego jest ściśle powiązany z tymi dokumentami, wprowadzając m.in. ustalenia dotyczące ochrony gleb poprzez wyznaczenie stref otwartych i określenie optymalnych wskaźników minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej. W zakresie ochrony wód powierzchniowych uwzględniono lokalizację stref otwartych w miejscach występowania wód stojących i płynących oraz dodatkowe profile dla tych obszarów, a także określono minimalne wskaźniki udziału powierzchni biologicznie czynnej. Natomiast w kontekście jakości powietrza planowane strefy gospodarcze zostały rozmieszczone z zachowaniem odpowiedniego bufora od terenów zamieszkania, co pozwala na ograniczenie negatywnego wpływu działalności gospodarczej na środowisko.

Opracowywany plan ogólny musi być zgodny zarówno z obowiązującymi przepisami prawa, jak i lokalnymi strategiami oraz dokumentami przyjętymi w gminie. Jednocześnie uwzględnia on krajowe polityki i strategie oparte na standardach i regulacjach wspólnotowych oraz postanowieniach konwencji międzynarodowych, których Polska jest stroną. W ramach oceny oddziaływania na środowisko opracowywana jest również prognoza skutków realizacji ustaleń planu ogólnego. Procedura sporządzania planu oraz prognozy zapewnia społeczeństwu dostęp do dokumentów i możliwość udziału w konsultacjach, a także obejmuje analizę oddziaływania planu na obszary Natura 2000 oraz inne istotne elementy środowiska. W prognozie wskazano również mechanizmy monitoringu wdrażania ustaleń planu oraz ich wpływu na środowisko przyrodnicze, a przy określaniu parametrów zagospodarowania terenu uwzględniono potencjał nowych zabudów i chłonność środowiskową obszaru.

W kontekście zmian klimatycznych ważnym dokumentem jest „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do 2030” (SPA2020), który wskazuje, że nasilające się zjawiska ekstremalne i wzrost temperatury stanowią istotne zagrożenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego Polski i innych krajów. Dlatego działania adaptacyjne powinny być podejmowane równolegle z działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych. Projekt planu uwzględnia te założenia, tworząc strefy otwarte wolne od zabudowy, minimalizując utwardzenie terenów oraz zachowując istotne obszary leśne w gminie. Zapewnienie znaczącego udziału zieleni w strukturze istniejącej i planowanej zabudowy przyczyni się do poprawy klimatu lokalnego i zmniejszenia intensywności zjawisk ekstremalnych.

12. PROGNOZA WPLYWU PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO NA FUNKCJONOWANIE I JAKOŚĆ ŚRODOWISKA

Wyznaczenie stref planistycznych w projekcie planu ogólnego będzie miało niewielki wpływ na środowisko naturalne. Wynika to z faktu, że ustalone strefy są zgodne z dużej mierze zgodne z dotychczasowym faktycznym wykorzystaniem terenu. Dzięki temu wprowadzane zmiany nie generują istotnych nowych oddziaływań na środowisko. Plan obejmuje swoim zakresem wszystkie miejscowości wiejskie o zwartej strukturze przestrzennej, a przeznaczenie terenów pod planowane funkcje będzie oddziaływać na środowisko w sposób ograniczony. Choć niektóre skutki mogą mieć charakter bezpośredni i trwały, zastosowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych w ramach poszczególnych stref planistycznych minimalizuje ryzyko

przekroczenia obowiązujących standardów jakości środowiska. Najistotniejszą zmianą będzie zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej w związku z rozwojem nowej zabudowy mieszkaniowej.

Przy wyznaczaniu stref planistycznych kierowano się przede wszystkim terenami, na których w obowiązującym planie miejscowym dopuszczono realizację funkcji mieszkaniowych i gospodarczych. Uwzględniono również zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową oraz obszary uzupełnień w ramach istniejącej zabudowy. Strefy zostały określone zgodnie z art. 13c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.), a dla każdej strefy ustalono profil funkcjonalny oraz parametry kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

Na terenach przeznaczonych pod rozwój osadnictwa oraz funkcji komunikacyjnych mogą wystąpić charakterystyczne oddziaływania środowiskowe, takie jak emisja zanieczyszczeń do atmosfery związana z ogrzewaniem budynków i ruchem pojazdów, wytwarzanie ścieków i odpadów komunalnych, hałas wynikający z działalności człowieka oraz zmiany w powierzchni ziemi, roślinności i krajobrazie. Dzięki odpowiedniemu planowaniu oraz określeniu parametrów zabudowy wpływ tych działań na środowisko będzie ograniczony, a rozwój przestrzenny gminy przebiegał w sposób zrównoważony.

12.1. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA NATURALNEGO

W planie ogólnym sporządzonym dla Gminy Białopole wyznaczono następujące strefy planistyczne nazwane zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758) oraz Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 22 listopada 2024 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. 2024 poz. 1775):

- SZ - strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową,
- SJ – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- SW – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- SU – strefy usługowe,
- SP – strefy gospodarcze,
- SR – strefy produkcji rolniczej,
- SN – strefy zieleni i rekreacji,
- SI – strefy infrastrukturalne,
- SG – strefy górnictwa,
- SC – strefy cmentarzy,
- SO – strefy otwarte,
- SK – strefy komunikacji

Poszczególnym strefom przypisano profile dodatkowe. Dla wszystkich stref planistycznych, z wyjątkiem stref otwartych, stref infrastruktury, stref komunikacji i stref cmentarzy i stref górnictwa wyznaczono obowiązkowo wartości maksymalnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni

zabudowy. Minimalną powierzchnię ekologicznie czynną, której minimalne wartości zostały określone w w/w rozporządzeniu wyznaczono dla wszystkich stref z wyjątkiem stref otwartych, stref komunikacji i stref górnictwa.

Środowisko przyrodnicze ulega ciągłym przemianom, wynikającym zarówno z procesów naturalnych, jak i działań człowieka. Procesy naturalne zachodzą niezależnie od ludzkiej działalności, natomiast zmiany antropogeniczne, choć kontrolowane, są nieuniknione i polegają na przystosowywaniu środowiska do potrzeb egzystencji człowieka. W ramach analizy przewidywanych oddziaływań projektu planu ogólnego dokonano identyfikacji potencjalnych skutków dla środowiska, przyjmując za punkt odniesienia obecny stan środowiska w obszarze objętym planem.

Poniżej przedstawiono analizę oraz ocenę spodziewanych skutków oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska, a także na zdrowie i życie ludzi, wynikających z realizacji ustaleń projektu planu ogólnego.

Wody powierzchniowe i podziemne

Ustalenia wprowadzone w planie ogólnym Gminy Białopole nie wskazują bezpośredniego wpływu planu na środowisko wodno-gruntowe ani nie definiują szczegółowych zasad ochrony wód powierzchniowych i podziemnych. Jednak poprzez wyznaczenie odpowiednich stref, uwzględniających istniejące warunki hydrograficzne, plan w sposób pośredni wspiera ochronę zasobów wodnych. Ustalając strefy użytkowe, dokument bierze pod uwagę uwarunkowania środowiskowe i fizjograficzne, co sprzyja racjonalnemu gospodarowaniu wodami powierzchniowymi i podziemnymi oraz ograniczeniu negatywnych skutków rozwoju zabudowy i działalności gospodarczej na terenie gminy.

W kolejnych etapach planowania, podczas opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy, powinny być określone sposoby odprowadzania ścieków bytowych, komunalnych i przemysłowych, zapewniające ochronę gruntów przed zanieczyszczeniem. Ścieki bytowe i komunalne winny trafiać do kanalizacji sanitarnej, która obecnie funkcjonuje kompleksowo jedynie w miejscowości Białopole. Ścieki przemysłowe powinny być odprowadzane wyłącznie do kanalizacji sanitarnej, a w przypadku zakładów wytwarzających ścieki o zanieczyszczeniach przekraczających normy dla ścieków komunalnych należy stosować podczyszczalnie przemysłowe na terenie inwestora.

W zakresie kanalizacji deszczowej i odwodnienia terenów o zwartej zabudowie docelowo zaleca się podłączenie ulic i placów do sieci kanalizacji deszczowej, wyposażonej w separatory zgodnie z obowiązującymi przepisami. Na terenach położonych poza większymi miejscowościami, wzdłuż ulic niepublicznych, małych ulic dojazdowych i ciągów pieszo-rowerowych, odwodnienie powinno odbywać się w sposób alternatywny, np. poprzez nawierzchnie przepuszczalne, rowy żwirowe, odkryte lub rynsztoki przykrawężnikowe, dostosowane do warunków gruntowo-wodnych i zagospodarowania terenu.

Dla działek budowlanych o funkcjach usługowych wody opadowe i roztopowe powinny być odprowadzane do sieci kanalizacji deszczowej lub zagospodarowywane w sposób indywidualny, np. na teren własny, do dołów chłonnych czy zbiorników retencyjnych. W przypadku terenów mieszkaniowych i mieszkaniowo-usługowych zaleca się maksymalną retencję wód opadowych z możliwością ich wtórnego wykorzystania w celach bytowo-

gospodarczych, co redukuje konieczność odprowadzania wód na zewnątrz i wspiera utrzymanie powierzchni biologicznie czynnej w obrębie zabudowy.

Wprowadzenie powyższych zasad do dokumentów planistycznych niższego szczebla pozwala ograniczyć ryzyko degradacji wód gruntowych w wyniku zanieczyszczeń związanych z urbanizacją. Rozwój terenów zabudowanych może wpływać na jakość wód powierzchniowych, szczególnie tam, gdzie gospodarka wodno-ściekowa nie jest w pełni uregulowana. Prace ziemne i rozbudowa infrastruktury mogą zmieniać kierunki spływu wód opadowych, dlatego równoczesny rozwój sieci wodociągowej oraz systemów kanalizacji sanitarnej i deszczowej jest niezbędny dla ochrony środowiska wodnego.

Powierzchnia ziemi i gleby

Na obszarze objętym planem ogólnym nie przewiduje się znaczących zmian rzeźby terenu. Przekształcenia mogą dotyczyć jedynie terenów, których obecne użytkowanie zostanie zmienione na cele inwestycyjne, w tym wprowadzenie nowych terenów zabudowanych oraz komunikacyjnych. W efekcie mogą powstać nowe formy antropogeniczne, takie jak powierzchnie niwelowane czy zwałowiska. Jednocześnie liczba stref w planie ogólnym, umożliwiających rozwój nowych inwestycji, nie jest duża. Wyznaczenie obszarów uzupełnień zabudowy oraz ograniczenia strefowe powinny w znacznym stopniu ograniczyć nieracjonalne przekształcanie powierzchni ziemi.

Na terenie Gminy Białopole występują gleby orne chronione, głównie klasy bonitacyjnej III. Większość gruntów leśnych oraz użytków rolnych klasy III została w planie ogólnym ujęta w strefie otwartej (SO), z wyjątkiem głównie terenów już zainwestowanych. Obszary uzupełnienia zabudowy (OUZ) zostały wyznaczone na gruntach rolnych niepodlegających ochronie oraz w odległości nie większej niż 50 m od granicy pasa drogi publicznej. W dużej części obejmują one już tereny zainwestowane, w tym rolnicze siedliska oraz zabudowę usługową w Białopolu. W strefach OUZ możliwa będzie realizacja nowych inwestycji w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy, zgodnie ze wskaźnikami określonymi w planie ogólnym dla poszczególnych stref.

Plan ogólny gminy wyznacza minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, który jest kluczowy dla ochrony gleby i powierzchni ziemi. Zachowanie powierzchni biologicznie czynnej wspomaga retencję wód opadowych, ogranicza erozję, poprawia strukturę gleby i jej zdolność retencyjną. Powierzchnia biologicznie czynna pełni również funkcję w procesach infiltracji wód, przeciwdziała stepowieniu oraz degradacji gleby w wyniku nadmiernej urbanizacji. Minimalne udziały powierzchni biologicznie czynnej wyznaczone w planie ogólnym dla poszczególnych stref wynoszą:

- Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną: 30%
- Strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową: 30%
- Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną: 30%
- Strefa usługowa: 20%–30%
- Strefa gospodarcza: 20%
- Strefa produkcji rolniczej: 30%
- Strefa zieleni i rekreacji: 50%
- Strefa infrastrukturalna: 20%
- Strefa cmentarzy: 30%

- Strefa otwarta, komunikacji i górnictwa: brak wyznaczonej wartości

Warunki klimatyczne

Realizacja ustaleń Planu Ogólnego Gminy Białopole, w szczególności w kontekście wyznaczonych stref funkcjonalnych, nie powinna w znaczący sposób wpływać na warunki klimatu akustycznego w skali całej gminy. Należy jednak zauważyć, że każde przekształcenie terenów biologicznie czynnych, a zwłaszcza obszarów zadrzewionych, na tereny zabudowane wiąże się z lokalnymi zmianami warunków topoklimatycznych. Mogą one skutkować niewielkim wzrostem temperatury oraz zmianą przepływu powietrza w mikroregionach.

Efekty te mogą być szczególnie zauważalne w dolinach rzek, gdzie zabudowa zlokalizowana w pobliżu cieków wodnych może powodować zatrzymanie chłodniejszych mas powietrza oraz ich wolniejsze przemieszczanie, co w efekcie wpływa na lokalny mikroklimat.

Powietrze atmosferyczne

Plan Ogólny Gminy Białopole uwzględnia działania ukierunkowane na poprawę i utrzymanie wysokiej jakości powietrza, co ma szczególne znaczenie z uwagi na lokalne uwarunkowania klimatyczne i urbanistyczne. Wprowadzone ustalenia promują stosowanie technologii grzewczych zgodnych z przepisami uchwał antysmogowych, m.in. zakazujących używania paliw stałych o wysokiej emisji.

Plan dopuszcza również możliwość realizacji instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE), takich jak elektrownie słoneczne czy wiatrowe co w perspektywie długofalowej przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń związanych ze spalaniem paliw kopalnych.

Potencjalne uciążliwości w zakresie emisji pyłów i gazów mogą wystąpić głównie:

- w fazie budowy nowych obiektów (wykopy, prace konstrukcyjno-montażowe, wzmożony ruch pojazdów ciężarowych),
- na terenach wyznaczonych pod działalność gospodarczą, gdzie emisja może mieć charakter lokalny.

Z tego względu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla takich obszarów należy uwzględniać zapisy ograniczające emisje pyłów i hałasu, w tym obowiązek stosowania odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych.

W zakresie ochrony powietrza Plan Ogólny pozostaje spójny z regulacjami wojewódzkimi, w szczególności:

- Uchwałą nr XXIII/388/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 19 lutego 2021 r. w sprawie ograniczeń i zakazów dotyczących eksploatacji instalacji spalania paliw,
- Uchwałą nr XLIX/716/2023 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 28 czerwca 2023 r. przyjmującą aktualizację Programu Ochrony Powietrza dla strefy lubelskiej (ze względu na przekroczenia dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego PM10 (okresy zimowe), PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu).

Projektowane i istniejące zainwestowanie, sankcjonowane zapisami Planu Ogólnego, powinno ograniczać wszelkie oddziaływania środowiskowe wyłącznie do terenów inwestycji, a potencjalny wpływ na jakość powietrza będzie miał co najwyżej lokalny charakter.

Hałas

Przez teren Gminy Białopole przebiega droga wojewódzka nr 844, która stanowi główne źródło hałasu komunikacyjnego. W związku z tym należy dążyć do ograniczenia jego natężenia poprzez:

- wprowadzanie zieleni izolacyjnej,
- lokalizację ekranów akustycznych,
- stosowanie tzw. „cichych nawierzchni” drogowych,
- wdrażanie innych środków technicznych, technologicznych i organizacyjnych, które mogą niwelować negatywne oddziaływanie akustyczne.

Postuluje się, aby tereny wymagające ochrony przed hałasem – określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 112) – były lokalizowane w możliwie największej odległości od terenów o intensywnej uciążliwości komunikacyjnej.

W celu uniknięcia lub zminimalizowania przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu niezbędne będzie stosowanie odpowiednich rozwiązań organizacyjnych i technicznych, w tym: cichych nawierzchni drogowych, ekranów akustycznych oraz pasów zieleni izolacyjnej.

Krajobraz

Projekt Planu Ogólnego Gminy Białopole może wpływać na krajobraz obszaru głównie poprzez przekształcenie terenów rolniczych, zieleni oraz nieużytków na tereny przeznaczone pod zabudowę. Zmiany te prowadzą do zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnej oraz mogą powodować ograniczenie różnorodności biologicznej.

Jednak dzięki przemyślanemu wyznaczeniu stref planistycznych rozwój przestrzenny będzie miał charakter racjonalny, stanowiąc uzupełnienie i poszerzenie istniejących terenów zabudowanych. Dodatkowo ustalenie w planie parametrów zabudowy – takich jak wysokość czy intensywność – sprzyja zachowaniu walorów krajobrazowych oraz harmonijnemu kształtowaniu przestrzeni.

W strefie otwartej plan dopuszcza lokalizację instalacji odnawialnych źródeł energii – elektrowni słonecznych i wiatrowych. Ich oddziaływanie na krajobraz ma przede wszystkim charakter wizualny i przestrzenny:

- Instalacje fotowoltaiczne (szczególnie duże farmy) mogą zmieniać charakter otwartej przestrzeni, zastępując grunty rolne lub nieużytki technicznymi formami zagospodarowania. Skala oddziaływania uzależniona jest od wielkości inwestycji, ukształtowania terenu i obecności naturalnych bądź sztucznych barier (zadrzewienia, ekrany). Odpowiednie wkomponowanie instalacji oraz zastosowanie zieleni izolacyjnej może znacząco ograniczyć negatywne efekty wizualne.
- Turbiny wiatrowe, ze względu na swoje gabaryty i pionową ekspozycję, wywierają silniejszy wpływ na krajobraz niż instalacje fotowoltaiczne. Są widoczne z dużych odległości, szczególnie w terenach otwartych i równinnych, gdzie dominują rozległe panoramy. Mogą prowadzić do fragmentacji krajobrazu i nadania mu cech industrialnych. Oddziaływanie to bywa postrzegane jako negatywne, zwłaszcza w sąsiedztwie obszarów chronionych, zabytków lub tras widokowych.

Efekt ten można ograniczyć poprzez właściwy dobór lokalizacji oraz zachowanie odpowiednich odległości od wrażliwych elementów krajobrazu, co pozwoli zminimalizować ryzyko degradacji wartości wizualnych i estetycznych przestrzeni.

Bioróżnorodność, fauna i flora

Każda nowa inwestycja ingeruje w istniejące na danym obszarze układy przyrodnicze, wpływając na lokalne gatunki roślin i zwierząt. Wprowadzane w projekcie Planu Ogólnego Gminy Białopole zmiany nie doprowadzą jednak do fragmentacji siedlisk, ponieważ nie mają charakteru wielkoskalowego. Rozwój zabudowy, po przyjęciu dokumentu, będzie przebiegał w sposób kontrolowany, głównie wzdłuż istniejących struktur osadniczych.

Należy jednak podkreślić, że zagospodarowanie terenów dotychczas niezainwestowanych przyczynia się do stopniowej degradacji lokalnych gatunków, istotnych dla zachowania różnorodności biologicznej. Z tego względu w kolejnych etapach planowania przestrzennego – zarówno w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jak i w decyzjach o warunkach zabudowy – powinny znaleźć się zapisy wzmacniające ochronę bioróżnorodności na terenie gminy.

Do rekomendowanych działań należą w szczególności:

- utrzymanie powierzchni biologicznie czynnych w obszarach zurbanizowanych (np. poprzez tworzenie zielonych korytarzy),
- zachowanie odpowiednich odległości zabudowy od zbiorników wodnych w celu utrzymania równowagi ekologicznej,
- zapewnienie ciągłości systemów terenów otwartych i ciągów ekologicznych (parki, tereny rekreacyjne, rolne),
- ochrona lokalnych korytarzy ekologicznych poprzez właściwe kształtowanie ich struktury przyrodniczej (np. rezygnacja z zalesiania łąk i pastwisk, aby zachować ich dotychczasowe funkcje przyrodnicze),
- ochrona zadrzewień śródpolnych, przydrożnych, miedz, żywopłotów, pasów łąk, małych płątów roślinności bagiennej, a także niewielkich zbiorników wodnych i mokradeł – istotnych siedlisk dla lokalnej fauny i flory,
- zachowanie istniejących drzew przydrożnych przy projektowaniu, budowie i przebudowie dróg (po uprzedniej inwentaryzacji),
- bezwzględna ochrona pomników przyrody i cennych siedlisk naturalnych,
- ochrona zwartych kompleksów zieleni o charakterze parkowym.

W projekcie Planu Ogólnego Gminy Białopole wyznaczono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej. Jest to kluczowe dla utrzymania bioróżnorodności oraz dla rozwoju lokalnej flory i fauny, ponieważ:

- podtrzymuje funkcjonowanie ekosystemów miejskich i podmiejskich,
- zapewnia siedliska dla wielu gatunków roślin i zwierząt,
- umożliwia migrację i bytowanie organizmów,

- ogranicza erozję i sprzyja zatrzymywaniu wód opadowych,
- wspomaga poprawę jakości powietrza.

Określenie minimalnego procentu powierzchni biologicznie czynnej pozwala na zachowanie obszarów niezabudowanych i zagospodarowanych w sposób sprzyjający infiltracji wód opadowych oraz stabilizacji lokalnych warunków środowiskowych.

W obszarze gminy, w granicach Grabowiecko-Strzeleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu wyznaczona została strefa otwarta 12SO, w której w ramach profili funkcjonalnych dopuszczona została lokalizacja elektrowni wiatrowej i elektrowni słonecznej. Elektrownie wiatrowe stanowią zagrożenie dla ptaków. Szczególną analizę w zakresie ochrony ptaków dokonano w odniesieniu do chronionego gatunku orlika krzykliwego, dla którego wyznaczone zostały strefy ochronne (w granicach stref 2SO i 9SO). Największa aktywność żerowiskowa orlika Krzykliwego i trasy dolotowe, według literatury, skupiają się w zasięgu do ok. 1,5 km od stref ochrony. Dlatego bezwzględnie w takim zasięgu nie powinny być lokalizowane elektrownie wiatrowe. Strefa otwarta 12SO, w granicach której plan ogólny umożliwia lokalizację elektrowni wiatrowych znajduje się min. w odległości ok. 1500 m od stref ochronnych gatunku.

Obszary prawnie chronione, w tym obszary NATURA 2000

Ochrona środowiska przyrodniczego na terenie Gminy Białopole opiera się na ustaleniach dotyczących zachowania udziału powierzchni biologicznie czynnych w terenach przeznaczonych pod zabudowę oraz wyznaczeniu stref otwartych w obszarach niezagospodarowanych. Strefy te obejmują m.in. tereny rolnicze objęte zakazem zabudowy, lasy, tereny zieleni naturalnej oraz obszary wodne. Projekt planu ogólnego, poprzez zachowanie istniejących skupisk leśnych i terenów wodnych, pozwala na utrzymanie ciągłości przyrodniczej w gminie, w tym na zachowanie korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadregionalnym i ochronę obszarów cennych przyrodniczo.

Proponowane funkcje terenów nie powinny wywoływać negatywnego oddziaływania na formy ochrony przyrody, takie jak: **obszar Natura 2000 „Lasy Strzeleckie” (PLH060088)**, Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu, pomniki przyrody, rezerwat przyrody czy użytki ekologiczne. Rozwiązania planistyczne uwzględniają obowiązujące ograniczenia i w pełni respektują przepisy ochronne ustanowione dla poszczególnych form.

W strefach otwartych zlokalizowanych w granicach obszarów Natura 2000 nie dopuszcza się lokalizacji elektrowni słonecznych ani wiatrowych. Nie przewiduje się również nowych terenów zabudowy mieszkaniowej – możliwa jest jedynie rozbudowa istniejących siedlisk w granicach zabudowy zagrodowej. W odniesieniu do rezerwatu przyrody i użytków ekologicznych plan ogólny utrzymuje wyłącznie funkcję stref otwartych, co oznacza zachowanie dotychczasowych form ochrony.

Na terenie gminy znajduje się obszar włączony do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 – **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Lasy Strzeleckie” (PLH060088)**. Obejmuje on cenne kompleksy leśne, stanowiące siedlisko licznych chronionych gatunków roślin i zwierząt. W granicach tego obszaru projekt planu ogólnego adaptuje istniejące zagospodarowanie i użytkowanie terenu, nie wprowadzając nowych form zabudowy.

Dla obszaru Natura 2000 „Lasy Strzeleckie” obowiązuje **plan zadań ochronnych**, ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie. Wśród działań ochronnych szczególnie istotnych dla planowania przestrzennego wymienia się m.in.:

- zachowanie siedlisk leśnych o wysokiej wartości przyrodniczej,
- ochrona drzewostanów przed przekształceniami,
- zapobieganie fragmentacji siedlisk poprzez utrzymanie ciągłości przestrzennej lasów i powiązań przyrodniczych.

Zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, wszelkie inwestycje planowane na obszarach Natura 2000, które nie wynikają bezpośrednio z celów ochronnych, wymagają przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Dotyczy to w szczególności przedsięwzięć mogących:

- pogorszyć stan siedlisk lub gatunków będących przedmiotem ochrony,
- osłabić integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązań ekologicznych.

Na etapie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przeprowadzanej dla planu ogólnego możliwe jest jedynie wstępne oszacowanie wpływu na obszary chronione. Szczegółowe analizy – w formie karty informacyjnej przedsięwzięcia lub raportu o oddziaływaniu na środowisko – będą wymagane dopiero w przypadku konkretnych inwestycji zlokalizowanych w granicach obszaru Natura 2000.

Presje wynikające ze zmian zagospodarowania przestrzennego przewidzianych w projekcie dokumentu nie powinny powodować znaczących negatywnych oddziaływań na obszar Natura 2000 „Lasy Strzeleckie” oraz „Uroczyska Lasów Strzeleckich”. Ewentualna realizacja przedsięwzięć potencjalnie mogących oddziaływać na środowisko będzie każdorazowo podlegać procedurze oceny ich wpływu, co ma gwarantować zachowanie celów ochronnych wyznaczonych dla tego obszaru.

Tabela 10. Oddziaływanie ustaleń projektu planu ogólnego w odniesieniu do zagrożeń i presji wywieranych na obszar NATURA 2000 „Lasy Strzeleckie”, w oparciu o zapisy zawarte w Standardowym Formularzu Danych (SFD)

Poziom oddziaływania określony w SFD	Oddziaływanie wewnętrzne/zewnętrzne określone w SFD	Zagrożenie i presje określone w SFD	Oddziaływanie ustaleń projektu planu ogólnego
średni	wewnętrzne	F03.01- polowania	nie dotyczy
niski	wewnętrzne	E03.01 - pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	nie dotyczy
wysoki	wewnętrzne	B -leśnictwo	nie dotyczy
niski	wewnętrzne	E01.03 zabudowa rozproszona	Plan skutecznie ogranicza

			dalsze rozpraszanie zabudowy
niski	wewnętrzne	F03.02 Pozyskiwanie / Usuwanie zwierząt (lądowych)	nie dotyczy
średni	zewnętrzne i wewnętrzne	X- Brak zagrożeń i nacisków	nie dotyczy

Określone w SFD jako oddziaływania wewnętrzne i zewnętrzne. Uciążliwości te wg SFD odznaczają się średnim i wysokim poziomem oddziaływania na ostoję ptasią. Nie prognozuje się wystąpienia negatywnych oddziaływań na obszar Natura 2000 ze względu na adaptację istniejącego zagospodarowania i użytkowania terenów a także brakiem wprowadzania w granicach tych terenów nowych znacznych obszarów inwestycyjnych. Prognozuje się, iż oddziaływania powstające w wyniku realizacji projektu dokumentu nie będą występowały w skali, w której mogłyby znacząco negatywnie oddziaływać na cele utworzenia oraz przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 „Ocena się, iż realizacja projektu planu ogólnego nie będzie stanowić przyczyny występowania negatywnych oddziaływań na przedmiotowy obszar Natura 2000.

Tabela 10. Oddziaływanie ustaleń projektu planu ogólnego w odniesieniu do zagrożeń i presji wywieranych na obszar Natura 2000 PLH060099 Uroczyska Lasów Strzeleckich w oparciu o zapisy zawarte w Standardowym Formularzu Danych (SFD)

Poziom oddziaływania określony w SFD	Oddziaływanie wewnętrzne/zewnętrzne określone w SFD	Zagrożenie i presje określone w SFD (zgodnie z listą kodów)	Oddziaływanie ustaleń projektu planu ogólnego
Niski (L)	Jednoczesne (b)	J02.01 - Pobór wód powierzchniowych	Plan ogranicza możliwość poboru wód powierzchniowych na terenie obszaru chronionego.
Niski (L)	Brak danych	E03.01 - Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych	Plan wprowadza zakaz organizowania wysypisk śmieci i monitoring nielegalnych wysypisk.
Średni (M)	Brak danych	X - Brak zagrożeń i nacisków	Nie dotyczy
Niski (L)	Brak danych	A02 - Zmiana użytkowania ziemi na rolnicze	Plan ogranicza możliwość przekształcania lasów w użytki rolne.
Niski (L)	Brak danych	E03.01 - Pozbywanie się odpadów z gospodarstw	Plan wprowadza zakaz organizowania wysypisk śmieci i

		domowych/obiektów rekreacyjnych	monitoring nielegalnych wysypisk.
Średni (M)	Brak danych	B02.04 - Zmiana warunków hydrologicznych	Plan wymaga ochrony istniejących stosunków wodnych przy inwestycjach infrastrukturalnych.
Niski (L)	Brak danych	B01 - Zalesianie terenów otwartych	Plan ogranicza możliwość zalesiania terenów otwartych o wysokich walorach przyrodniczych.
Niski (L)	Brak danych	F03.01 - Polowanie	Plan wprowadza okresy ochronne i ograniczenia w polowaniach na terenie obszaru.
Średni (M)	Brak danych	C01.01 - Osuszanie terenów	Plan zakazuje osuszania terenów podmokłych i bagiennych.

Określone w SFD jako oddziaływania wewnętrzne i zewnętrzne. Uciążliwości te wg SFD odznaczają się odpowiednio średnim i wysokim poziomem oddziaływania na ostoję siedliskową. Nie prognozuje się wystąpienia negatywnych oddziaływań na obszar Natura 2000 ze względu na adaptację istniejącego zagospodarowania i użytkowania terenów a także brakiem wprowadzania w granicach tych terenów nowych obszarów inwestycyjnych. Prognozuje się, iż oddziaływania powstające w wyniku realizacji projektu planu ogólnego nie będą występowały w skali, w której mogłyby znacząco negatywnie oddziaływać na cele utworzenia oraz przedmioty ochrony obszaru Natura 2000. Ocenia się, iż realizacja projektu planu ogólnego nie będzie stanowić przyczyny występowania negatywnych oddziaływań na przedmiotowy obszar Natura 2000.

Zbadanie wpływu ustaleń projektu planu ogólnego na obszary Natura 2000 wymaga także analizy w kierunku zachowania spójności tych obszarów. Należy przez to rozumieć identyfikację czynników mających wpływ na zachowanie lub odtworzenie we właściwym stanie wszystkich chronionych w ramach sieci gatunków i siedlisk przyrodniczych w całym ich naturalnym zasięgu. Ingerencja w środowisko wynikająca z realizacji ustaleń omawianego projektu dokumentu nie wpłynie negatywnie na spójność sieci Natura 2000. Ze względu na skalę zmian nie prognozuje się ingerencji w siedliska, a potencjalny wpływ na populacje zwierząt (w tym ptaków) prawdopodobnie nie wystąpi w stopniu znaczącym. W sąsiedztwie

Gminy Białopole znajdują się następujące Obszary NATURA 2000:

- Dolina Dolnego Bugu PLB140001 – obszar oddalony od granic administracyjnych Gminy Białopole o ok. 8,0 km w kierunku północnym. Ostoja ptaków o znaczeniu międzynarodowym PL057. Jedna z najważniejszych w Polsce ostoja dla lęgowych ptaków wodno-błotnych. W roku 2021 wykazano w ramach prac monitoringowych potwierdzono gniazdowanie 21 gatunków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Są to:

płaskonos, cyranka, wodnik, kropiatka, zielonka, derkacz, sieweczka obroźna, sieweczka rzeczna, kulik wielki, rycyk, kszczyk, brodziec piskliwy, krwawodziób, rybitwa rzeczna, rybitwa białoczelna, rybitwa czarna, bocian czarny, bocian biały, błotniak stawowy, błotniak łąkowy i podróżniczek.

- Poleska Dolina Bugu PLH060032 Ostoja położona ok 2,7 km na wschód od granic administracyjnych gminy. Obszar obejmuje 6 odcinków doliny rzeki Bug, między Sławatyczami, a Dubienką. Ostoja przebiega wzdłuż polsko – ukraińskiej i polsko – białoruskiej granicy. W ostoju znalazła się lewobrzeżna (polska) część doliny. 102 *Prognoza Oddziaływania na Środowisko PPUL Nadleśnictwa Chotyłów na lata 2024-2033* Obszar obejmuje najcenniejsze przyrodniczo i szczególnie atrakcyjne krajoznawczo odcinki doliny środkowego Bugu. Dolina Bugu jest jedną z niewielu dolin dużych rzek europejskich, która zachowała tak naturalny charakter. O jej naturalności świadczą liczne meandry i starorzecza oraz dobrze zachowane siedliska związane z dolinami rzecznyymi. W dolinie Bugu znajdują się rozległe łąki ekstensywnie użytkowane, wśród których spotyka się łagodne, piaszczyste wzniesienia z murawami ciepłolubnymi. Obniżenia terenu natomiast porastają płaty łągów i zarośli wierzbowo-topolowych.

Pomimo bezpośrednich połączeń, korytarzy ekologicznych, że oddziaływanie na obszary NATURA 2000 ustaleń projektowanego dokumentu jest bardzo mało prawdopodobne, gdyż obszary te łączą się głównie poprzez istniejące na obszarze gminy obszary 2000, które same w sobie nie będą poddane znaczącym oddziaływaniom. Mając na uwadze powyższe ocenia się, iż realizacja ustaleń projektu planu ogólnego nie wpłynie w jakikolwiek sposób na integralność najbliższych obszarów Natura 2000. Oddziaływania wynikające z zaplanowanego zagospodarowania nie będą zagrażały realizacji celów dla których powołano obszary chronione.

Ochrona zabytków

Projekt Planu ogólnego obejmuje obszary szczególnie cenne pod względem kulturowym, w tym: strefy ochrony stanowisk archeologicznych objętych ochroną konserwatorską, strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej, a także obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz ujęte w gminnej ewidencji zabytków. Ustalenia planu w sposób ramowy odnoszą się do zasad ochrony dziedzictwa kulturowego, głównie poprzez wyznaczenie odpowiednich wskaźników zabudowy oraz profili funkcjonalnych stref planistycznych.

Realizacja Planu ogólnego powinna sprzyjać poprawie walorów krajobrazowych gminy, co przełoży się na zwiększenie jej atrakcyjności turystycznej i kulturowej. Jednocześnie ustalone strefy planistyczne zostały zaprojektowane w taki sposób, aby nie generowały uciążliwości ani negatywnego oddziaływania na nieruchomości sąsiednie. Zapewnia to możliwość zrównoważonego rozwoju przestrzennego, prowadzonego z poszanowaniem zasad kształtowania ładu przestrzennego oraz ochrony wartości historycznych.

Środowisko ludzi

Projekt Planu ogólnego będzie oddziaływał na warunki życia mieszkańców poprzez wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę, a także poprzez wprowadzenie rozwiązań sprzyjających rozwojowi infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Realizacja

tych ustaleń przyczyni się do poprawy jakości życia społeczności lokalnej, zwiększając dostępność usług i poprawiając funkcjonowanie układu osadniczego.

Jednym z kluczowych założeń dokumentu jest ograniczenie niekontrolowanego rozprzestrzeniania się zabudowy, co umożliwi bardziej zrównoważony rozwój przestrzeni. Dzięki temu minimalizowane będzie ryzyko mieszania funkcji uciążliwych z zabudową mieszkaniową, co pozytywnie wpłynie na komfort życia mieszkańców.

Ustalenia Planu ogólnego opierają się na zasadach ochrony środowiska, racjonalnego gospodarowania zasobami oraz kształtowania ładu przestrzennego. Tak sformułowane ramy planistyczne pozwalają na rozwój terenów inwestycyjnych z jednoczesnym poszanowaniem wartości przyrodniczych i krajobrazowych gminy.

W przypadku lokalizacji nowych funkcji usługowych, na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego niezbędne będzie doprecyzowanie charakteru prowadzonej działalności oraz określenie zasad zagospodarowania. Ważne jest, aby funkcje o mniejszej uciążliwości były lokalizowane w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, natomiast działalności potencjalnie bardziej uciążliwe sytuowane w oddaleniu, co pozwoli na harmonijny rozwój przestrzeni i utrzymanie wysokiej jakości życia mieszkańców.

Odpady

Projekt Planu ogólnego Gminy Białopole nie będzie miał bezpośredniego i znaczącego wpływu na gospodarkę odpadami. Jednakże ustalenia dotyczące wyznaczenia stref planistycznych – m.in. SP (strefa gospodarcza), SU (strefa usług), SW (strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną) oraz SJ (strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną) – mogą pośrednio oddziaływać na ten obszar. Rodzaj zagospodarowania terenu determinuje bowiem ilość, strukturę oraz system gospodarowania odpadami.

W związku z tym istotne znaczenie będzie miało:

- zapewnienie dostępności zakładów przetwarzania odpadów obsługujących zarówno mieszkańców, jak i przedsiębiorstwa,
- ograniczanie uciążliwości środowiskowych związanych z gospodarką odpadami (emisje zapachowe, hałas, ryzyko zanieczyszczenia gruntów i wód),
- rozwój systemów segregacji oraz promowanie gospodarki o obiegu zamkniętym,
- minimalizacja potencjalnych konfliktów przestrzennych i społecznych wynikających z lokalizacji instalacji odpadowych.

Na późniejszych etapach procesu planistycznego, tj. podczas sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy, konieczne będzie doprecyzowanie sposobu odprowadzania ścieków bytowych, komunalnych i przemysłowych dla poszczególnych terenów. Ustalenia te powinny w szczególności służyć ochronie gruntów i wód przed zanieczyszczeniem.

Wyznaczenie w Planie ogólnym stref planistycznych z określonym profilem zagospodarowania stwarza podstawy do:

- lepszej organizacji gospodarki odpadami,
- zwiększenia efektywności systemów odbioru i przetwarzania odpadów,

- ograniczenia negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko przyrodnicze oraz warunki życia mieszkańców.

13. RYZYKO WYSTĄPIENIA POWAŻNEJ AWARII

Przeznaczenie i zagospodarowanie terenów w sposób określony w projekcie planu ogólnego nie będzie powodować ryzyka wystąpienia poważnej awarii - zdarzenia w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska*.

14. PRAWDOPODOBIENSTWO WYSTĄPIENIA ODDZIAŁYWAŃ TRANSGRANICZNYCH I SKUMULOWANYCH

Projekt Planu ogólnego Gminy Białopole obejmuje obszar położony w bezpośrednim sąsiedztwie wschodniej granicy Polski z Ukrainą. Szczególną uwagę poświęcono terenowi najbardziej wysuniętemu na wschód, dla którego dokument planistyczny przewiduje strefę otwartą o profilu podstawowym, obejmującą grunty rolne, tereny leśne, zieleń naturalną, wody powierzchniowe, infrastrukturę techniczną i komunikację, z wykluczeniem zabudowy. W obszarze tym nie dopuszcza się lokalizacji elektrowni słonecznych ani wiatrowych. Z uwagi na brak intensywnych funkcji zagospodarowania oraz zakaz realizacji nowej zabudowy należy przyjąć, że zapisy planu ogólnego nie będą generować presji na środowisko w stopniu mogącym prowadzić do oddziaływań poza granicą państwową. Nie przewiduje się znaczących emisji do środowiska, zmian hydrologicznych ani przekształceń krajobrazowych o potencjale transgranicznym. Dodatkowo, kierunek naturalnych przepływów wodnych (m.in. rzeki Welnianki) oraz warunki ukształtowania terenu nie sprzyjają migracji ewentualnych zanieczyszczeń w stronę terytorium Ukrainy. W związku z powyższym ryzyko wystąpienia oddziaływań transgranicznych w wyniku realizacji ustaleń planu ogólnego należy ocenić jako **znikome**.

Plan ogólny Gminy Białopole nie przewiduje znaczących przekształceń przestrzennych ani intensyfikacji użytkowania terenów, które mogłyby – łącznie z innymi dokumentami planistycznymi lub przedsięwzięciami – powodować istotne oddziaływania skumulowane. Strefa otwarta pełni przede wszystkim funkcje przyrodnicze, produkcyjne i ochronne, a zakaz realizacji nowej zabudowy ogranicza ryzyko przekształceń środowiskowych.

W szerszej skali gminy nie przewidziano koncentracji funkcji mogących generować znaczną presję na kluczowe komponenty środowiska (gleby, wody, bioróżnorodność). W związku z tym prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań skumulowanych należy ocenić jako **niskie**.

15. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

Projekt planu ogólnego Gminy Białopole, poprzez wyznaczenie stref planistycznych o określonym przeznaczeniu, będzie oddziaływał na wybrane komponenty środowiska przyrodniczego. Dotyczy to w szczególności wód podziemnych i powierzchniowych, jakości powietrza, klimatu lokalnego, a także flory i fauny. Źródłem potencjalnych zmian jest sposób użytkowania terenów w ramach poszczególnych stref, który może prowadzić do ingerencji w zasoby naturalne oraz kształtować warunki życia mieszkańców.

Ze względu na charakter dokumentu, jakim jest plan ogólny, ustalenia mają jedynie wymiar ramowy i kierunkowy. Plan nie stanowi bezpośredniej podstawy realizacji inwestycji, a szczegółowe rozwiązania techniczne i organizacyjne będą przedmiotem ustaleń w planach miejscowych lub decyzjach o warunkach zabudowy. Oznacza to, że na etapie planu ogólnego nie można wskazać jednoznacznych środków eliminujących, ograniczających czy kompensujących potencjalne oddziaływania, lecz można wyznaczyć ogólne ramy ochrony środowiska, które powinny zostać rozwinięte na dalszych etapach procesu planistycznego.

Zapobieganie i ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko powinno być uwzględniane zarówno w trakcie realizacji inwestycji, jak i w okresie ich późniejszej eksploatacji. W fazie budowy istotne będzie ograniczanie emisji hałasu i pyłów, prowadzenie robót w sposób minimalizujący ingerencję w glebę i wody powierzchniowe, a także właściwe gospodarowanie odpadami budowlanymi. W fazie użytkowania należy dążyć do wprowadzania zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych i terenów usługowych, wykorzystywania rozwiązań ograniczających emisję zanieczyszczeń powietrza, stosowania systemów zagospodarowania wód opadowych i ścieków w sposób chroniący gleby i wody oraz zapewniania drożności korytarzy ekologicznych.

Dzięki tym rozwiązaniom możliwe będzie ograniczenie potencjalnych zagrożeń wynikających z realizacji ustaleń planu ogólnego i zapewnienie, że przyszłe kierunki rozwoju przestrzennego gminy będą realizowane w sposób zgodny z zasadami ochrony środowiska i kształtowania ładu przestrzennego.

1. Zapobieganie oddziaływaniom poprzez rozwiązania planistyczne:

- Wprowadzenie strefy otwartej z wyłączeniem możliwości zabudowy dla obszarów o szczególnych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych (m.in. dolina Wełnianki, kompleksy leśne, obszary Natura 2000) stanowi skuteczne narzędzie ochrony tych terenów przed przekształceniem.
- Ograniczenie intensywnych form zagospodarowania w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów chronionych przyrodniczo pozwala ograniczyć presję antropogeniczną i zapobiegać fragmentacji siedlisk.

2. Ograniczanie potencjalnych negatywnych skutków:

- W przypadku przyszłych działań inwestycyjnych wynikających z kierunków planistycznych, należy zapewnić ich zgodność z przepisami ochrony środowiska, w tym obowiązek sporządzania ocen oddziaływania na środowisko tam, gdzie jest to wymagane.

- Zaleca się, aby nowe inwestycje były realizowane przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii (BAT), z uwzględnieniem efektywnego gospodarowania zasobami (np. retencjonowanie wód opadowych, ochrona gleb).
- Dla terenów intensyfikacji zabudowy wskazane jest wprowadzenie rozwiązań sprzyjających zachowaniu zieleni urządzonej i nieurządzonej (np. pasy zieleni izolacyjnej, zieleń wzdłuż dróg).

3. Propozycje kompensacji przyrodniczej:

- W przypadku, gdy w kolejnych etapach planowania szczegółowego lub realizacji inwestycji zostanie stwierdzone naruszenie cennych siedlisk lub utrata wartości przyrodniczych, rekomenduje się stosowanie środków kompensacji przyrodniczej – np. nasadzenia zastępcze, renaturyzacja fragmentów cieków lub odtworzenie siedlisk zbliżonych funkcjonalnie i przestrzennie do utraconych.
- Wspieranie działań służących ochronie lub odtwarzaniu elementów sieci ekologicznej – np. korytarzy migracyjnych czy stref buforowych – jako formy kompensacji przestrzennej i funkcjonalnej.

Ustalenia planu ogólnego Gminy Białopole w dużej mierze opierają się na zasadach zrównoważonego rozwoju, ochrony zasobów naturalnych oraz kształtowania ładu przestrzennego. Dokument nie przewiduje lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dlatego na tym etapie nie ma konieczności wprowadzania szczegółowych środków kompensacyjnych. Jednocześnie należy podkreślić, że na dalszych etapach procesu planistycznego – zwłaszcza przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w procedurach wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – wskazane będzie stosowanie podejścia ostrożnościowego. Oznacza to konieczność uwzględniania lokalnych uwarunkowań przyrodniczych, w tym ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, bioróżnorodności oraz ciągłości korytarzy ekologicznych. Dzięki temu możliwe będzie zachowanie równowagi między rozwojem społeczno-gospodarczym gminy a ochroną środowiska przyrodniczego.

16. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU OGÓLNEGO

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie prognoza oddziaływania na środowisko powinna zawierać rozważenie rozwiązań alternatywnych wobec przyjętych w projekcie planu ogólnego. W związku z tym przeanalizowano trzy możliwe warianty, które przedstawiono poniżej.

Wariant zerowy – brak sporządzenia planu ogólnego (utrzymanie stanu obecnego). Scenariusz ten zakłada rezygnację z przyjęcia planu ogólnego, co skutkowałoby pozostaniem w systemie planowania opartym wyłącznie na obowiązujących planach miejscowych oraz decyzjach o warunkach zabudowy. Brak dokumentu strategicznego ograniczałby możliwość kształtowania polityki przestrzennej w ujęciu całościowym, a tym samym zmniejszałby skuteczność ochrony środowiska. Z tego względu wariant ten oceniany jest negatywnie.

Wariant alternatywny – dopuszczenie zabudowy na terenach wyznaczonych jako strefa otwarta.

Alternatywne rozwiązanie mogłoby polegać na wprowadzeniu mniej restrykcyjnych zapisów dotyczących obszaru najbardziej wysuniętego na wschód, poprzez zezwolenie na częściową

zabudowę w strefie otwartej, np. w formie zabudowy zagrodowej lub rozproszonej mieszkaniowej. Rozwiązanie to niosłoby jednak ryzyko fragmentacji siedlisk, pogorszenia walorów krajobrazowych oraz utraty spójności funkcjonalnej przestrzeni rolniczej i przyrodniczej. Ponadto mogłoby skutkować zwiększoną presją na system wodny i glebowy, m.in. poprzez wzrost powierzchni uszczelnionych. W związku z tym wariant ten należy ocenić jako mniej korzystny środowiskowo od rozwiązań przyjętych w projekcie planu.

Wariant przyjęty – projektowany plan ogólny. Obowiązujący projekt planu zakłada zachowanie dużej części obszaru gminy jako strefy otwartej, pełniącej funkcje rolnicze, przyrodnicze i komunikacyjne, z zakazem zabudowy w najbardziej wrażliwych rejonach. Intensyfikacja zagospodarowania przestrzennego została przewidziana wyłącznie tam, gdzie możliwe jest pogodzenie rozwoju z wymogami ochrony środowiska. Rozwiązania zaproponowane w dokumencie uwzględniają uwarunkowania przyrodnicze, ograniczenia wynikające z obecności obszarów Natura 2000 i innych form ochrony przyrody oraz potrzebę racjonalnego zarządzania przestrzenią. W efekcie plan zmniejsza ryzyko presji inwestycyjnej na tereny cenne przyrodniczo i pozwala na kontrolowany rozwój infrastruktury. Wariant ten oceniany jest jako najbardziej zrównoważony i korzystny środowiskowo spośród analizowanych, ponieważ łączy cele rozwojowe gminy z wymogami ochrony środowiska.

17. WSKAZANE TRUDNOŚCI PRZY OPRACOWANIU PROGNOZY WYNIKAJĄCE Z CHARAKTERU ZMIAN

Opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu planu ogólnego Gminy Białopole wiązało się z pewnymi ograniczeniami i trudnościami analitycznymi, wynikającymi z charakteru tego dokumentu oraz zakresu wprowadzanych zmian. Plan ogólny ma strategiczny i kierunkowy charakter, a zatem nie zawiera szczegółowych ustaleń przestrzennych, takich jak konkretne lokalizacje inwestycji czy parametry zabudowy. W związku z tym prognoza nie mogła opierać się na precyzyjnych danych dotyczących skali przyszłych oddziaływań, a ocena wpływu na środowisko musiała być wykonana na poziomie ogólnym, przy znacznym stopniu uogólnień i założeń.

Dodatkową trudnością był brak jednoznacznych danych o przyszłym zagospodarowaniu terenów. Część ustaleń planu ogólnego odnosi się do potencjalnych możliwości rozwoju, które zostaną doprecyzowane dopiero w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W tej sytuacji trudne było przewidzenie konkretnych skutków dla środowiska, w szczególności w zakresie oddziaływań skumulowanych i długoterminowych. Ocena musiała więc opierać się w dużej mierze na scenariuszach i przewidywaniach, a nie na jednoznacznych planach działań. Kolejnym ograniczeniem była szeroka skala przestrzenna i duże zróżnicowanie obszaru gminy, obejmującej tereny o wysokiej wartości przyrodniczej i krajobrazowej, w tym obszary należące do sieci Natura 2000, dolinę Bugu oraz rozległe kompleksy rolnicze i leśne. Taka mozaika przestrzenna utrudniała jednoznaczne wskazanie, które tereny będą w praktyce najbardziej narażone na presję związaną z realizacją ogólnych kierunków zagospodarowania. Wymagało to również przeprowadzenia pogłębionej analizy środowiskowej dla obszarów szczególnie cennych, mimo że plan ogólny nie przesądza ich docelowego przeznaczenia.

Nie bez znaczenia były również ograniczenia danych źródłowych. W niektórych przypadkach dostępne informacje środowiskowe, dotyczące na przykład lokalnej bioróżnorodności, migracji gatunków czy bilansu wodnego, były niewystarczające lub zbyt ogólne, aby możliwe było

dokładne oszacowanie potencjalnych zagrożeń. Publicznie dostępne dane statystyczne i mapowe nie zawsze odpowiadały skali lokalnej, istotnej dla gminy, a brak aktualnych inwentaryzacji przyrodniczych na wybranych obszarach dodatkowo ograniczał możliwości szczegółowej oceny ich podatności na przekształcenia.

Mimo wskazanych trudności prognoza oddziaływania na środowisko została opracowana w sposób zapewniający możliwie pełną ocenę wpływu przyjętych rozwiązań planistycznych na środowisko, w ramach dostępnych informacji i zgodnie z obowiązującymi przepisami. Ostateczna i bardziej szczegółowa ocena skutków środowiskowych powinna jednak zostać przeprowadzona na etapie opracowywania dokumentów planistycznych niższego rzędu lub przy przygotowywaniu konkretnych inwestycji.

18. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ DOKUMENTU

Analiza skutków realizacji zapisów planu ogólnego gminy w zakresie funkcji i sposobu zagospodarowania terenu będzie możliwa przede wszystkim na dalszych etapach procesu planistycznego – po uchwaleniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydaniu decyzji o warunkach zabudowy, które będą tworzone w oparciu o ustalenia niniejszego dokumentu. Należy podkreślić, iż plan ogólny stanowi akt prawa miejscowego, jednak na jego podstawie nie mogą być wydawane pozwolenia na budowę.

Z tego względu prognoza oddziaływania na środowisko wskazuje przewidywane metody oceny skutków wdrażania planu. W pierwszej kolejności obejmują one analizę zgodności dokumentów wykonawczych (MPZP, decyzji WZ) z ustaleniami planu ogólnego, w szczególności w zakresie dominujących funkcji, ograniczeń wynikających z uwarunkowań środowiskowych oraz zapisów dotyczących ładu przestrzennego. Ważnym elementem będzie również analiza przekształceń funkcjonalnych i strukturalnych, polegających m.in. na śledzeniu zmian w użytkowaniu gruntów, takich jak przekształcenia terenów rolnych, leśnych i niezabudowanych w kierunku zabudowy mieszkaniowej, usługowej bądź przemysłowej. Pozwoli to ocenić wpływ tych zmian na spójność ekologiczną, krajobraz oraz wartości przyrodnicze i rolnicze.

Kolejnym istotnym aspektem będzie ocena wpływu nowego zagospodarowania na środowisko i zdrowie ludzi. Analizy te będą uwzględniać lokalizację i intensywność zabudowy, wpływ na istniejącą infrastrukturę techniczną i społeczną oraz możliwe oddziaływania skumulowane, w tym hałas, emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz dostępność terenów zieleni i rekreacji. W tym celu przewiduje się także wykorzystanie narzędzi geoinformacyjnych (GIS), które umożliwią ocenę zmian w czasie, identyfikację potencjalnych konfliktów przestrzennych oraz monitorowanie intensywności zabudowy i presji urbanizacyjnej na obszary szczególnie wrażliwe środowiskowo.

W ramach oceny skutków realizacji planu uwzględniona zostanie również analiza stopnia osiągnięcia celów środowiskowych i klimatycznych, w tym adaptacji do zmian klimatu, ochrony zasobów wodnych i glebowych, zachowania bioróżnorodności oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Istotnym elementem będzie retrospektywna ewaluacja skutków, polegająca na okresowym przeglądzie efektów wdrażania planu, identyfikacji rozbieżności pomiędzy zapisami planu a praktyką oraz sformułowaniu zaleceń do ewentualnych zmian lub aktualizacji dokumentu.

Zgodnie z art. 32 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Wójt Gminy Białopole zobowiązany jest do przeprowadzania analiz zagospodarowania przestrzennego co najmniej raz w kadencji rady gminy. Analizy te powinny być prowadzone w powiązaniu z innymi dokumentami strategicznymi, takimi jak raporty z realizacji programu ochrony środowiska, rejestry pozwoleń na budowę czy zestawienia dotyczące rozbiórek obiektów. W procesie monitoringu możliwe będzie zastosowanie zróżnicowanych wskaźników: społecznych (np. powierzchnia terenów zieleni urządzonej przypadająca na mieszkańca), ekonomicznych (struktura wydatków na inwestycje komunalne i ochronę środowiska) oraz ekologicznych (jakość wód, stan różnorodności biologicznej, powierzchnie objęte ochroną przyrodniczą).

Wyniki monitoringu powinny być publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej, co zapewni transparentność i dostęp do danych dla mieszkańców. Dla zachowania zasad zrównoważonego rozwoju przestrzennego kluczowe znaczenie będą miały również regularne przeglądy stanu technicznego infrastruktury, w tym urządzeń do odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków, a także stała kontrola gospodarki odpadami.

19. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego Gminy Białopole, opracowywanego na podstawie Uchwały Nr IX/42/24 Rady Gminy Białopole z dnia 27 grudnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Białopole. Prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu opracowana została zgodnie z zakresem wskazanym w *art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* oraz wskazanym przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Chełmie. Celem prognozy było wskazanie przewidywanego wpływu na środowisko przyrodnicze, jaki może mieć miejsce na skutek zagospodarowania terenów, zgodnie z ustaleniami projektu dokumentu.

W ramach planu ogólnego gminy uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego wymienione w art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a następnie na ich podstawie, zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, określono strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne oraz obszary uzupełnienia zabudowy.

W planie ogólnym sporządzonym dla Gminy Białopole wyznaczono następujące strefy planistyczne nazwane zgodnie z przepisami Rozporządzenia:

- SZ - strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową,
- SJ – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- SW – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- SU – strefy usługowe,
- SP – strefy gospodarcze,
- SR – strefy produkcji rolniczej,
- SN – strefy zieleni i rekreacji,
- SI – strefy infrastrukturalne,

- SG – strefy górnictwa,
- SC – strefy cmentarzy,
- SO – strefy otwarte,
- SK – strefy komunikacji

Poszczególnym strefom przypisano również profile dodatkowe. Dla wszystkich stref planistycznych, z wyjątkiem stref otwartych, stref infrastruktury, stref komunikacji i stref cmentarzy i stref górnictwa wyznaczono obowiązkowo wartości maksymalnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowy. Minimalną powierzchnię ekologicznie czynną, której minimalne wartości zostały określone w w/w rozporządzeniu wyznaczono dla wszystkich stref z wyjątkiem stref otwartych, stref komunikacji i stref górnictwa.

Na terenie Gminy Białopole, wyznaczono następujące strefy planistyczne:

STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ ZAGRODOWĄ - (1SZ – 264SZ)

Profil podstawowy: teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy: teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefa o powierzchni 358,64 ha obejmuje swoim zasięgiem głównie tereny zabudowy zagrodowej które zasadniczo pokrywają się z istniejącym zagospodarowaniem. W luźnych enklawach zabudowy zagrodowej, o ile były spełnione wymogi prawne, wprowadzono obszary uzupełnienia zabudowy w ramach powiększenia w/w strefy planistycznej. Do stref planistycznych wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową włączono także istniejącą zabudowę zagrodową, głównie kolonijną lub zlokalizowaną w bezpośrednim sąsiedztwie tejże strefy.

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SZ:

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: 0,8
- Maksymalna wysokość zabudowy: 12,0 m
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: 40 %
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 30 %
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 30 %

STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ JEDNORODZINNĄ - (1SJ-5SJ)

Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej.

Profile dodatkowe: teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

Strefa o powierzchni pow. 9,09 ha, która obejmuje swoim zasięgiem w większości tereny zabudowy mieszkaniowej osady gminnej Białopole oraz niewielkie kompleksy w miejscowościach Buśno, Raciborowice i Strzelce. Są to tereny o większym zainteresowaniu zabudową mieszkaniową jednorodziną.

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SJ:

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: 1
- Maksymalna wysokość zabudowy: 12,0 m
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: 40 %

- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 30 %

STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ WIELORODZINNĄ - (1SW-6SW)

Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej.

Profile dodatkowe: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren zieleni naturalnej

Strefa o powierzchni 5,12 ha, która obejmuje tereny zainwestowane, położone w miejscowości Białopole, Buśno i Strzelce. Dokonano nieznacznej korekty zasięgu w/w strefy włączając do niej istniejące budynki gospodarcze związane z zabudową wielorodzinną ogródki działkowe wraz z zielenią towarzyszącą.

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SW:

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: 1,2
- Maksymalna wysokość zabudowy: 16,0 m
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: 30 %
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 30 %

STREFA USŁUGOWA - (1SU-33SU)

Profil podstawowy: teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej.

Profile dodatkowe: teren składów i magazynów, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefa o powierzchni 33,35 ha, która obejmuje swoim zasięgiem głównie usługi publiczne realizowane przez administrację państwową i samorządową. Wyznaczono je także na terenach istniejących obiektów kultu religijnego. Największy zwarty obszar usług (ponad 6ha) wyznaczono w miejscowości Raciborowice na terenach zabytkowego zespołu dworskiego.

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SU:

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: 1
- Maksymalna wysokość zabudowy: 15 m
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: 50 %
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 20 – 30 %

STREFA GOSPODARCZA - (1SP – 7 SP)

Profil podstawowy: teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Profile dodatkowe: teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefa o powierzchni 10,65 ha, która obejmuje swoim zasięgiem tereny położone w miejscowości Białopole, Buśno, Teresin wyznaczone w miejscowym planie jako tereny rozwoju przedsiębiorczości. W strefie tej realizowane mogą być zakłady produkcyjne i obiekty usługowe

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SP:

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: 1,5
- Maksymalna wysokość zabudowy: 50,0 m
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: 50 %

- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 20 %

STREFA PRODUKCJI ROLNICZEJ - (1SR – 6SR)

Profil podstawowy: teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej.

Profile dodatkowe: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefa o powierzchni 19,42 ha, która obejmuje swoim zasięgiem głównie tereny zagospodarowane związane z produkcją rolniczą w miejscowościach: Białopole, Kicin, Raciborowice, Strzelce, Buśno.

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SR:

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: 0,5
- Maksymalna wysokość zabudowy: 15,0 m
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: 40 %
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 30 %

STREFA ZIELENI I REKREACJI - (1SN – 2SN)

Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej.

Profile dodatkowe: teren usług sportu i rekreacji, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu.

Strefa o powierzchni 0,74 ha, która obejmuje swoim zasięgiem tereny zieleni urządzonej i zieleni naturalnej wraz ze zlokalizowaną w tym terenie strzelnicą

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SN:

- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 50%

STREFA INFRASTRUKTURALNA - (1SI – 5SI)

Profil podstawowy: teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych.

Profile dodatkowe: teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

Strefa o powierzchni 0,99 ha, która obejmuje istniejące zagospodarowanie tj. komunalne ujęcia wody. Plan ogólny nie wyodrębnia infrastruktury liniowej, gdyż może być ona realizowana w każdej ze stref planistycznych

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SI:

- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 20%

STREFA CMENTARZY - (1SC – 5SC)

Profil podstawowy: teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej.

Profile dodatkowe: teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

Strefa o powierzchni 6,07 ha, która obejmuje tereny istniejących cmentarzy.

Wskaźniki przestrzenne wyznaczone dla strefy SC

- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 30 %

STREFA GÓRNICTWA - (1-3SG)

Profil podstawowy: teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej.

Profile dodatkowe: teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefa o powierzchni 30,7 ha, która obejmuje strefę położoną na terenach i obszarach górniczych Buśno.

STREFA OTWARTA - (ISO – 12SO)

Profil podstawowy: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej.

Profile dodatkowe: teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren zieleni urządzonej. Tereny elektrowni słonecznych i elektrowni wiatrowych dopuszczone są w strefach otwartych zlokalizowanych poza obszarami chronionymi.

Strefa o powierzchni 19862,58 ha, która obejmuje tereny rolne i leśne oraz nieużytki. Wyznaczono 13 stref, z których jedna położona jest częściowo w Obszarze Chronionego Krajobrazu (OCK) a jedna w obszarach Natura 2000 oraz w Parku Krajobrazowym.

STREFA KOMUNIKACYJNA - (ISK)

Profil podstawowy: teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren infrastruktury technicznej.

Strefa o powierzchni 24,38 ha, która obejmuje drogę wojewódzką nr 844 o klasie technicznej drogi głównej (G)

W planie ogólnym obszary uzupełnienia zabudowy zostały wyznaczone na użytkach rolnych niepodlegających ochronie oraz w odległości nie większej niż 50 m od granicy pasa drogi publicznej. Obejmują one w dużym stopniu tereny już zainwestowane, w tym przede wszystkim rolnicze siedliska oraz zabudowę usługową zlokalizowaną w Kodniu poza zasięgiem planu miejscowego. Na obszarach OUZ istnieje możliwość realizacji nowych inwestycji w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy, co stanowi istotny element rozwoju przestrzennego gminy. W niniejszej prognozie oddziaływania na środowisko scharakteryzowano stan istniejący środowiska przyrodniczego, dokonując opisu elementów abiotycznych, takich jak budowa geologiczna, ukształtowanie terenu, gleby, wody gruntowe i podziemne, klimat, powietrze oraz hałas i promieniowanie elektroenergetyczne. Ujęto także elementy biotyczne, w tym szatę roślinną, faunę, walory krajobrazowe i formy ochrony przyrody. Rozpoznano istniejące zagrożenia oraz zidentyfikowano problemy związane z ochroną środowiska, a także omówiono potencjalne zmiany w przypadku braku realizacji postanowień planu. W efekcie przeprowadzonych analiz określono przewidywane skutki wpływu ustaleń planu na środowisko, w tym na zdrowie ludzi, bioróżnorodność, gleby, wody, powietrze, klimat akustyczny, krajobraz oraz gospodarkę odpadami.

Projekt planu ogólnego stanowi kluczowy dokument w zakresie planowania przestrzennego, określający ramy rozwoju urbanistycznego oraz zasady gospodarowania przestrzenią

z uwzględnieniem ochrony środowiska i zasobów naturalnych. Jego opracowanie jest odpowiedzią na dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze oraz potrzeby lokalnej społeczności, a także wynika z konieczności dostosowania polityki przestrzennej do współczesnych standardów zarządzania i obowiązujących przepisów prawa. Dokument został przygotowany w oparciu o akty prawne i częściowo uwzględnia wcześniejsze opracowania planistyczne, takie jak studium uwarunkowań. W jego ramach wyznaczono strefy planistyczne odpowiadające specyfice gminy i jej potrzebom, wprowadzając rozwiązania umożliwiające kontynuację istniejącego zainwestowania, rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej, a także ochronę terenów zieleni i rekreacji. Szczególną uwagę poświęcono walorom przyrodniczym i krajobrazowym, takim jak kompleksy leśne, łąki czy obszary objęte ochroną prawną.

Prognoza składa się z dwóch części. Pierwsza obejmuje szczegółową ocenę istniejących uwarunkowań środowiskowych, w tym charakterystykę użytkowania terenu, warunków gruntowo-wodnych, glebowych, rzeźby terenu, roślinności, fauny, lokalnego klimatu i klimatu akustycznego. Uwzględniono również infrastrukturę techniczną, zabytki i elementy krajobrazu kulturowego. Zidentyfikowano potencjalne zagrożenia, takie jak uszczelnienie powierzchni biologicznie czynnych, fragmentacja siedlisk czy ryzyko zanieczyszczenia wód i gleb. Druga część prognozy odnosi się bezpośrednio do zapisów planu, analizując ich zgodność z przepisami prawa ochrony środowiska oraz regulacjami dotyczącymi gospodarowania przestrzenią. Oceniono wpływ ustaleń planu na gospodarkę wodno-ściekową, odpadową, zasoby przyrodnicze i krajobrazowe, a także dostosowanie przestrzeni do zmian klimatycznych.

Analiza wykazała, że projektowane strefy planistyczne mogą wiązać się z ograniczonymi przekształceniami środowiska, takimi jak uszczelnienie powierzchni biologicznie czynnych czy miejscowe zmiany w przewietrzaniu. Jednak dzięki wprowadzonym rozwiązaniom minimalizującym negatywne skutki – m.in. ochronie korytarzy ekologicznych, zachowaniu terenów zieleni i ograniczeniu intensywności zabudowy – ryzyko poważniejszych oddziaływań zostało zredukowane. Szczególną uwagę zwrócono na ochronę zasobów wodnych i gospodarki ściekowej, rozwój infrastruktury wodociągowej, ochronę przed hałasem i prawidłowe odprowadzanie wód opadowych.

W wymiarze społecznym realizacja planu przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców dzięki lepszemu dostępowi do infrastruktury, usług publicznych i terenów rekreacyjnych, a także zachowaniu dziedzictwa kulturowego gminy. Dokument respektuje zasady zrównoważonego rozwoju i integruje potrzeby społeczne z ochroną środowiska. Analiza wskazuje, że wdrożenie planu nie wpłynie negatywnie na integralność obszarów chronionych ani na ich funkcjonowanie. Zaleca się jednak bieżące monitorowanie środowiska oraz wprowadzanie środków ochronnych przy realizacji inwestycji, zwłaszcza w zakresie kontroli emisji zanieczyszczeń, ochrony wód i przeciwdziałania nadmiernemu hałasowi.

Podsumowując, projekt planu ogólnego dla Gminy Białopole jest zgodny z zasadami ochrony środowiska, zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego. Jego realizacja będzie sprzyjała rozwojowi infrastruktury, ochronie zasobów przyrodniczych i kulturowych oraz poprawie warunków życia mieszkańców, przy jednoczesnym ograniczeniu potencjalnych negatywnych skutków dla środowiska. Dokument stanowi solidną podstawę dla dalszego, odpowiedzialnego rozwoju gminy w sposób harmonijny i zrównoważony.

OŚWIADCZENIE*

Krzysztof Kamiński
imię i nazwisko

Chelm, dn. 25.08.2025r.

Oświadczam, jako autor

dokumentu: ☒ prognoza oddziaływania na środowisko

- ☐ raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko
- ☐ raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (ponowna ocena)
- ☐ raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na obszar Natura 2000

pn. **Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu planu ogólnego gminy Białopole**
ukończyłem/ -łam

☐ studia pierwszego stopnia,

☐ studia drugiego stopnia,

☒ jednolite studia magisterskie,

na kierunku związanym z kształceniem w obszarze:

☐ nauk ścisłych z dziedzin nauk chemicznych,

☒ nauk przyrodniczych z dziedzin nauk biologicznych lub nauk o Ziemi,

☐ nauk technicznych z dziedzin nauk technicznych dyscyplin: biotechnologia,
górnictwo i geologia inżynierska, inżynieria środowiska,

☐ nauk rolniczych, leśnych, weterynaryjnych z dziedzin nauk rolniczych, nauk
leśnych,

lub ukończyłem/ -łam

☐ studia pierwszego stopnia,

☐ studia drugiego stopnia,

☒ jednolite studia magisterskie,

☒ posiadam minimum 5-letnie doświadczenie w pracach w zespołach przygotowujących
raporty o oddziaływaniu na środowisko lub prognozy o oddziaływaniu na środowisko.

☒ brałem/ -em udział w przygotowaniu minimum 5 raportów o oddziaływaniu
przedsięwzięcia na środowisko lub prognoz o oddziaływaniu na środowisko.

Jednocześnie jestem świadomy/ -ma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego
oświadczenia.

Krzysztof Kamiński

Podpis (czytelny) oświadczającego

* Oświadczenie opracowane na podstawie art. 74a ustawy dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, z późn. zm.)

AKTY PRAWNE:

1. Dyrektywa 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko;
2. Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu;
3. Dyrektywa 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko;
4. Dyrektywa Rady Europy w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków (2009/147/EW);
5. Dyrektywa Rady Europy w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (92/43/EWG);
6. Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U. 2016 poz. 138);
7. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2021 poz. 1576);
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14.06.2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tj. Dz. U. 2014, poz. 112);
9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzeniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzeniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. 2019 poz. 1311);
10. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 października 2019 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu Dz.U. 2021 poz. 845);
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U z 2014 r., poz. 1409);
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U z 2022 r. poz. 2380);
13. Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu z dnia 6 maja 2024 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. 2024 poz. 870);
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. 2016 poz. 1395, z późn. zm.);
15. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839, z późn. zm.);
16. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 roku w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. 2012, poz. 463);
17. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2024 poz. 1130, z późn. zm.);
18. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. 2024 poz. 1112, z późn. zm.);

19. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54, z późn. zm.);
20. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. 2024 poz. 1087, z późn. zm.);
21. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. 2023 poz. 1587, z późn. zm.);
22. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (tj. Dz. U. 2020 poz. 2187);
23. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478, z późn. zm.);
24. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2024 poz. 1292);
25. Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. 2024 poz. 1149);
26. Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. 2024 poz. 82);
27. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. 2024 poz. 757).

BIBLIOGRAFIA:

1. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2023 poz. 300);
2. Decyzja Parlamentu Europejskiego i Radu (UE) 2022/591 z dnia 6 kwietnia 2022 roku w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2030 roku - Ósmy Program działań Unii Europejskiej na rzecz środowiska do roku 2030;
3. Polityka ekologiczna państwa 2030, Ministerstwo Środowiska, 2019;
4. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, Ministerstwo Aktywów Państwowych, 2019;
5. Polityka energetyczna Polski do 2040, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, 2021r.;
6. Ekofizjografia opracowana dla Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, BPP Lublin 2015;
7. Europejska Konwencja Krajobrazowa, 2005;
8. Geografia Regionalna Polski, Kondracki J., PWN, Warszawa, 1978;
9. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 r., Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2011;
10. Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Konwencja Berneńska);
11. Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (Konwencja Bońska);
12. Konwencja o różnorodności biologicznej;
13. Mapa hydrograficzna Polski, Wytyczne techniczne GIS, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Warszawa 2005;
14. Regionalizacja klimatyczna A. Wosia, 1999;
15. „Regiony fizyczno-geograficzne Polski”, Kondracki, 2002 r.;
16. Mapa geośrodowiskowa Polski;
17. Ocena jakości powietrza w województwie lubelskim roku, WIOS;
18. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego – Lublin 2015;
19. Opracowanie ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie;
20. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030;
21. Program ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030;
22. Opracowanie ekofizjograficzne dla potrzeb planu ogólnego Gminy Białopole;
23. Raporty o stanie środowiska województwa lubelskiego, Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie;

24. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych do zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do 2030, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2013;
25. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Białopole,

SPIS RYCIN

- Rycina 1. Strefy planistyczne na obszarze Gminy Białopole.
Rycina 2. Położenie Gminy Białopolew powiecie bialskim.
Rycina 3. Obręby Gminy Białopole.
Rycina 4. Położenie gminy Białopole na tle regionów geograficznych.
Rycina 5. Rzeźba gminy Białopole.
Rycina 6. Budowa geologiczna.
Rycina 7. Warunki budowlane na terenie gminy Białopole.
Rycina 8. Zlewnie JCWP
Rycina 9 Wydajność potencjalna wód.
Rycina 10. lokalizacja ujęć wód wraz ze strefami ochrony.
Rycina 11. Torfowiska i obszary podmokłe Źródło danych IUNG-PIB.
Rycina 12. Kompleksy glebowo - rolnicze na terenie Gminy Białopole.
Rycina 13. Dane klimatyczne.
Rycina 14. Róża wiatrów.
Rycina 15. Położenie Gminy Białopole na tle korytarzy ekologicznych
Rycina 16. Obszary i obiekty objęte ochroną przyrodniczą na terenie Gminy Białopole.
Rycina 17. Kompleks pałacowo-parkowy w Maziarni Strzeleckiej.
Rycina 18. Cerkiew w Kurmanowie.